

بسمه تعالی
 صورتجلسه
 کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴ ساعت خاتمه: ۱۶ تاریخ جلسه: ۲۳ اردیبهشت ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: خانه معدن ایران موضوع جلسه: انتظارات فعالین بخش معدن، خصوصاً فعالین اکتشاف از وزیر جدید
حاضرین جلسه	
آقایان مهندس بهرامن، رئیس خانه معدن ایران، دکتر منصور، دبیر اجرایی و مشاور محیط زیست و منابع طبیعی خانه معدن ایران، دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، خانم دکتر دانایی، شرکت مدیریت اکتشاف معدنی پایا، مهندس کشاورز پور، معاون دفتر امور اکتشاف وزارت صمت، دکتر سعد عبدی، مشاور مس باهنر، مهندس زینالی، کارشناس ایمنیدرو، مهندس خسروجردی، مدیر اکتشاف شرکت ملی صنایع مس ایران، مهندس عامری، سازمان زمین شناسی، خانم مهندس انصاری، مهندس باطنی، خانه معدن مازندران، دکتر سلسانی، خانه معدن زنجان، مهندس آراسته، مهندس کسینی، خانه معدن آذربایجان غربی، مهندس حاجی زاد عسکری، مهندس جوکار، خانه معدن قم، مهندس بیک لی، خانه معدن قم، مهندس خادم آستانه، دکتر قربانی، دکتر باحر، مشاور حقوقی خانه معدن قم	
شرح جلسه	
مسائل و مشکلات: ۱- مشکلات مربوط به پاسخ استعلامات از منابع طبیعی خصوصاً در استان کرمان ۲- مسائل حفاری و آنالیز های آن ۳- مرتفع کردن مشکلات مربوط به آزمایشگاه ها ۴- رفع مشکلات و مسائل مرتبط با ماشین آلات معدنی ۵- مشکل افزایش هزینه های اکتشاف در سال ۹۲ و ۹۳ افزایش ۱۵ درصدی برای خودش گرفت از ۱۷۰ تومان به ۲ میلیون تومان رسید. پیشنهادهای : ۱- تفکیک وزارتخانه (بازرگانی از معدن) ۲- استراتژی برای اکتشاف به صورت کلی برای بخش معدن نیاز مبرم است. ۳- مهمترین درخواست بخش اکتشاف تسهیلات است. ۴- پیشنهاد تفکیک معادن و فلزات از وزارت صمت و تشکیل وزارت مستقل معادن و فلزات ۵- پیشنهاد تشکیل شورای عالی اکتشاف جهت نشان دادن راهکارها که ضمن ارائه روشها باید بتواند بقیه دستگاه را با هم هماهنگ کند. ۶- برای توسعه اکتشاف ۴ سند دیده شده است، توسعه فعالیت اکتشافی نقش حاکمیتی است، زیرساخت ها را باید مهیا نمود . ۷- توسعه اکتشافات از طریق بخش خصوصی. ۸- توسعه فعالیت های اکتشافی بخش حاکمیت جهت کاهش ریسک سرمایه گذاری در بخش و ترغیب برای سرمایه گذاری در بخش خصوصی و تصویب فهرست بهای اکتشافات و حفاری های غیر نفتی ۹- فهرست بهای حفاری های غیر نفتی مصوب شود و از طریق سازمان برنامه و بودجه در اختیار فعالین قرار گیرد.	

- ۱۰- تاکید بر اجرای تفاهم نامه های فی مابین سازمان زمین شناسی، معاونت معدنی و ایמידرو
- ۱۱- ساماندهی پروانه های اکتشافی موجود (پرونده های جاری اکتشاف)
- ۱۲- جلوی کوچک شدن معادن در مقیاس محدوده های کوچک را بگیریم.
- ۱۳- ورود ماشین آلات تسهیل شود، بزرگترین معضل در زنجار واردات ماشین معدنی است، سال ساخت ماشین آلات در زنجار به ۳۰ تا ۴۰ سال پیش برمی گردد.
- ۱۴- پیشنهاد می شود طرح پهنه ها و واگذاری به بخش خصوصی مورد توجه قرار گیرد.
- ۱۵- برای بخش اکتشاف یک متولی با در نظر گرفتن یک بودجه می خواهیم .
- ۱۶- تدوین استراتژی ۱۰ ساله مورد نیاز است.
- ۱۷- یک دانشگاه یا موسسه علمی تمام قد برای اکتشاف و فرآوری تاسیس کنیم چون هیچ انجمن علمی برای اکتشاف وجود ندارد.
- ۱۸- راهکارهایی برای گسترش معدن
- ۱۹- پیش بینی هزینه های تسهیل اکتشاف انجام شود که در کمترین زمان به بهره برداری برسد.
- ۲۰- تفویض اختیارات گسترده تری در قوانین و عملکردهای وزارتخانه برای ایמידرو در نظر گرفته شود.
- ۲۱- مشکلات منابع طبیعی و انرژی اتمی به ما ارجاع داده می شود، از مدیران درخواست می شود که فضای گسترده تری به ما بدهند.
«ایמידرو»
- ۲۲- تحریم های همه جانبه را به فکر باشند به عنوان نماینده سه بخش صنعت معدن و تجارت در رفع تحریم ها برای ما تلاش کنند.
- ۲۳- تثبیت سرمایه گذاری بخش اقتصاد را پیگیر باشند.
- ۲۴- با معدن پوپولیستی رفتار نشود .
- ۲۵- حفظ تولید فعلی
- ۲۶- وزیر جدید فقط با چند (تعداد محدودتری) کمیسیون یا انجمن معدنی در ارتباط باشد.
- ۲۷- در انتصابات از تیم فنی خوب برای اجرای قوانین استفاده کنند، کسانی بیایند که بتوانند واقعا کار کنند.

▲ اقدامات در حال انجام و سایر :

- ۱- برای رفع تعارضات بین دستگاهی راهکار هایی داریم که در حال تکمیل شدن است. «وزارت صمت»
- ۲- در راستای حذف محدوده هایی که به نحوی بلوکه وزارت صمت هستند، تلاش بر این است که هر فصل یک مزایده اکتشافی داشته باشیم. «وزارت صمت»
- ۳- در بحث تقویت نیروی انسانی و تربیت نیروی حفار حرفه ای از طریق بخش دولتی تا الان ۵ الی ۶ دوره برگزار گردیده است. «وزارت صمت»
- ۴- در بخش آزمایشگاهی که همکاران دغدغه داشتند در حال پیش بینی هستیم که از طریق صندوق بیمه تسهیلاتی داده شود. «وزارت صمت»
- ۵- برای تدوین سند جامع (تجمیع اطلاعات اکتشافات کشوری) زیرساخت ها از طریق پایگاه علوم داده های زمین مهیا شده است. «وزارت صمت»
- ۶- در زمینه محدودیت هایی که از نظر آزمایشگاهی دارند در حال حل چالش ها هستیم و با همکاری دانشگاه تبریز و باهنر کرمان در حال تاسیس آزمایشگاه مرجع هستیم.

بسمه تعالی
 صورتجلسه
 کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

«شرکت ملی مس»

۷- تفاهم نامه ای با دانشگاه خواهیم داشت و آنالیز محدوده های اکتشافی را خودمان انجام می دهیم و انشالله با افزایش ظرفیت برای بخش خصوصی و بخش دولتی هم آنالیز انجام خواهد شد. «شرکت ملی مس»

۸- ماده ۶۷ آیین نامه اجرایی معادن و ارتباط آن با مزایده ها

۹- اکتشاف بر اساس قانون یک موضوع آزاد است و احتیاج به مزایده و مراحل قانونی ندارد.

۱۰- پروانه اکتشاف اولیه نیاز به مزایده ندارد.

۱۱- بینش ها و نگرش ها باید با هم متناسب باشد.

۱۲- سند آمایش سرزمینی در برنامه ششم توسعه در یک سطر نوشته شده است.

۱۳- در طرح های بهره برداری از معادن که حقوق دولتی پرداخت می شود ۸۸ درصد آن به وزارت صمت و ۱۲ درصد به منابع طبیعی تعلق میگیرد.

مصوبات

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴ ساعت خاتمه: ۱۶ تاریخ جلسه: ۱۴۰۲/۰۳/۰۶	محل تشکیل جلسه: سالن جلسات خانه معدن ایران موضوع جلسه: چالش های بخش معدن خصوصا حوزه اکتشاف در اراضی ملی و منابع طبیعی، راهکارها و پیشنهادات
حاضرین: آقایان مهندس بهرامن، رئیس خانه معدن ایران، دکتر منصور، دبیر اجرایی و مشاور محیط زیست و منابع طبیعی خانه معدن ایران، دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر میر رجبی، معاون حفاظت و امور اراضی سازمان منابع طبیعی کشور، مهندس زینالی، نماینده ایمیدرو، دکتر پور مقدم، مشاور معاون معادن و فراوری مواد وزارت صمت، مهندس خادم آستانه، مدیر کل دفتر استعدادیابی و بهره برداری منابع طبیعی، مهندس صبح دل، مطالعات مواد معدنی زرآزما، مهندس صفری، شرکت فلات آسیا، مهندس فولادی، شرکت رستاپاد، مهندس عربشاهی، جامعه مهندسين مشاور، مهندس مولابیگی، مدیرکل دفتر اکتشاف، مهندس آراسته، عضو کمیته اکتشاف، مهندس بیرامی، عضو کمیته اکتشاف، مهندس باطنی، دبیر خانه معدن مازندران، مهندس بغدادانی، عضو کمیته اکتشاف، آقای میرآقایی، عضو کمیته اکتشاف، مهندس کسبانی، رئیس خانه معدن آذربایجان غربی، مهندس یوسف رحیمی، عضو کمیته اکتشاف، دکتر سلسانی، رئیس خانه معدن زنجان، مهندس شهسواری، عضو کمیته اکتشاف، سرکار خانم مهندس انصاری، شرکت توسعه معادن و صنایع معدنی بلور کویر	
اهم مباحث مطروحه توسط حاضرین: جلسه با حضور تعدادی از مدیران ذی ربط وزارت صمت و سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، فعالان معدنکاری و اعضا کمیته اکتشاف برگزار شد و حاضرین سوالات خود را مطرح و توضیحات لازم از طرف مدیران مربوطه ارائه شد. مهندس خادم آستانه: کار اکتشاف کمترین آسیب را به منابع طبیعی می زند، اکتشاف فرآیند و مسیری دارد که بعد از آن مجوز داده می شود که می توانند فعالیت خود را آغاز کنند. بیشتر اعتراضات بر می گردد به مساحت ها، مساحت هایی که باید پاسخگو باشند کم هستند. چرا این مساحت ها بیشتر نمی شوند؟ در دستورالعمل ها در این خصوص صحبت نشده است، فقط در خصوص ممنوعیت صحبت شده است. در ماده ۲۶ اصلاح قانون معادن یک سری ضعف وجود دارد که قرار است اصلاحات انجام شود. در بحث ماده ۲۵ قانون معادن و ماده ۱۷ اصلاحی که بحث حقوق دولتی را بیان می کند متاسفانه با سازمان مدیریت و برنامه ریزی چالش داریم که این دو موضوع اصل بحث و معضل با سازمان منابع طبیعی هستند. مهندس مولابیگی: در رابطه با سیاست های کلی بخش معدن بعضی از مسئولین اذعان داشتند که ما تعارض منافع در بخش معدن نداریم. محیط زیست قانون خود را دارد. چکار کنیم که تعارض منافع کاهش پیدا کند؟ راه اول: قانون تغییر کند که این موضوع مستلزم زمان است و ممکن است فعالیت های اقتصادی از چرخه خارج شوند.	

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

راه دوم: به صورت کدخدامنشی موارد را حل کنیم.

تا زمانی که این تعارضات را حل نکرده باشیم چه کاری انجام دهیم؟ آیا باید بخش معدن با این تعارضات دست و پنجه نرم کند؟

هیچ کدام از ما در ایجاد این تعارضات مقصر نیستیم، وظیفه ما این است که این قبیل نشست ها را انجام دهیم تا قبل از اینکه این قوانین تغییر کند و به یک تفاهم نامه برسیم.

اگر تمام برنامه ها را چک کنیم می بینیم که ۳۰ تا ۴۰ درصد بیشتر اجرا نشده است، چون سلیقه ای عمل می شود.

من از نحوه عملکرد کارگروه تعامل منابع طبیعی رضایت بیشتری دارم نسبت به گذشته.

ماده مکرر ۲۴ فصل الخطاب نیست که بتوانیم با تکیه بر آن تمام مشکلات را حل کنیم.

به کارگروه تعامل اعتقاد دارم و می توانم بگویم تقریباً راهگشا است.

امیدوارم حاصل این نشست ها به گونه ای باشد که بخش معدن فعال تر شود و مشکلاتی که وجود دارد با وسعت نظر دوستان حل شود.

مهندس بهرامن:

نگاه منابع طبیعی در زنگان یک نگاه تهاجمی است که بهتر است کارگروه تعامل یک بازدید در آن منطقه برای حل چالش ها بگذارد.

دکتر پورمقدم:

در خصوص سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری یک توافق نامه داریم که سال ۱۳۹۴ بین معاونین وقت منعقد شد که ۸ سال از آن گذشته است و باید به روز شود.

بارها مشاهده کردیم که یک مورد در توافق نامه مشاهده شده است که مورد اشکال بود که بعد از بازنگری آن ها را مصوب کردیم.

موارد مختلف فنی و مهندسی را مطرح و مصوب کردیم.

باید فرصتی باشد که تمامی مصوبات را بررسی و تلفیق که تبدیل به یک توافق نامه جدید شود.

مشکلی که در بخش معدن خیلی حائز اهمیت است بحث عرصه است.

مورد دیگر در بعضی از معادن بحث احیا و بازسازی بسیار نیاز است، معادن بعد از فعالیت معدنی تبدیل به تفریحگاه و موزه های معدنی و مراکز رفاهی بشوند.

نماینده ایمیدرو:

به عنوان نمونه در ۱۰ استان معادنی داریم که با مسائل متفاوتی در محیط زیست مواجه شدیم، بدنه کارشناسی سلیقه های متفاوتی را پیاده می کند، مثلاً در یک استان ۱۸ ماه طول کشید که پروانه اکتشاف را صادر کردند.

مورد بعدی کار بسیار خوبی است که توسط خانه معدن ایران انجام پذیرفت برگزاری کلاس های توجیهی برای قضات کل کشور بود که انتظار داریم منابع طبیعی هم همین جلسات را برگزار کند.

در اوایل اکتشاف حق چرا می گیرند، بودجه برای اکتشاف محدود است و این انصاف نیست.

وحدت رویه در خیلی از جاها وجود ندارد و سلیقه ای عمل می شود.

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

دکتر میررجبی:

در حوزه منابع طبیعی تصمیمات زیاد قائم به شخص نیست، اشخاصی هم در بیرون سازمان هستند که شاید نگذارند نظرات خود را عملی کنیم. همه تلاش‌ها این بوده که از جامعه کارشناسی استفاده کنیم. علاوه بر معدن دغدغه طرح‌های عمرانی متعددی هم که در سازمان منابع طبیعی است را داریم. بنده تکلیف دارم که تصمیماتی که گرفته می‌شود را به بهترین شکل انجام دهم تا بتوانم حداکثر خدمت‌گذاری را در توسعه کشور داشته باشم. آسیب‌هایی در حوزه معادن وجود دارد، ما سالیان سال در یک جا ایستاده ایم که حاضر نیستیم جای خود را تغییر دهیم، به عنوان مثال در حوزه اکتشاف هنوز به روش‌های قبلی عمل می‌کنیم. نحوه مدیریت ما در معادن به بدترین شکل در حال انجام است. بدون بهره‌گیری از روش‌های جدید و امکانات جدید در حال بهره‌برداری از معادن هستیم. بعد از اکتشاف هیچ استعلامی صورت نمی‌گیرد، ما باید به عنوان متولیان معدن نگاه خود را تغییر دهیم. برای شناسایی معادن یک مطالعه کلی می‌خواهیم. اگر استعلامات دقیق‌تر و واقع‌بینانه‌تر انجام شود خیلی بهتر است و ما نهایت مساعدت را خواهیم داشت، آمادگی داریم بعد از این جلسه مصادیق را برای ما ارسال کنند که آنها را بررسی کنیم. بدون توجه به هیچ مسئله‌ای داریم از معادن برداشت می‌کنیم که روی موضوع احیا و بازسازی و برداشت باطله‌ها باید نگاه ویژه‌ای داشته باشیم.

دکتر منصور:

تاکید بر اهمیت حفظ منابع طبیعی در کنار توسعه فعالیت‌های معدنی به ویژه معادن استراتژیک فارغ از اشکالات و یا ابهاماتی که مقررات موجود دارد، چنانچه توافق‌نامه دستورالعمل پاسخگویی به استعلامات و مصوبات کارگروه مرکزی توامان مورد رعایت قرار گرفته و اجرا شود، عمده مشکلات و مسائل مطروحه حل می‌شود.

مهندس بهرامن:

در اصل ما فقط یک رابط هستیم. اگر محیط اکتشافی را که درخواست کردیم به ما مجوز بدهند و فعالیت‌های خود را از هر نظر شناسایی کنیم آن موقع بر اساس آن ثبت طرح اکتشاف خود را بررسی می‌کنیم. ما چه بخواهیم و چه نخواهیم هم معادن و هم منابع طبیعی جز انفال است. شورا در ارتباط با ماده ۲۶ می‌تواند تصمیم‌گیری کند و پیشنهاد دهد و بر اساس آن هم عمل کند. بحث بازسازی در شورا به کرات انجام شده است که متأسفانه در سیستم هیچوقت عملیاتی نشده است، البته ما بدون اغراق ۸-۹ سال است آن را مطرح می‌کنیم و متولی باید آن را پیگیری کند.

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمپته اکتشاف خانه معدن ایران

سیف اله آراسته:

از نظر قانونی مراتع باید استعمال گرفته شود. سوال اینجاست که در دل کویر که هیچ مرتعی وجود ندارد چرا باید تبصره ماده ۴۷ اجرا شود؟

نتیجه گیری، جمع بندی و مصوبات:

مقرر شد توافقنامه سال ۱۳۹۵ دو دستگاه فوق الذکر مورد رعایت قرار گرفته شود و کارگروه های استانی و مرکزی ضمن فعالسازی جلسات به مسائل و مشکلات حسب مورد رسیدگی و اتخاذ تصمیم شود.

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمپته اکتشاف خانه معدن ایران

نتیجه گیری، جمع بندی و مصوبات:

بسمه تعالی
صورتجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

بسمه تعالی
 صورتجلسه
 کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

موضوع جلسه: بررسی چالش های ساختاری در هدف گذاری های اکتشافات معدنی کشور (خصوصی، حاکمیتی و توسعه ای)	محل تشکیل جلسه: سالن جلسات خانه معدن ایران تاریخ جلسه: ۱۴۰۲/۰۴/۰۳
حاضرین: آقایان مهندس بهرامن، رئیس خانه معدن ایران، دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس جدیدی، مدیرکل دفتر برنامه ریزی فناوری و بودجه، مهندس خسروجردی، مدیر اکتشاف شرکت ملی مس، مهندس زینالی، نماینده ایمیدرو، مهندس ایروانی، صندوق بیمه سرمایه گذاری، مهندس رجبی، کارشناس اکتشاف شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران، مهندس عربشاهی، جامعه مهندسين مشاور، مهندس آراسته، عضو کمیته اکتشاف، مهندس باطنی، دبیر خانه معدن مازندران، مهندس کسینانی، رئیس خانه معدن آذربایجان غربی، مهندس یوسف رحیمی، عضو کمیته اکتشاف، دکتر سلسانی، رئیس خانه معدن زنجان، مهندس حاجی زاده، عضو کمیته اکتشاف، خانم مهندس انصاری، شرکت توسعه معادن و صنایع معدنی بلور کویر، خانم مهندس طهمورثی، رئیس گروه نظارت دفتر بهره برداری معادن	
اهم مباحث مطروحه توسط حاضرین: ➤ دکتر شعبانی: ما باید ببینیم جایگاه اکتشافاتمان کجاست و به کجا باید برسد؟ در هدف گذاری اکتشافات کشور چه چالش ها و نواقصی وجود دارد؟ و باید برای رفع این چالشها چکار کنیم؟ و چه کاری میشود کرد تا بتوانیم در اکتشافات با سرمایه گذاری های انجام شده و پیش بینی شده یک همخوانی ایجاد کنیم. اگر برای افق ۱۴۰۴ ظرفیت ۵۵ میلیون تنی فولاد در دستور کار میگذاریم با ذخایر اثبات شده ۲.۵ میلیارد تن که حدود ۱۴ - ۱۵ سال برای این ظرفیت خوراک ایجاد میکند پس چرا متناسب با آن اکتشافاتمان را برنامه ریزی نکرده ایم؟ ➤ پیشنهاد دادیم باید یک مجموعه اکتشافی مستقل داشته باشیم مثلاً به نام شورای عالی اکتشاف یا کارگروه تخصصی اکتشافات که برنامه ریزی کلان را برای اکتشاف کشور انجام دهد، فارغ از محدودیت ها و بتواند رشد متناسب با ظرفیت سازی در صنایع معدنی داشته باشد. ➤ در برنامه های توسعه ای کشور باید سرمایه گذاری کلان شود. بحث علم روز با استفاده از تجربیات جهانی، بحث ورود ماشین آلات مرتبط با اکتشاف، چالش نیروی انسانی که واقعا حائز اهمیت است. متأسفانه به این مسائل آن طور که باید توجه نشده است. همچنین شنیده میشود شرکت های دانش بنیان گروهی مهاجرت میکنند. دکتر جلیلی مطالعه مفصلی را در مجموعه سازمان زمین شناسی داشته اند و در اینجا طرح موضوع میکنند و امیدواریم بتوانیم از طریق خانه معدن به مسئولین انتقال دهیم . ➤ دکتر جدیدی: ➤ یکی از چالشهای بخش اکتشاف کشور در حوزه ساختارهای قانونی اکتشاف اعم از بخش خصوصی، بنگاههای توسعه ای و بنگاههای دولتی را مطرح میکنیم. اکتشاف مجموعه ای است که هر کدام از اجزا اعم از سازمان زمین شناسی یا دولت اهمیت ویژه خودشان را دارند.	

- اشکال اولی که ما در کشور داریم این است که در بخش معدن و اکتشاف هیچ نظامی وجود نداشته و نظام برنامه ریزی هم به آن دامن زده و نتوانسته تمایز درستی به آن بدهد، به خصوص از برنامه پنجم به بعد که اوج بی نظامی در این بخش بوده. اگر حوزه معدن ما در تامین مواد اولیه، نیروی متخصص، اکتشاف، ظرفیت های مهندسين مشاور دچار اشکال است به همین خاطر است که وضعیت خوبی نداریم.
- اگر وظایف هر کدام از بخش های اکتشاف را بررسی کنیم میبینیم که اهم آن حاکمیتی (دولتی) بوده یعنی منفعت عمومی در نظر گرفته شده و دولت کار غیر انتفاعی کرده پس منفعت اقتصادی نداشته و بدون دید اقتصادی بوده. ولی بخش خصوصی خود را موظف میداند که کار خود را بر مبنای حداکثر کردن سود صاحبان سرمایه پیش ببرد و اکتشاف را بر این مبنای انجام دهد.
- ممکن است بگویند کاربرد اطلاعات پایه زمین شناسی چیست؟ در نقشه زابل در سال ۱۳۶۹ بر روی کوه جانجا نوشته CU (مس) و تا موقعی که این محل به عنوان ذخیره مس کشور اعلام شود ۳۰ سال طول میکشد. یا در نقشه تایباد ذخیره سنگان سال ۱۳۶۱، ۳۵ سال طول میکشد تا به بهره برداری مناسب برسد. یکی از چالشهای اجرایی کشور در بحث اکتشاف کاربردی کردن اطلاعات پایه تا اکتشافات تکمیلی است و این مدت طولانی غیر قابل قبول است. در نرم جهانی این عدد ۵ تا ۷ سال است از معرفی ذخیره معدن در مرحله شناسایی تا تکمیل اکتشافات طرحهای بهره برداری.
- چالش منابع معدنی و چالش نیروی انسانی از مهمترین مسائلی است که با آن روبرو هستیم.
- حکمرانی باید بداند که نقش پذیری را به چه شکل بدهد که کارکرد مناسب تری را داشته باشد. باید در جامعه معدنی کشور قیاس فعالیت هیچ بخش را به بخش دیگر ندهیم. منابع عمومی باید به یک جا برسد و منابع بنگاهها به یک جا. نظام برنامه ریزی کشور به ادعای اینکه از بخش خصوصی دفاع میکند.
- ذخایر اقتصادی کشور که برای صنعت فولاد نیاز است زیر ۱۰ سال جواب میدهد
- ذخایر عمقی ما ناشناخته است در کشور. عمق اکتشاف کشور ما ۳ تا ۵ متر است در حالی که در کشورهای توسعه یافته عمق اکتشاف ۵۰ تا ۷۰ متر است. ما برنامه ریزی راهبردی منسجم و مستمر تعریف شده نداشته ایم. مجموع سرمایه گذاری هایی که دولت در بحث اکتشافات و تولید اطلاعات پایه از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱ در برنامه پنجم و ششم انجام داده است ششصد و پنجاه میلیارد تومان است که پذیرفتنی نیست و جواب کار یک بخش خصوصی در یکسال را هم نمیدهد.
- در کشور های توسعه یافته مراحل اولیه اکتشاف که دارای ریسک بالا است را دولت انجام میدهد و بخش خصوصی در اکتشافات تفصیلی با اطلاعات دقیق تر و ریسک معقول تر و در یکسری فرآیندهای تکمیلی اکتشاف وارد میشود (بحث حفاری های عمیق). ما در حوزه حفاری واقعاً ضعف جدی داریم. ما بلای جدی بر سر بخش اکتشاف و حوزه ذخایر معدنی آورده ایم و نتوانسته ایم ساختاری طراحی کنیم که وظایف را

تقسیم بندی کند. به طور مثال مراحل اولیه اکتشاف را دولت انجام دهد و سازمان زمین شناسی برنامه پذیر تربیت شود برای مراحل اولیه اکتشاف و برای تکمیل اکتشاف برنامه را به بخش خصوصی بدهد.

ما برای استان ها نامه فراخوان زدیم که دستاوردهای پهنه هایتان را برای ما بفرستید و از ۳۱ استان فقط ۴ استان اطلاعات را فرستادند که آن ها هم اطلاعات کپی شده پی جویی سازمان زمین شناسی بود. متأسفانه همه با هم شناسایی و پی جویی کردند و کار تقسیم نشده تا برسیم به اکتشافات تکمیلی و التقاط وظیفه داشته ایم که یعنی عدم توجه به ساختار. مدت تبدیل کانسار به معدن در کشور متوسط ۲۵ سال به بالا است که قابل قبول نیست.

نیروی کار بعد از دانشگاه یا میروند بخش خصوصی یا دولتی. در بخش خصوصی که شرکت های مهندسی مشاور که باید بازوی دولت باشند اکثراً منحل شده اند و دولت اگر بخواهد برونسپاری خدمت داشته باشد ظرفیت از بین رفته است. در بخش دولتی هم ما در سازمان زمین شناسی ۱۳۰-۱۴۰ نفر را در ۶ سال از دست دادیم. و هیچ نفری را مجوز ندادند که جذب کنیم یا ترمیم نیرو بکنیم. برای سازمان استخدامی کشور در جلسات متعدد توضیح دادیم و وقتی به عمق بحران پی بردند این چارچوب فکری را برای جذب نیرو مقاومت میکردند را عوض کردیم و مجوز ۴۰۰ نفر استخدام را گرفتیم که امیدواریم در سازمان برنامه و بودجه تامین اعتبار شود تا بتوانیم در حوزه اکتشافات، مخاطات، فن آوری ها و آزمایشگاهها و .. از آنها استفاده کنیم.

به طور متوسط افت ۵۰ درصدی را در رشته های دانشگاهی و دانش آموختگان در این حوزه داشته ایم. تا سال ۱۴۰۱ ظرفیت کشور را در ۳ گرید زمسن شناسی، ژئوفیزیک، پی جویی و اکتشاف تعریف کردیم و خود سازمان زمین شناسی باید تنها به حوزه های متعدد از قبیل راه و ترابری، مسکن، وزارت نفت، ایمیدرو و ... سرویس دهد. همه مناقصات در کشور باطل میشود، دولت با رفتار غلط شرکت های مشاورین را به تعطیلی کشانده. کل برون سپاری دولت به بخش خصوصی هزار و پانصد میلیارد تومان بابت خدمات مورد نیازش است و این برای کشور در حال توسعه فاجعه است.

در نتیجه دولت باید پشتیبانی هدفمند با بودجه و برنامه ریزی صحیح انجام دهد تا شاهد بخش خصوصی قدرتمند در حوزه اکتشافات کشور باشیم. سازمان زمین شناسی با ایمیدرو و معاونت معادن و فرآوری مواد توافق نامه ای را امضا کردیم که نقش های دولت را تعیین کنیم از قبیل تولید اطلاعات پایه و برنامه زمانبندی مشخص که هر بلوک که شروع شود ۱۲ ماه طول میکشد و اسمش را طرح تحول زمین شناسی اکتشاف و ذخایر معدنی گذاشتیم تا تولید اطلاعات پایه در همه استان ها شکل بگیرد.

یکی از پیشنهادهایی را که سازمان زمین شناسی داشت این بود که مزایده اطلاعات محور را در کشور اجرا کند. جاهایی که اطلاعات و نقشه آن آماده است، اطلاعات زمین شناسی اقتصادی، ژئوشیمی و ژئوفیزیک هوایی را به سرمایه گذار بدهیم تا بداند سرمایه اش را در چه حوزه اکتشافی وارد میکند و بتواند با بهره

گیزی از اطلاعات درست و به روز ما یک ریسک مناسبی را بپذیرد و تکمیل اکتشاف بکند. این بحث ساختارهای اکتشاف بود.

➤ در برنامه ۷ ام فصل معدن به پیشرانان اقتصادی تغییر پیدا کرده . بهترین مشکل بخش خصوصی تعارض منافع در بخش دولتی است که در خوش بینانه ترین حالت حتی اگر ما تولید اطلاعات پایه هم بکنیم برای کار کردن در بخش خصوصی به خاطر مزاحمت های دولتی بسیار سخت است. از هر ۱۰۰ پروژه یک تا ۲ پروژه واقعاً موفق میشوند و میتوانند به گواهی کشف برسند. در حوزه اکتشاف کسی را رقیب دیگری ندونیم و دولت علاوه بر تولید اطلاعات پایه و ساختار سازی سرمایه گذاری مناسب داشته باشد. و به درستی در اختیار بنگاه ها و بخش خصوصی قرار دهد که بخش خصوصی وقتی سرمایه گذاری میکند درصد توفیقش برای بحث های اکتشافی افزایش پیدا کند.

➤ دکتر شعبانی: اکتشافات معدنی با این چالش های فعلی از قبیل کمبود مواد اولیه و... که باید به فکر واردات باشیم ادعاهایمان را زیر سؤال میبرد که در کشور معدن خیز جهان هستیم.

➤ مهندس کسبانی: امنیت بخش معدن در برنامه توسعه هفتم مشخص کرده است که بخش معدن چقدر برای حکومت اهمیت دارد.

➤ آذربایجان غربی از نظر ساختار زمین شناسی طلا پتانسیل خوبی دارد ولی کار اساسی جهت اکتشاف انجام نشده است. ضعف اصلی ما نبود جایگاه معدن در نظام اقتصادی کشور و وزارت خانه است.

➤ دکتر جدیدی:

➤ در آذربایجان غربی ۱۵ هزار کیلومتر مربع داریم تولید اطلاعات پایه را انجام میدهیم. تکاب مهاباد از شهریور ۱۴۰۱ شروع شد که تا آبان امسال ادامه دارد که نقشه های ژئوشیمی و زمین شناسی اقتصادی آماده شود. گواهی کشف باریکا خراپه را به استان دادیم امیدواریم تا پایان سال به گواهی برس و به عنوان ذخیره قطعی معرفی شود.

➤ مهندس ایروانی:

➤ اکتشاف در زمینه پتانسیل یابی انجام میشود ولی ۳۰ سال طول میکشد تا به بهره برداری برسد من فکر میکنم یکی از دلایل این است که استراتژی کامل باری معدن مطالعه نشده است. مطالعات به مرحله ای رسیده و رها شده است. زنجیره باید بر اساس استراتژی پیگیری شود، اکتشاف، فرآیند های معدنی، فرآوری و بازار.

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

- طبق قانون دولت موظف است بستر سازی کند مخصوصاً در زمینه اکتشاف. قوانین باید تسهیل شود، زیر ساخت ها آماده شود، نیروی انسانی را آموزش دهد و سرمایه گذاری را فراهم کند. فعالیت های اکتشافی ریسک پذیر است. باید دولت انجام دهد. و مشوق بگذارد. هزینه اکتشاف در حفاری ها سرسام آور شده است. دولت باید بگوید مثلاً اگر طبق برنامه من و اصولی پیش بروید و برای اکتشاف به نتیجه نرسید من ریسک شما را کاهش میدهم. موضوع ماده ۲۴ قانون معادن چالش بسیار است.
- دکتر شعبانی:
- مگر برای فولاد در افق ۱۴۰۴ استراتژی اکتشافات در فولاد تعریف نکردیم؟ ولی چرا به نتیجه نرسید؟ چون همه چیز در روی کاغذ خوب است ولی نه در عمل.
-
- مهندس عربشاهی:
- یکی از مسایل دست به دست شدن ذخایر است به طور نمونه یک ارگان وسط کار عملیات را رها کرده و به کس دیگری سپرده و مدیریت ها و اولویت ها عوض شده اند و بودجه تخصیص داده نشده است در نتیجه طولانی شده است.
-
- دکتر سلسانی:
- افق ۱۴۰۴ استراتژی داشتیم که همه میدانند و بخش خصوصی و دولت در نظر گرفتند ۴۰۰ هزار تن مس، ۵۵ میلیون تن فولاد، ۱۵۰۰ تن شمش آلومینیوم و ۳۰۰ هزار تن شمش روی و نکته ای که وجود دارد برای دستیابی به این ارقام اکتشاف ما عقب است.
- ما به ماهیت اصلی در کارهای اکتشافی مشکل داریم. دولت وزنه اکتشاف را بر دوش بخش خصوصی انداخته است. در زنجان سال گذشته ۹۰ درصد محدوده های اکتشافی توسط منابع طبیعی رد شد و مجوز به آنها داده نشد.
- وسعت پروانه ها به هکتار کاهش پیدا کرده است به ده هکتار بیست هکتار و با این اعداد نمیتوان کار اکتشافی کرد.. اصلاً در زنجان پروانه ۱ کیلومتر مربع نداریم. چاش منابع طبیعی اگر در کشور برطرف نشود ما در چند سال آینده با مشکل عظیم اطلاعات معدنی مواجه خواهیم بود و در حد همان تهیه تولید، ایمیدرو و سازمان زمین شناسی خواهد بود. شرکت ها کار اکتشافی را نمیپذیرند وقتی جلوی درب های بسته سازمانها قرار میگیرند.
- دکتر شعبانی: اکتشاف هکتاری میشود باغداریو مواد اولیه هم که باید وارد کنیم بنابراین با این وضع پارادوکس عجیبی وجود دارد.
- مهندس زینالی:

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

- تأمین بودجه را برای سازمان زمین شناسی کشور در نظر گرفتیم امیدواریم بتوانیم حمایت همه جانبه داشته باشیم و به نتیجه برسد و همزمان مشکلات مجوز ها کمتر شود. در شرایط فعلی که ۳ معاون وزیر عوض شد. مدیریت ها متغیر است بنا براین انتظار بیشتری نمیتوان داشت .
- خانم مهندس انصاری:
- میخوایم درباره سیکل معیوبی صحبت کنم که چندین سال است ادامه دار است. اگر محدوده ای ثبت میشود و پی جویی و اکتشاف انجام میشود و پتانسیل ندارد و به صمت گزارش داده میشود. وزارت خانه آن محدوده را از چرخه خود خارج نمیکند و دوباره به مزایده میگذارد. همچنین وزارت خانه مختصات محدوده ها را خیلی دیر اعلام میکند و اطلاعات پایه را در اختیار نمیگذارد. اگر شرکتی قرار است ریسک کند باید اطلاعات را داشته باشد. درباره آزادسازی محدوده ها سرعت اینترنت بسیار کم است و دقیقه اول در سامانه اعلام میشود محدوده معارض دارد در صورتیکه فردای همان روز درست میشود
-
- مهندس رجبی:
- در اصفهان کلی محدوده داریم میخوایم پروانه صادر شود ولی میگویند بالای ۱۴ هکتار نمیدهیم کارشناسان آنجا نمیدانند پی جویی و اکتشاف چی هست چون مسگویند شما میخواهید تخریب کنید و متاسفانه نه زمین شناس هستند نه معدنی و هیچ گونه دید علمی ندارند. ما دولتی هستیم این مشکلات را داریم وای به حال خصوصی ها و میبایست به کارشناسانی که وظیفه ای به این مهمی دارند آموزش داده شود. حفاری ها امسال در تهیه و تولید خیلی بالا رفته و ماهان ۵ تا ۱۰ هزار متر حفاری انجام میدهم. آزمایشگاه کم است و زرازا وقت نمیکند تمامی آزمایش ها را انجام دهد. در ثبت محدوده در کاداستر مشکل داریم. گواهی کشف ها عقب است و باطل میشود و تمدید نمیشود و مشکل تامین گازوییل و...
-
- دکتر سلسانی: تا دیدگاه دولت در بخش اکتشاف معدن اصلاح نشود، مشکل حل نمیشود.
- دکتر شعبانی: رونق دادن به شرکت های مشاور بر اساس برنامه ریزی دقیق و فهرست بهای مشخص باید انجام شود تا مشاورها پیدا شوند. نگرانی های آینده اکتشاف و کمبود نیروی انسانی و مواد اولیه مستلزم تحول در بخش خصوصی و دولت است.

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیتہ اکتشاف خانہ معدن ایران

بسمه تعالی
صورتجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴ ساعت خاتمه: ۱۶ تاریخ جلسه: ۲ مرداد ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: سالن جلسات خانه معدن ایران موضوع جلسه: • بحث و تبادل نظر در خصوص صادرات وضع شده بر مواد معدنی
حاضرین جلسه	
آقایان دکتر شعبانی، دکتر خسرو معروفی، مهندس فریبرز امیری، مهندس ایروانی، مهندس باطنی، مهندس امیری رجا، مهندس کیوان جعفری طهرانی، مهندس مریدی، مهندس مهرابی، مهندس رویین اهلی، مهندس زینلی، مهندس صمدی، مهندس محمدی، دکتر حقیقی، مهندس آراسته، مهندس کریمی، مهندس جلالی، دکتر مهدی صفری، دکتر مشکانی، آقای مهندس شکوریان، خانم مهندس شیوا سمیعی، نماینده شرکت توسعه معادن و صنایع معدنی بلور کویر	
شرح جلسه	
دکتر شعبانی: ضمن عرض سلام و خوش آمد به حضار گرامی، دستور جلسه امروز کمیته مشترک هماتیت و اکتشاف خانه معدن ایران، بحث و تبادل نظر در خصوص صادرات وضع شده بر مواد معدنی است که امید داریم با جمع‌بندی موارد بتوانیم خروجی خوبی از این جلسه داشته باشیم. ابتدا سؤالی که پیش می‌آید این است که با عوارض بیست درصدی سنگ‌آهن که نمی‌دانیم چه منطقی دارد و چه کاری باید انجام دهیم؟ جز اینکه منجر به تعطیلی بنگاه‌های تولیدی می‌شود و باید دید چقدر کارشناسی است. همیشه اعلام می‌کردند ما از بخش خصوصی همیشه نظرخواهی می‌کنیم؛ ولی در این مورد هیچ کدام از انجمن‌ها اطلاع ندارند. در ۲۴ تیرماه اعلام کردند که از ابتدای سال ۱۴۰۲ این عوارض ۲۰ درصدی اعمال می‌شود و این حرف که می‌خواهد درآمدی برای دولت بشود منطقی ندارد باید دید آیا فعال اقتصادی که در این شرایط تحریم ظرفیت صادرات را باز کرده‌اند اصلاً می‌تواند با این شرایط کار کند و این ظرفیت به‌سادگی از بین می‌رود و به رقبا داده می‌شود. در زمینه گندله ۱۱ میلیون تن مازاد مصرف داریم، در زمینه هماتیت مصرف داخلی نداریم شرکت‌ها در بورس هم عرضه می‌کنند و متقاضی ندارد و معنی این عوارض بیست درصدی چیست؟ هزینه تولید افزایش پیدا کرده مخصوصاً در مناطق محروم که فعالیت ما است و بیشتر از مناطق صنعتی هزینه دارد و مالیات بر صادرات هم که هست با این شرایط چگونه باید فعالیت کرد. ظاهراً هیچ کار کارشناسی در این مورد نشده است و معدنی‌ها را ندیده‌اند و جوری بوده که با کار معدن اصلاً آشنا نیستند و حاشیه سود آنها را به اشتباه می‌دانند. با این روش سرمایه‌گذاری در بخش معدن انجام نخواهد شد؛ چون همه تصمیمات لحظه‌ای است و برنامه‌ریزی بلندمدت نداریم که سرمایه‌گذار بداند در چه بازاری و با چه تصمیماتی وارد می‌شود. مهندس روئین اهلی: دیروز با معاونت معدنی سازمان صمت جلسه‌ای داشتیم خدمت آنها عرض کردم که در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ عوارض صادراتی گنجانده شده و عدد آن نیم درصد ارزش صادراتی کالا بود که در گمرک مشخص شده است که گفته بودند این مقدار نقدی است و مابقی بعداً مشخص می‌شود که مصوبه هیئت وزیران در تیرماه آمد و همه دیدیم که از نظر بنده مشکل تاییدی دارد. به طور مثال صفحه ۳ عدد سنگ گچ و پودر گچ ساختمانی آمده در جلوی اعداد ممیز و صفر آمده که این از نظر بنده اشتباه تاییدی است و این استنباط بنده است که منظور دهم بوده است؛ چون بعد از عدد ممیز و صفر جایگاهی ندارد در ریاضی اعداد از چپ به راست است نه از راست به چپ و اگر این اعداد درست باشد که باید نماز میت و فاتحه برای واحدهای معدنی خوانده شود. دکتر حقیقی:	

بسمه تعالی

صور تجلسه

کمیته مشترک اکتشاف و هماتیت خانه معدن ایران

دولت به دنبال افزایش صادرات است و این دستورالعمل با اهداف صادراتی دولت مغایرت دارد و شاید بخشی از نظر آقای رویین درست باشد. صادرات مواد معدنی از گلوگاه‌های اصلی اقتصاد مقاومتی بود و هست و به همه این را ثابت کرده است بنابراین، این بخشنامه با سیاست‌های کلان دولت در تضاد است. دولت در تمام دنیا در مسائل سلامت و محیط زیستی در حوزه‌های اقتصادی دخالت می‌کند. در اینجا در قانون معادن می‌گوییم به غیر از معادن بزرگ بخش خصوصی است؛ ولی می‌بینم دولت از همان لحظه اول تا اتمام آن که معدن متروکه می‌شود دولت می‌تواند در هر بخشی از این فعالیت اقتصادی اثر مثبت یا بعضاً منفی داشته باشد الان که قانون معادن در مجلس رفته است می‌بایست ما تکلیف معدن را به‌عنوان یک عرصه مشخص کنیم.

معدن وقتی واگذار می‌شود با ذخیره مشخص واگذار می‌شود و صرفاً بعد از آن در زمینه محیط‌زیست فقط باید نظارت شود که البته در دنیا همین هم توسط دولت برون‌سپاری می‌شود به شرکت‌های دیگر. این همه مشکلات در حوزه اکتشاف و صادرات متأسفانه به دلیل اشکال در قانون معادن است. وقتی می‌گوییم بخش خصوصی است فقط اسم آن خصوصی است و دولت دخالت در تمام حوزه‌ها را دارد. هماتیت مثل مگنتیت نیست و اگر صادرات را از بخش هماتیت بگیریم واحدهای آن با تعطیلی مواجه می‌شوند؛ چون هنوز تکنولوژی فرآوری و ذوب آن و دستگاه‌های آن را نداریم. دولت باید مشوق‌های صادراتی بگذارد با مشکل ارزی که داریم نه اینکه دست‌وپای بخش خصوصی را ببندیم.

مهندس جعفری طهرانی:

اطلاع موثق دارم که گمرک به‌صورت هیجانی بعد از این بخشنامه برای محموله کنستانت‌تره صادراتی تعهد ۱۹.۵ درصدی محضری را از صادر کنندگان گرفته است و خیلی از صادرکنندگان ایرانی کشتی‌هایشان را در هفته اخیر کنسل کرده‌اند. این عوارض برای تمام محصولات معدنی اثرات صادراتی منفی دارد از قبیل بنتونیت، زغال‌سنگ و سنگ گچ و... و خریداران خارجی را هم با ترس مواجه می‌کند. بازار صادرات هماتیت سیمانی را به‌زودی به عراق و امارات از دست می‌دهیم. عمان صادرات هماتیت سیمانی را آغاز کرده است با حجم بالا. آقایان با اطلاع و هوشمند این کار را کرده‌اند به طور مثال کد تعرفه گندله بر اساس کنوانسیون بلژیک ۲۶۰۱۱۲۱۰ است و گمرک ایران مدت‌ها است بر اساس HS CODE کد تعرفه گندله را با ۲۶۰۱۱۲۰۰ اظهار می‌کند و این سلیقه‌ای است. از بخش خصوصی تولیدکننده و بازرگانی اظهارنظر نخواستند و این نه تنها بر صادرات اثر منفی می‌گذارد؛ بلکه تولید را هم متوقف می‌کند. شرکت‌های مدیران خودرو و بهمن خودرو که واردکننده ماشین‌های چینی هستند ارز خود را از طریق صادرات محصولات چرخه زنجیره فولاد منتقل می‌کنند و حتی اینها خریدهای گندله‌ای را که انجام داده‌اند با مشکل مواجه شده‌اند. خریداران چینی کشتی‌های خود را در رابطه با محموله‌های فولاد کنسل کرده‌اند. حتی مزایادات دولتی مانند گوهر زمین گل‌گهر هم کنسل شده است در هفته گذشته از طرف کارفرما و بخش دولتی می‌ترسد کشتی‌ها را بفروشد و مشمول عوارض شود و بخش خصوصی مثل ما مجبور است ریسک کشتی که سفارش داده را بپذیرد. اطلاع دارم بعضی‌ها هم کشتی‌هایشان رفته بدون گرفتن تعهد و هیچ‌کس از تداوم این بخشنامه اطلاع ندارد. توقف کشتی‌ها از ۸ روز به ۴ روز کاهش پیدا کرده به علت ترس صادرکنندگان. کمیته هماتیت خانه معدن باید به‌درستی تأثیر سوء این بخشنامه را اطلاع‌رسانی کند و تأثیر منفی زنجیره‌وار آن را در صنایع دیگر بررسی کند.

دکتر شعبانی:

من بعید می‌دانم تصمیم‌گیرندگان این بخشنامه اثرات منفی را که اعمال این عوارض در کل چرخه صنعت دارد. دیده باشند.

دکتر مشکانی:

من با صحبت‌های آقای مهندس رویین اهلی که به اشتباه تاپپی اشاره کردند موافقم مثلاً در رابطه با سنگ مس و کنستانت‌تره‌های آن نوشته شده ۵ درصد و در بند بعدی آن برای کنستانت‌تره‌های مسی نوشته شده ۱۰ درصد که این در تضاد است. در قانون اساسی آمده تمام قوانین معدنی برای معادن بزرگ است نه برای معادن کوچک و متأسفانه برای معادن کوچک هم چه در بحث حقوق دولتی چه عوارض صادراتی مانند معادن بزرگ تصمیم‌گیری‌ها اعمال می‌شود.

مهندس جلالی:

بسمه تعالی

صور تجلسه

کمیته مشترک اکتشاف و هماتیت خانه معدن ایران

چون این جلسه هماتیت و اکتشاف با هم است در خصوص نکات اکتشافی می‌گویم قانون معادن ۳۶ ماده باید به ۳۶۰ ماده تغییر پیدا کند؛ چون آن قدر مسائل ریز و مهم در معادن است که به هیچ وجه در نظر گرفته نشده است و باید کارشناسان و متخصصین مخصوصاً در شورای عالی معادن حضور پیدا کنند تا تصمیمات تخصصی گرفته شود و علاوه بر اعضای شورای حاضر متخصصین بیشتری حضور پیدا کنند. ما محدوده ۱۰ کیلومتری را درخواست دادیم برای گواهی کشف و سازمان مربوطه مساحت را کاهش داد به دلیل اینکه شاید منابع طبیعی ایراد بگیرد در صورتی که آن بخش منابع طبیعی را باید به ما واگذار کند. مشکلات حقوقی بسیار است ما الان برای صدور پروانه بهره‌برداری پرونده‌ای را داریم که ۳ سال است در دیوان عدالت مانده است و این مدت طویل قابل قبول نیست.

مهندس حقیقی:

سازمان صمت استان به هیچ وجه نمی‌تواند یک میلیمتر از محدوده را کاهش دهد و اگر کرده غیرقانونی است. بحث دیوان عدالت را پیگیری می‌کنیم. من جز کارشناسان شورای عالی معادن هستم و آقای مهندس بهرامن هم هستند و خیلی قاطعانه حمایت می‌کنند در خیلی موارد از بخش خصوصی و استنباط من این است از آنجایی که این شورا بالاترین رکن تصمیم‌گیری حوزه معدنی است وزن بخش خصوصی در این جلسات کم است و کثرت افراد اثرگذار خواهد بود.

بایستی در حوزه آهن و اکتشاف آهن نگاهمان را عوض کنیم و تکنولوژی‌های جدید را مخصوصاً در فرآوری به کار بگیریم ما در ۵ سال آینده به بحران می‌رسیم هم در بحث اشتغال و هم اقتصاد فولاد کشور. اطلاعات گرانی‌سنجی ما خیلی قدیمی است و مربوط به پنج دهه گذشته است. مخصوصاً در بحث هماتیت مهم‌ترین عامل گرانی‌سنجی است.

آقای دکتر معروفی:

علاوه بر مشکلات فرآوری و اکتشاف که در بخش هماتیت داریم با این عوارض اعمال شده بحث بازار آن هم حاد شده است. این محصول در داخل که مشتری ندارد و هزینه تمام شده آن هم در مقایسه با مگنتیت بیشتر است. دولت به جای تسهیل برای صادرات با این بخشنامه صادرات هم نمی‌توان انجام داد. وقتی قانون ما را مکلف می‌کند به پرداخت حقوق دولتی حتی اگر کار هم نشود و معدن غیرفعال هم باشد این به این معنا است با دید درآمدزایی برای دولت به معادن نگاه می‌کنند و معدن دار ضربه می‌خورد. خانه معدن که نماینده بخش خصوصی است از جایگاه قانونی خود برای اصلاح قوانین استفاده کند.

دکتر شعبانی:

می‌بایست افراد و شرکت‌ها درخواست و نظرات خود را به صورت مکتوب برای انجمن‌ها و تشکل‌ها ارسال کنند تا ما بتوانیم موارد را به مدیران انتقال دهیم و در خصوص عوارض صادراتی نباید ساده از آن گذشت؛ چون صدمات جبران‌ناپذیری را به بخش معدن وارد می‌کند.

مهندس ایروانی:

تعیین عوارض صادراتی یک محاسبات اقتصادی دارد و گروهی که این عوارض را گذاشته‌اند آیا این موارد را با جزئیات بررسی کرده‌اند که همه اعداد رند شده است چرا عوارض ۲۲ درصد یا ۱۸ درصد نشده است؟ آیا مصرف داخل و مازاد را برای هر ماده معدنی بررسی کرده‌اند؟ بنابراین پر واضح است که کار کاملاً غیرتخصصی و سطحی بررسی شده است برای درآمدزایی دولت. باید چند نمونه مواد معدنی را بررسی کنیم با اعداد و ارقام دقیق و دید آیا این اعداد عوارض توجیه‌پذیر است یا نه. به نظر من این بهترین خروجی از این جلسه است که با بررسی این چند نمونه مواد معدنی نظر تخصصی خود را به دولت اعلام کنیم.

اقدامات برای تولید کنندگان باید به گونه‌ای باشد که بحث صادرات دچار مشکل نشود، بدون بررسی‌های کارشناسی اعداد و ارقامی برای عوارض در نظر گرفته‌اند و اعلام کردند. پیشنهاد این است که تعدادی از مواد معدنی که اطلاعات آنها وجود دارد (میزان تولید، میزان مازاد و.....) اعداد و ارقام مشخص و نهایتاً مورد بررسی قرار گیرد، آیا مقدار عوارض تعیین شده توجیه پذیر است یا خیر، تولید کننده باید عاملی برای صادرات داشته باشد و به این کار تشویق شود. در هر صورت باید عوارض مورد بررسی قرار گیرد سود صادر کننده و سود صادرات کشور را باید در نظر گرفت.

دکتر شعبانی:

عوارض باید مشوق صادرات باشد، در اشتباه بودن ایتن ابلاغیه شکی نیست،

مهندس زینلی:

در مورد کنسانتره مس که مازاد بر نیاز داخل است و دلیلی بر منع صادرات نیست، وزارت صمت دنبال این است که کنسانتره مس از کشور خارج نشود و در زنجیره بعدی مورد استفاده قرار گیرد نهایتاً آن محصول صادر شود، در بحث کنسانتره مس عوارض ۲۰٪ شده است. صنعت مس و فعالان مس تحت فشار هستند، شرکت ملی صنایع مس بر منای همچنان که نرخ ارز بالا رفته است بر مبنای ۲۸/۵۰۰ تومان خریداری را انجام می دهد. در سامانه نیما هم به صورت نرخ دستوری اعمال شده است. این مشکل از نیمه دوم ۱۴۰۱ شروع شده است، انجمن های معدنی به اتفاق نامه ای تهیه و با امضا به نهاد ریاست جمهوری اعلام کنند.

دکتر حقیقی:

برخی از مدیران معدنی نیستند و تعلق به حوزه معدن ندارند، آهن نیز دچار مشکل شده است، در حوزه مس هم روزی می رسد که اعلام کنند، مس را به کاتد و کاتد را به مفتول تبدیل کنیم، واحدهای رودست زیاد است، به صورتی که نمی توان تامین منابع را انجام داد. فهم و درک معدنی در حوزه وزارت صمت دچار مشکل شده است، عوارض گمرکی در تمام دنیا فقط برای تنظیم بازار می باشد چنانچه در یک کالایی دچار مشکل شدیم باید عوارض گمرکی گذاشت که تنظیم بازار صورت گیرد. عوارض بستن روی کالا در تجارت امروزی مفهومی ندارد، متولی باید از حوزه خودش دفاع کند.

دکتر صفری:

عدم کارشناسی دقیق باعث ایجاد چنین مشکلاتی شده است، با این نرخ عوارض صادراتی صورت نمی گیرد، مشکلات به صورت دقیق کارشناسی نشده تاست و آینده در نظر گرفته نشده با این مشکلات معدنکاری معنایی ندارد.

مهندس کریمی:

بحث مالیات را نیز برای مناطق محروم اجرایی کردند تورم داخلی نیز وجود دارد، دوستان در جریان هستند که از یک طرف تورم افسارگسیخته و آن سمت هم قیمت جهانی است که هر بار چین هر بازی بخواهد با قیمت ها می تواند انجام دهد، چیزی که اینجا ما را زنده نگه می دارد، عملاً مشوق های حذف مالیات است. دولت اگر بتواند روی حمل های دریایی و هوایی کمک کنند که تا حالا هیچ کمکی نکرده است؛ اگر بخواهیم سربسر تولید انجام دهیم دیگر نوسان بازار کجا خواهد رفت؟ اقدامی که خودمان برای شرکت انجام دادیم از سه جهت گام برداشتیم: اول اینکه همان طور که دکتر جعفری طهرانی فرمودند خودمان باید تکلیفش را روشن کنیم، الان سال هاست که کنسانتره هماتیت به عنوان کنسانتره عیار ۶۵، HS code از گمرک می گیرد اگر عیار آمد زیر ۶۵ دیگر کنسانتره نیست؛ چرا باید عوارض تعرفه و همه چیز را بر اساس کنسانتره بدهید و هر وقت دچار بحران شود، بازار همه را با یک چوب براند. هماتیت واقعاً فرایند خاصی دارد و هزینه بر است و همه دنیا می گویند هماتیت فاین.

نکته ای که ما مشکل داریم و سندیکاها باید به آن توجه کنند عزیزان خودرویی هستند که به آنها اشاره شد. کنسانتره و گندله را می خردند و در جنوب چین، در دل چین زیر قیمت عرضه می کنند؛ چون آن قدر حاشیه سود بالایی که در این خودروهای بی کیفیت وارد است که اصلاً اهمیتی برایشان ندارد قیمت حمل دریایی چقدر است اصلاً قیمت جهانی چقدر است؟ اگر واقعاً می خواهید تعطیل کنید، شفاف بفرمایید که کار نکنید. این طور زجر کش کردن بخش خصوصی بسیار بی انصافی است. در شرایط حاضر پیشنهاد بنده این است که تمام عزیزان همراه باید یک همجه ای راه بیندازند و تمام عزیزان تولیدکننده در هر استان نامه نگاری کنند و پیگیری بفرمایند و سندیکاهایی مثل خانه معدن ایران، انجمن سنگ آهن و اتاق ایران با شخص وزیر و ریاست جمهوری صحبت کنند تا به نتیجه برسند.

مهندس آراسته:

بسمه تعالی

صور تجلسه

کمیته مشترک اکتشاف و هماتیت خانه معدن ایران

سلام عرض می‌کنم خدمت تمام اعضای کمیته، ای کاش این کمیته ۱۰ سال پیش راه‌اندازی می‌شد که امروز به این مصیبت‌ها گرفتار نمی‌شدیم، از بحث حقوق دولتی تا سال ۹۱ هیچگاه دولت به‌عنوان مرکز درآمد به حقوق دولتی نگاهی نداشت، حتماً مهندس ایروانی تأیید می‌فرمایند و خوب از زمانی که تحریم‌های ایران شروع شد بحث حقوق دولتی هم به وجود آمد که به طبع مشکلاتی هم برای تمام صنوف به وجود آمد، در این راستا نمایندگان مجلس پیگیری کردند که حرکتی انجام دهند که قوانین را به نفع تولیدکننده و صادرکننده برای ارزآوری تسهیل کنند که منجر شد به قانونی در سال ۱۳۹۴ به نام قانون رفع موانع تولید، من می‌خواهم از نگاه قانونی خدمت شما عرض کنم، در این قانون یک ماده ۳۷ ماده قانون رفع موانع تولید است، عوارضی که امروز ما می‌بینیم برمی‌گردد به این ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید که مقرر شد برای این ماده یک آیین‌نامه به نام آیین‌نامه رفع موانع تولید تنظیم شود. در همان آیین‌نامه توضیح دادند که ماده خام چیست؟ در ماده ۱ آیین‌نامه نوشته شده است که ماده خام ماده‌ای است که پس از استخراج و یا استحصال، تغییر در کیفیت فیزیکی شیمیایی ماهیت و نوع آن ایجاد نشده باشد و به همان شکل برای فرآوری به واحد تولیدی واگذار و یا صادر شود؛ پس اگر این ماده را در نظر بگیریم فکر نمی‌کنم هیچ یک از محصولات معدنی را بتوانیم ماده خام بنامیم؛ اما نکته اصلی این نیست، نکته اصلی در خود قانون است، ماده ۳۷ یک قانون تشویقی برای بخش معدن بود، این قانون می‌گوید به دولت اجازه داده می‌شود برای فرآوری مواد خام و تبدیل کالاهای با ارزش افزوده پایین داخلی وارداتی به کالاهای با ارزش افزوده بالا از انواع مشقوق‌های لازم استفاده کنند، وضع هرگونه عوارض بر صادرات کالاهای و خدمات غیرارانه‌ای و مواد خام و کالاهای با ارزش افزوده پایین مازاد بر نیاز داخلی یا فاقد توجیه اقتصادی برای فرآوری در داخل، با لحاظ حفظ درصدی از بازار جهانی ممنوع است. جالب این است که دولت در آیین‌نامه ماده تشویقی را برای بخش معدن به یک ماده تنبیهی تبدیل کرده است. آن قسمتی که برای مواد خام به قانون اعلام کرده است که این قانون تشویقی را به‌عنوان قانون تنبیهی در نظر گرفته، برای ما اگر بتوانیم این موضوع را به دیوان عدالت اداری ببریم و از طریق آن عنوان کنیم که با این کلمه به استثنای قانون تغییر پیدا کرده است. شاید بتوانیم عوارض را از تمام مواد معدنی برداریم.

مهندس صمدی:

صحبت تمام عزیزان را شنیدم؛ ولی خیلی به وزارتخانه نمی‌توانیم امیدی داشته باشیم.

در پایان جلسه آقای دکتر شعبانی ضمن تشکر از صحبت‌های انجام شده ابراز امیدواری کردند که بتوانند نتیجه خوبی از جلسه انجام شده با کمک عزیزان بگیرند.

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

بسمه تعالی

صور تجلسه

کمیته مشترک اکتشاف و هماتیت خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴ ساعت خاتمه: ۱۶ تاریخ جلسه: ۱۵ مهر ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: سالن جلسات خانه معدن ایران موضوع جلسه: • بررسی دلایل کاهش فعالیت های اکتشافی، صدور پروانه های اکتشاف، چالش ها و راهکارها
حاضرین جلسه آقایان مهندس بهرامن، رئیس محترم خانه معدن ایران، دکتر شعبانی، رئیس محترم کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر قباد شاه کرمی، مدیر محترم اکتشاف ایمپاسکو، دکتر شهیدی، رئیس محترم سازمان زمین شناسی و اکتشاف کشور، مهندس خسرو جردی، مدیر محترم اکتشاف شرکت ملی مس، مهندس زینالی، نماینده محترم ایمیدرو، مهندس رجبی، کارشناس محترم اکتشاف شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران، مهندس عربشاهی، عضو محترم جامعه مهندسين مشاور، مهندس باطنی، دبیر محترم خانه معدن مازندران، مهندس کسینی، رئیس محترم خانه معدن آذربایجان غربی، خانم مهندس طهمورثی، دبیر محترم گروه نظارت دفتر بهره برداری معادن، مهندس احمدی، کارشناس محترم اکتشاف شرکت زرین معدن چاف، مهندس فلاح بکتاش، کارشناس محترم اکتشاف شرکت زرین معدن چاف، مهندس بهزاد محمدی، مدیر محترم اکتشاف سازمان زمین شناسی، مهندس احسان آشوری، مسئول محترم بخش اکتشاف شرکت سرمایه گذاری توسعه معادن و فلزات، مهندس امیرحسین آستانی، مدیرعامل محترم شرکت زغالسنگ چمستان، مهندس رفاهی، مدیر عامل محترم شرکت معدنی کاوش مسیر اعضا محترم حاضر در جلسه بصورت آنلاین : آقایان مهندس زینال زاده، مهندس رضایی، مهندس کشاورزپور، مهندس سرپرنده، مهندس رحمانی، خانم مهندس هاجر اوجاقی	
شرح جلسه دکتر شعبانی : عرض سلام و احترام خدمت اعضا محترم کمیته که به صورت حضوری و آنلاین در جلسه حضور دارند، دارم. موضوع امروز کمیته - بررسی دلایل کاهش فعالیت های اکتشافی - صدور پروانه های اکتشاف، چالشها و راهکارها است. اکتشاف پایه و اساس فعالیت های معدنی است و به وسیله اکتشاف برنامه ریزی بلند مدت برای تامین خوراک صنایع امکانپذیر است. و اگر با این بی توجهی و عدم فعالیت که به فعالیت های اکتشافی میشود بخواهیم ادامه بدهیم با چالش جدی در چند سال آینده روبرو خواهیم شد. بحث معارضین محلی مهمترین موضوع در این چالش است. در ماده ۱۹ قانون معادن تبصره ۲ هرگونه تصرف افراد حقیقی یا حقوقی در محدوده های دارای مجوز عملیات معدنی بدون داشتن حکم قضایی تصرف محسوب میشود و نیروی انتظامی موظف است حسب درخواست دارنده مجوز بلافاصله نسبت به رفع تصرف اقدام نماید. در تبصره ۳ هم اشاره می کند مزاحمت افراد حقیقی یا حقوقی به نحوی که مانع عملیات معدنی شود جرم تلقی شده و مجرم ضمن جبران خسارت به حبس از یک تا شش ماه و یا پرداخت جریمه نقدی معادل ۲ برابر خسارت وارده محکوم میشود . یک چنین ظرفیتی در قانون معادن وجود دارد ولی متأسفانه توجهی نمیشود و عملاً معارضین به پاشنه آشیل فعالیت های اکتشافی تبدیل شده اند. البته در خیلی از موارد محلی های همکاری های خیلی خوبی دارند و بالای ۹۰ درصد کسانی که در معادن کار میکنند از افراد بومی هستند .	

بحث استعلامات در ماده ۲۴ قانون است که با اکثر آنها مخالفت می شود و طبق گفته معاونت امور معادن تنها با ۱ درصد از تقاضاهای اکتشاف موافقت میشود و باید دید اصلا بحث حمایتی در موضوع اکتشاف از سرمایه گذاری که ریسک بالا را میپذیرد وجود دارد یا خیر. در بخش خصوصی خیلی از دوستان از معادن دارای پروانه اکتشاف شروع میکنند و کسی دیگر کار اکتشافی نمیکند. امیدوارم از این جلسه که مدیران ارشد بخش خصوصی و دولتی حضور دارند استفاده شود و بتوانیم کاری انجام دهیم.

مهندس کسبانی:

باید در این جلسات جایگاه بخش معدن را در توسعه پایدار مشخص کنیم و همه این مسائل به نداشتن متولی قوی برای بخش معدن بر میگردد. چون با ابزار قانونی که دارد (قانون معادن) میتواند دفاع کند و متأسفانه تا کنون متولی قوی که مجوزهای معدنی را صادر میکند وجود نداشته است. یکی از چالش ها از عدم اجرای قانون ایجاد میشود. به طور مثال درصدی از حقوق معادن باید به آن منطقه برگردد و در عمرانی و آبادی آن منطقه نمود پیدا کند که بخشی از آن را بهره بردار انجام میدهد ولی قسمت عمده آن را باید دولت انجام دهد که متأسفانه انجام نمیشود و قانون اجرا نمیشود و آثار آن در معارضین دیده میشود.

اکثر مسئولین استانها به معدن توجهی نمی کنند که البته مثلا در آذربایجان غربی نگرش جدید ایجاد شد با جلساتی که خانه معدن برای قضات گذاشت و قضات با استفاده از قانون معادن به درستی در خیلی از موارد رای صادر میکنند به نفع بهره بردار ولی قضاتی که آن دوره را ندیده اند برعکس عمل میکنند.

در بحث تخصصی هم مشکل داریم وقتی بخشنامه یا دستورالعملی در شورای عالی معادن تصویب میشود آن متولی در جایگاه نظام اداری باید آنقدر تخصص داشته باشد که به طور مثال بگوید در عمل این مصوبه امکانپذیر نیست. شاید راحت تر باشد اصلا مجوزها را منابع طبیعی صادر کند مثلا مجوزهای ۱ هکتاری ۲ هکتاری که صادر می شود و اصلا در بحث اکتشاف معدن بی معنی است و متولی اگر متخصص باشد در آنجا دفاع میکند و میگوید یک هکتار یا دو هکتار اصلا معدن نیست و این ضعف است.

مفهوم اکتشاف و پروانه جایگاه خود را از دست داده است. مشکل اصلی ما این است که در مقیاس کلان هنوز نمیدانیم چی داریم و چی نداریم. همه میگویند ما همه عناصر مندلیف را داریم ولی چقدر کجا و چجوری آمار دقیقی نیست آیا متولی سازمان زمین شناسی است یا..؟ متولی باید برنامه کلان داشته باشد. قبل از انقلاب شرکتی ایجاد شد و با برنامه مدون مطالعات ژئوفیزیکی را در تمام کشور انجام داد برای انرژی اتمی.

سازمان زمین شناسی متولی است ولی مشکلات فراوانی دارد وقتی اعتبار می گیرد آن را صرف هزینه های جاری میکند. یک سازمان یا شرکت نمیتواند هم اکتشاف انجام دهد و هم بهره برداری، و هم پی جویی و در آخر تصمیم گیری هم بکند. برای هر بخش باید متولی خاص باشد.

استاندار اگر به بخش معدن اهمیت بدهد دهیار یا فرماندار نمیتواند جلوی کار معدن را بگیرد. اگر قوه قضاییه حمایت کند معارض پیدا نمیشود. اگر افراد روستا آثار توسعه را ببینند هیچ وقت جلوی آن را نمیگیرند. اکثر مناطق طلا در آذربایجان غربی توسط منابع طبیعی بلوکه شده و اکتشاف در آنجا معنا ندارد. باید این مناطق آزاد شوند یا در جایی پروانه بهره برداری صادر شده، طبق قانون و ماده ۲۴ چهار ضلعی مشخص شده است ولی منابع طبیعی برای توسعه باید از من اجازه بگیرید خوب این یعنی چه؟ یعنی این پروانه ارزش ندارد. یا در مزایده ها برنده مزایده وقتی اعلام میشود به او میگویند یک هکتار در صورتی که سرمایه گذار برای یک هکتار که در مزایده شرکت نمی کند.

دکتر شعبانی:

مزایده ها یکی از معضلات شده است که در بهترین حالت و بعد از بلوکه شدن مبلغ زیادی بعد از ۳ سال یک هکتار را واگذار می کنند. و در اصل با این رفتارها یعنی اکتشاف تعطیل شود

مهندس شاه کرمی (شرکت تهیه و تولید مواد معدنی):

در این جلسات علاوه بر مطرح کردن مشکلات باید بتوانیم راهکار ارائه داد. در بحث معارضین محلی ما هم در شرکت های دولتی با این مشکل مواجه هستیم به دلیل عدم اجرای درست قانون که پول تعریف شده در قانون به استان برنمیگردد. باید در کشور فرهنگ سازی شود. متأسفانه مسغولین و نمایندگان استان ها دانسته یا ندانسته در کلامشان چیزی را عنوان میکنند که عملاً دامن میزند به ایجاد معارض محلی. به جای اینکه بگوییم شما سهم دارید در معدن نگذارید کار شود باید بگوییم اجازه دهید معادن شروع به کار کنند و توسعه و اشتغال زایی ایجاد شود و باید زنجیره معدن را برایشان تشریح کرد.

شرکت تهیه و تولید در استان خراسان جنوبی اتفاقات خوبی را رقم زده و مردم آن منطقه منتفع شده اند از این سرمایه گذاری ها. موضوع بعدی دستگاههای استعلام شونده هستند از قبیل انرژی اتمی، محیط زیست و منابع طبیعی. قانون جواب را داده است و شفاف است و قانون تفسیر ندارد که هر استانی به سلیقه خود آن را تعبیر کند و کاملاً مشخص است.

منابع طبیعی خیلی از پروانه ها را به صورت مشروط موافقت میکند دوستان در منابع طبیعی باید به این برسند که کار معدن در ذات خود ناگزیر تخریب دارد از قبیل جاده سازی، حفاری و بسته به مقیاسهای فعالیت. و در قانون پیش بینی شده است که حقوق را معدنکار پرداخت کند و محیط زیست را تا جایی که میشود بازسازی کند. از آن طرف معدنکاری هم نباید مقطعی کار شود. متأسفانه صدور پروانه ها انرژی زیاد وقت و دوندگی زیادی را میگیرد.

انرژی اتمی به بهانه پرتوزا بودن روی همه مناطق پرتانسیل دست میگذارد و اگر پرتوزا است چرا این محدوده به یک سرمایه گذار منتقل میشود. برای معدنکار اصلاً مناطق پرتوزا جذابیت ندارد چون با آن آشنا نیست و معضلات فراوانی دارد و باید دست متولی خودش باشد. ولی مشکل اینجا است که مناطقی که پرتوزا نیست را دست می گذارند. هر کسی باید وظیفه خودش را انجام دهد و همکاری لازم را همیشه با انرژی اتمی انجام می دهیم ولی این را هم آنها بدانند کار معدنکاری با وزارت صمت است نه انرژی اتمی.

بعد از گرفتن استعلام ها و مرتفع کردن مشکلات معارضین به مشکلات به روز نبودند تکنولوژیمان در بحث اکتشاف میرسیم. هم در زمینه علمی، مشاوره و تجهیزاتی که خلا بسیار مهمی است. برای حفاری اکتشافی و عمیق ظرفیت بسیار زیادی را داریم. یا حفار نداریم یا دستگاه نداریم. در ایمیدرو فهرست بهای فعالیت های اکتشافی خدارو شکر تعیین شد در سال گذشته و شرکت تهیه تولید بر اساس فهرست بها مناقصات را برگزار میکند و عملاً تحولی در حفاری های تهیه و تولید اتفاق افتاده است و من پیشنهاد میکنم بخش خصوصی هم از این فهرست بها استفاده کند. نقصان زیاد است ولی ما میتوانیم با راهکارها مشکلات را حل کنیم. در بحث مشاور شرکت های رتبه دار ما به شدت ضعیف شده اند.

باید در بحث آموزش و نیروی انسانی می بایست کار شود ولی ما دست روی دست گذاشته ایم و آن طور که باید کاری انجام نمیشود. و در آینده نزدیک کشور از نیروی متخصص تهی خواهد شد.

ما در دولت حمایت می کنیم و برای هر محدوده یک مشاور باید باشد نه اینکه چند محدوده یک مشاور داشته باشد. گفته ایم ز رتبه های پایین سازمان برنامه استفاده شود تا بتوانند تا از نظر مالی و کاری شرکت کنند و برای پرورش دادن آنها کمک کرد.

برنامه داشتیم تا پایان سال ۸۰ هزار متر حفاری انجام بدهیم و تا الان بیش از ۴۰ هزار متر آن خدا را شکر انجام شده است. ۶ گواهی کشف گرفته ایم در بحث ژئوفیزیک و ژئوشیمی از برنامه های پیش بینی شده جلوتر هستیم. اگر گواهی کشف بگیریم به سرمایه گذار خصوصی واگذار میکنیم و در دولت دنبال این نیستیم که خودمان انجام دهیم.

دکتر شعبانی:

سالهای قبل که مشاور بودیم نزدیک ۴۵ مشاور گرید دار داشتیم با چندین رتبه ولی الان به این شکل نیست چون کار اکتشافی انجام نمیشود.

در بحث انرژی اتمی عملاً کشور تقسیم بندی شده است میگویند مدیریت شمال غرب یا مدیریت شمال شرق. در بحث تربیت نیروی انسانی اگر فکری نشود کمتر از ده سال آینده و تا حدی همین الان هم نیاز با واردات نیروی کار خواهیم داشت. و خیلی از پروژه های را شاید به نیروی خارجی مجبور شویم واگذار کنیم که البته فوایدی هم دارد از نظر وارد شدن علم جدید و وارد شدن تجهیزات نوین. یک روزی دوستان می گفتند که نیروی مهندسی را صادر کنیم.

مهندس عربشاهی:

راهکار هایی که در تهیه و تولید در حال انجام است خیلی خوب است. ما داریم به سیستم دولتی شدن برمیگردیم منتها نه به طور مطلوب آن. سیستم ها و مجموعه هایی که متولی کارهای معدن هستند به کنار رفته اند و مجموعه هایی که وابسته به حاکمیت هستند و رانت دارند به صورت موازی با مجموعه های دولتی در حال کار هستند.

یکسری ارگانها به راحتی محدوده میگیرند و کار میکنند که مجموعه های عادی نمیتوانند و انرژی اتمی هم مستثنی نیست و در محدوده هایی که پرتوزا نیستند بر اساس رانتی که دارد در حال کار است. با این شرایط نگاه من این است که فقط اتلاف هزینه و زمان میکنیم و با این روند به نتیجه نمیرسیم.

اکتشاف را تعطیل کنند تا این مشکلات حل شود. کلی هزینه شود وقت گذاشته شود محدوده پیدا شود و در آخر منابع طبیعی بگوید من یک هکتار را واگذار میکنم و متاسفانه درک صحیحی ندارند که اصلاً مرحله پی جویی اصلاً چه وسعتی نیاز دارد. آموزش که میفرمایید نمی توان برای یک مجلس معدن را توضیح داد باید متخصص باشند. من در کل چشم انداز خوبی را متصور نیستم.

در خصوص مشاوران در حال حاضر پتانسیل مالی و فنی آنها اجازه نمیدهد و نیروی انسانی ندارند که کار کنند. تجهیزات آزمایشگاهی ما برای چند سال پیش است؟ اکتشاف حال حاضر ما بیشتر شبیه سرگرمی است. مجموعه هایی ۶۰ محدوده دارند و کیلومتر ها جاده میزند و به کسی هم پاسخگو نیستند ولی افراد عادی اصلاً نمیتواند محدوده بگیرند و ۵۰۰ متر جاده هم اجازه نمی دهند به آنها برای احداث. دکتر شعبانی: با دولتی ها هم صحبت که میکنیم میگویند ما نمیتوانیم مسئله محیط زیست، معارضین و منابع طبیعی را حل کنیم. یک جایی مثل کمیته امداد.

مهندس بهرامن:

متولی بخش اکتشاف ما در کشور مشخص است. قانون استثنایی را دیده در بحث اکتشاف و آن سازمان انرژی اتمی است. وزارت نیرو هم است ولی با شرایط خاص خودش. قانون این بوده که آنهایی را که پرتو زا هستند نه همه چیز. ایمنی و وقتی اکتشاف انجام میدهد و میخواهد تفصیلی شود بخش خصوصی میتواند آن را انجام دهد همان سازمان زمین شناسی هم وقتی اکتشاف انجام میدهد بهتر است در مراحل تفصیلی از توانمندی های بخش خصوصی استفاده کند اما تا کجا؟ زمانی که گواهی کشف شد. مالک آن بعد از گواهی کشف متولی بخش معدن است.

انرژی اتمی توافقنامه با ایمنی و بسته است و روح این توافقنامه این است که در جاهایی که من نمی توانم کار کنم طرف مقابل کار کند و این یعنی مشارکت و خیلی بد است. اساسنامه انرژی اتمی روی مواد پرتو زا است ولی میاد و کار اقتصادی انجام میدهد. آن هم مشکلات خودش را دارد چون گفته اند بودجه ات را از فعالیت های اقتصادی خودت تامین کن. وقتی کار اقتصادی را به متولی بخش خاص میدهدی خودش عدم اجرای قانون است.

هیچ کس منکر این نیست که ما نیاز به مواد پرتوزا داریم چون حائز اهمیت است برای کشور. ولی آیا سایر موارد هم مشمول میشود؟ وقتی عملیات معدنی را میخواهیم انجام دهیم باید همه تابع قانون باشیم چون حقوق عامه در آن است و استثنا وجود ندارد. همه مشمول ماده ۲۴ میشوند اینکه بعضی ارگانها نمیشوند این میشود رانت شفاف و ما این را به مجمع تشخیص هم گفتیم.

بازدید از مجموعه ای داشتیم در منطقه بیجار که نمیتوانست پیش روی انجام دهد و پله بزند. محدوده معدنی اجازه میداد عقب نشینی داشته باشد و بر اساس آن سینه کارها را اصلاح کند ولی منابع طبیعی اجازه نمی داد و بعد از مدت مدیدی و اتلاف هزینه موافقت شد. شیب پله در مس سونگون غیر متعارف و غیر اقتصادی شده است و ماشین های موجود و استاندارد پاسخگو نیستند و میبایست عقب نشینی کند ولی محیط زیست و منابع طبیعی اجازه نمیدهد. حالا اگر این محدوده در اختیار انرژی اتمی بود غیر استاندارد تخریب میکرد و هیچ ارگانی با آن کاری نداشت. اینها مسائلی هستند که ما باید از متولی بخواهیم.

کمیته ما است که میتواند به این مسائل از نگاه فنی نظر دهد. این تفکیکی که امروز به عنوان رانت رسمی شناخته شده است متأسفانه در حال آسیب زدن به حکمرانی بخش معدن است. ما باید بخواهیم چون راهی نداریم. قانون ایرادی ندارد به صراحت گفته تفکیک اقتصادی. اگر میخواهد ماده دوم معدنی تعریف شود باید به مزایده برود نه اینکه با اسم پرتوزا بودن تمام محدوده را بگیرند.

خوشبختانه شورای راهبردی در بخش معدن عملیاتی شده است. شورای راهبردی با نگاه به قانون در حال تدوین برنامه بخش معدن است. عملاً در شورای راهبردی تکلیف مشخص شده است به طور مثال دانشگاه، تجهیزات، ایمیدرو، کمبود نیروی انسانی، مشوق ها، آمایش ها آموزش، معاونت مهندسی، تشکل های تخصصی مانند خانه معدن چه نقشی را باید داشته باشند و بخش اکتشاف، استخراج، فرآوری و حتی بازار را مشخص کرده است و همه را با نگاه تخصصی دیده است.

ما در کمیته های تخصصی مان در اجرای شدن آن مصوبات با پیشنهادات ما می توانیم کمک کنیم.

مهندس کسبانی:

ما باید واقیتی را بپذیریم که جهت گیری نظام به کدام سمت است و اهمیت کدام بخش برای نظام بیشتر است. مسائل اتمی در اولویت است یا صنایع تولیدی و مادر و اقتصادی؟ در این راستا هم نیروی انسانی تربیت میشود و کارهای اکتشافی انجام میشود. مگر اطلاعات موجود نیست که کجا پرتوزا است؟ همه را دارند و میدوند ولی بازچه شده است که این کارها را انجام میدهند و چون جهت گیری نظام این است از این قضیه سو استفاده میکنند.

تنها این موضوع نیست بحث آلودگی محیط زیست هم هست. وقتی دستگاه متولی ضعیف باشد و نتواند از قانون معادن دفاع کند همین مسائل میشود. متولی ما در نظام اداری جایگاه ندارد. شما یک معاون دارید که در هیئت دولت و خود وزارت خانه جایگاهی ندارد. یک استان بازرسی استان قوی تر است یا بخش معاونت معدنی؟ در مورد تربیت مشاورین سال ۶۷ همه استانها به تفکیک مشاور داشتند با طرح عملیاتی مخصوص خود الان کدام مشاور الان اعتبار پایدار دارد. در آن سالها از رتبه ۱ تا ۳ چند تا مشاور داشتیم الان چه تعداد؟ این ها حذف شده اند. با سازمان زمین شناسی بحث داشتیم گفتیم شماها نباید این همه طرح را خودتان انجام دهید باید مشاور بگیرید. و آنها را تربیت کنید. وقتی اعتبار می گیرند و هزینه های جاری خودشان را انجام میدهند دیگر مشاور از بین خواهد رفت.

مهندس زینال زاده:

ما برخورداران با معارضین محلی اگر بخواهیم در برخوردهای تنبیهی تاکید کنیم برخورد اشتباهی است. در تمام دنیا معارضین محلی در برابر معدنکاری وجود داشتند ولی با مطالعات بین رشته ای و در زنجیره تامین مشارکتشان داده اند و این مشکلات را حل کرده اند. اکتشاف موتور توسعه پایدار است و تمام ارکان باید به این موضوع واقف باشند که محصول اکتشاف میشود معدنکاری و محصول معدن می شود خوراک صنایع.

ما در خود درک توسعه پایدار مشکل داریم. توسعه این است که من بدون اینکه فردای خودم را در نظر بگیرم مجموعه خودم را چه از لحاظ نیروی انسانی و چه مالی و وجود محدوده های معدنی اکتشافی و بهره برداری توسعه بدهم و به منم ربطی نداشته باشد که بعدا چه می خواهد بشود. آن چیزی که در توسعه پایدار مهم است دوام آن است. که به طور تصاعدی زیاد شود آینده کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت من را تامین بکند.

نکته دیگر این است که ما سال به سال در تبصره ۲ و ۳ ماده ۶ به سرمایه گذار اکتشافی که درآمد ندارد تورم اعمال میکنیم و مجبور است از ۶ تا ۵ سال هزینه بکند و این اعمال تورم به نظر من بی معنی است و دولت بر روی درآمدهای مالیاتی خودش در حوزه اکتشاف باید کوتاه بیاید. ما ارزیابی های استاندارد زیست محیطی و اجتماعی شفاف مطابق با استانداردهای جهانی نداریم.

متولی ما (وزارت خانه) ضعیف است بچه های کارشناس وزارت خانه اقیانوس یک وجبی هستند که از همه مسائل به صورت سطحی اطلاع دارند نه عمقی. باید آموزش های حین خدمت ببینند با این سیستم اداری این فرصت برای آنها نیست. آشنایی کارشناسان با اکتشاف واقعی کم است.

وزارتخانه در یکسری آمارها ضعیف است به طور مثال بعید میدانم که الان آمار حفاری های اکتشافی مغزه گیری سالیانه وجود داشته باشد. یک موردی که در اکتشاف باید به آن توجه شود بحث بستن معدن است در کشورهای دیگر از زمان Feasibility Study صندوق هایی ایجاد میشود. دولت هیچ مبلغ خسارتی را دریافت نمیکند که به حساب خزانه ریخته شود.

این صندوق ها غیر قابل برداشت است و مکتشف این صندوق ها را ماهیانه یا سالیانه شارژ میکند و برنامه بستن هم باید ارائه دهد و این کار باعث میشود در زمان بستن معدن بودجه کافی داشته باشد و با این برنامه ریزی زود هنگام دارند و نظارت دولتی که به جای دخالت وجود دارد، معدن به خوبی بسته میشود و اثر آن را جوامع محلی تحت تاثیر معدنکاری میبینند و این کار برای کشور ما قابل تعمیم است تا دچار معارضین محلی نشویم.

چرا اکتشاف با بن بست مواجه شده است؟ الان خدایوشکر کاداستر را همه میبینند آنقدر محدوده ثبت شده است که ثبت محدوده جدید غیر ممکن شده است. پیشنهاد برنده مزایده ها آنقدر غیر منطقی شده است که سرمایه گذاران واقعی نمی توانند برنده مزایده شوند و متاسفانه اینها یا باطل میشوند یا دنبال خرید و فروش میروند بدون کوچکترین کار اکتشافی. مشخص نبودن متولی اکتشاف علی رغم اینکه میگوییم سازمان زمین شناسی متولی است. البته متون حقوقی اکتشاف وزارت خانه است. همه مجموعه ها چه دولتی خصوصی یا خصولتی برای خودشان بخش اکتشاف دارند و این به نظر من ریسک سرمایه گذاری را بالا میبرد.

موضوع شراکت ۴۰ درصدی مردم محلی در محدوده های مزایده ای تصمیم بسیار اشتباهی است اگر شراکت در سود است در زیان هم باید باشد. تخریب منابع طبیعی در معدنکاری در دنیا به عنوان چهارمین عامل شناخته شده است. عوامل اول کشاورزی و دامداری هستند. سهم معدنکاری زیر ۸ درصد و به طور میانگین ۵ درصد است و در زمان اکتشاف بسیار کمتر است. و متاسفانه به دلیل عدم ارائه آمار شفاف همه جا معدنکاری را عامل اصلی تخریب میدانند.

در مورد انرژی اتمی مسائل بدتری هم است که قابل گفتن نیست. خیلی از دانشگاه رشته دانشگاهی مهندسی اکتشاف را به دلیل مسائل نامناسب شغلی در رده کارشناسی دیگر ندارند. دستمزد ها پایین شرایط شغلی بد است ضمانت شغلی نیست حتی به سختی جز مشاغل سخت و زیان آور محسوب میشود. بحث آزمایشگاه دیگر موضوع است که یک نمونه واحد در آزمایشگاههای مختلف نتایج مختلف را دارد. در بحث تجهیزات همه میگویند تجهیزات به روز نداریم من میگویم مهمتر از همه پیش نیاز های استفاده از این تجهیزات را نداریم. ما دستگاه

۳. حفاری به روز کرگیری را وارد کردیم و در قلم اول با مشکل سوخت مواجه هستیم موتور دستگاه یورو ۶ است و سوخت ما یورو ۴ یا شایدم

مهندس کشاورزپور:

الان چندین سال است که در سامانه کاداستر امکان ثبت محدوده زیر ۳ هکتار وجود ندارد. با توجه به اینکه افزایش قیمت در برخی مواد معدنی داشتیم و رغبتی که فعالان بخش خصوصی داشتند ما به این موضوع اکتفا کردیم که در صورتیکه طرح توجیحی فنی و اقتصادی توسط مکتشف ارائه شود که نرخ بازگشت سرمایه و قیمت تمام شده و فروش ماده معدنی و سایر پارامترهای لازم محاسبه و اقتصادی باشد امکان صدور گواهی کشف وجود داشته باشد .

موضوع بعدی در خصوص طرح تحول ۳ جانبه است. توافق مشترکی بین بین بازوهای معدنی وزارت خانه بین ایمیدرو، سازمان زمین شناسی و معاونت معدنی منعقد شده است با هدف تهیه نقشه پایه های یک پنجاه هزارم اقتصادی کشور که قدم بسیار مثبتی است که باعث کاهش ریسک سرمایه گذار میشود. یکی از اهدافی که در این طرح گنجانده شده است آموزش نیروی انسانی است یکی از فواید طرح تحول همین آموزش است. که نیروی فنی را انجام میدهد. ما نیروی آکادمیک نمیخواهیم. در موضو تعیین تکلیف پهنه های اکتشافی که جلسه نهایی انجام شده و تتمه پهنه ها ظرف چند هفته آینده آزاد میشود. در موضوع انرژی اتمی و یا سایر مراجع موضوع ماده ۲۴ ما تکلیف داریم عرصه را بگیریم و آنها تکلیف دارند ندهند و این یک تقابل بینابین است. اگر قرار است ندهند با توجیه فنی و اقتصادی ندهند. ما از ۱۴۱۰ درخواست ثبتی با ۸۰۱ مورد مخالفت شده است و بالای ۴۰ درصد موافقت شده است. و آمار یک درصد صحیح نیست. شش ماهه سال گذشته ۴۶۷ فقره پروانه اکتشاف داشتیم و ۶ ماهه امسال ما پیشرفت داشتیم و ۶۴۷ پروانه اکتشاف صادر شده است.

در راستای طرح تحول ۳ جانبه با شرکت روسی توافقی انجام شد اینجوری نیست که کارشناس روسی به صورت دائم اینجا مستقر شود. این شرکت در حوزه اکتشاف و زمین شناسی بسیار توانمند است. یکی از اهداف بحث آموزش و انتقال تجربیات تکنولوژی است و بازدید از آزمایشگاههای ما و در کالیبره کردن تجهیزات به ما کمک کنند. سازمان زمین شناسی و مجموعه معدنی کشور این ظرفیت را دارد ولی گفتیم شرکت هایی که برند هستند بیایند تا ببینیم از چه تکنولوژی استفاده میکنند. در حوزه کارشناسی دوستان گفتند ایده پردازی نمی شود ولی به نظرم خلاف واقع است شاید در مراحل بعدی کار متوقف میشود نه در محله کارشناسی. در موضوع تسهیلات اکتشافی خرداد ماه سال جاری به استانها ابلاغ کردیم و متقاضیان این تسهیلات می توانند به ادارات ما مراجعه کنند و درخواست مکتوبشان را ارائه دهند تا از طریق صندوق بیمه و بودجه معاونت معدنی درخواست بررسی شود و نهایتا به بانک معرفی شود . همچنین این پروسه مستقیما از بودجه مستقل صندوق بیمه هم امکانپذیر است که انجام شود .

پیش نویس یک تفاهم نامه ای را تهیه کرده ایم و ریزنی های زیادی انجام شده است اگر توافقی را که ما (حوزه کارشناسی وزارت خانه) پیشنهاد داده است انرژی اتمی بپذیر گام بسیار مثبتی است در رفع تعارضات انرژی اتمی و تمامی این دغدغه ها در خصوص انرژی اتمی رفع خواهد شد. ما همیشه از بخش خصوصی حمایت می کنیم .

مهندس کسینانی:

آقای مهندس کشاورز پور یکی از معضلات این است که امار را به درستس بیان نمیکنیم. من خواهش میکنم بفرمایید چند کیلومتر مربع درخواست بوده از منابع طبیعی و با چند کیلومتر مربع آن موافقت شده است. اگر یک درصد بیشتر است بفرمایید. این آماری که شما دادید

غلط است و به تعداد نباید محاسبه کنید. در آذربایجان غربی حتی یک درصد هم نیست ۱۶ صدم درصد است در سال گذشته. در مورد تسهیلات صندوق بیمه جای خودش را دارد شما بفرمایید از ردیف بودجه خودتان اعتبارتان چقدر بوده و چقدر تسهیلات دادید .

دکتر شعبانی :

آقای مهندس کشاورزپور یک سوال دیگری هم دوستان داشتند و اینکه میگویند هزینه های اکتشاف بالا است از جمله تبصره ۲ و ۳ ماده ۶ که افزایش داشته است اگر برای این هم نکته ای است لطفا بفرمایید .

مهندس کشاورزپور :

در حال حاضر من امار مساحتی را ندارم ولی واقعیت امر این است که عمده مکتشفین ما این دید که قطعاً به طور مثال منابع طبیعی میخواهد مخالفت کند میباید یک عرصه خیلی بزرگ را بگیرند و متاسفانه این عادت ما ایرانی های است که حتی در خرید هم چانه میزنیم و فروشنده عدد بیشتری میدهد چون میداند چانه زده خواهد شد. و عرصه هدف را مشخص نمیکنیم. فرض بفرمایید برای ۲۵۰ کیلومتر آزاد درخواست میدهید. سوال من این است که بخش خصوصی آیا در خودت میبینی مرحله شناسایی فقط ۲۵۰ کیلومتر را انجام بدهی؟ نمیگوییم تفصیلی فقط شناسایی را. متاسفانه این چیزی که دوستان از مرحله شناسایی و پی جویی انجام میدهند این است که یکسری نقشه های ماهواره ای را میبینند و مطالعات دفتری انجام میدهند و دوستان توجه کنند اگر وزارت خانه بخواهد بر اساس ضوابط و سرفصل استاندارد عمل کنند حتی دولتی ها هم نمیتوانند و قادر به انجام آن نیستند که توسط افراد برگزیده خودتان نوشته شده و تایید و ابلاغ شده است. وقتی محدوده قرمز در درخواستشان هست و در جنگل طبیعتاً درخواست رد میشود. و همه اینها روی آمار تاثیر میگذارد.

اطلاعی از بودجه تخصیص داده شده تسهیلات ندارم ولی تکلیفی که در حوزه اکتشاف داشتیم اطلاع رسانی بوده است که این رسالت را انجام دادیم هم با ادارات کل استانی و هم به خانه معدن.

در خصوص عدد تبصره ۲ و ۳ عددی نیست که دولت بخواهد روی آن حسابی باز کند و فکر میکنم در سال گذشته کل پولی که از تبصره ۲ و ۳ به حساب دولت واریز شد نهایتاً ۶۰ ۷۰ میلیارد بوده است. تبصره ۳ بحث بازدارندگی برای این است که دوستان عرصه های پهناوری را بلوکه میکنند و برای جلوگیری از این قضیه است. و با توجه به عرصه های در اختیار واقعاً عددی نیست .

مهندس عربشاهی:

ممکن است بعضی ها محدوده را بیشتر درخواست دهند ولی این که فرمودید به نظر من نقض غرض است چون گفتید طبق قانون میتوانید به طور مثال ۲۵۰ کیلومتر را درخواست دهید فارغ از اینکه محدوده در جنگل بیفتد یا دریا. و شما میگویید پاس کردن سر فصل ها غیر ممکن است. من نمیدونم الان شما دفاع میکنید از این سرفصل ها یا واقعاً نیاز به بازنگری دارد؟ اگر سرفصل ها انقدر سخت است که کسی نمیتواند بگیرد باید تجدید نظر شود .

مهندس کشاورز پور :

این سر فصل ها مطابق با استانداردهای بین المللی تهیه شده است. توسط مجموعه آکادمیک و اگر بخواهیم به استانداردهای جورک برسیم باید اینها رعایت شود. البته شرکت های بزرگ توانمند گرید دار خیلی ها هم پاس کردند و مرحله شناسایی و پی جویی را انجام دادند چه بسا تا ۲۰۰۰ کیلومتر و در بازه زمانی بیشتر و چیز نشدنی نیست. خیلی از بخش خصوصی ما فکر میکند از روز اول کار باید استخراج انجام دهد .

بسمه تعالی
 صورتجلسه
 کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

وقتی طرف میاد میگه من پول کرایه برگشت ندارم به من بده برم اکتشاف مس انجام بدهم ما چه بگویم این فرد میتواند حفاری انجام دهد؟ در قانون اگر واقعا بخواهیم این قضیه را ببینیم بحث انفال بودن را باید درست کنیم. صلاحیت فنی و مالی که گذاشتیم انتقاد شدید از همین خانه معدن به ما شد که چرا سختگیرانه شده است. باید بپذیریم که یک بخشی از فعالین حوزه معدن مردم عادی هستند و تفکرشان معدنکاری سنتی است و ما مجبوریم تبصره ۳ و صلاحیت فنی و مالی را بگذاریم. وقتی همه جامعه معدنی را ببینیم نه ۵۰ شرکت را میبینیم عمده محدوده ها سنتی در حال کار هستند.

این افراد حتی حاضر نیستند مشاور بگیرند و با دید چشمی ماده معدنی را میگویند ثبت کنید بدون حفاری. و این اتفاق بد است که باز هم آمار را غیر واقعی میکند. ما انتظار داریم از بخش خصوصی به جای نقد غیر سازنده به ما کمک کنند. دکتر شعبانی:

من یک درصد را از قول خود آقای محتشمی پور در روزنامه صنعت نقل قول کردم و خیلی از کشورها برنامه ۵۰ ساله اکتشاف دارند و ما نداریم در هر صورت حال اکتشاف بسیار بد است.

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

ساعت شروع: ۱۴ ساعت خاتمه: ۱۶ تاریخ جلسه: ۱۶ آبان ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: سالن جلسات خانه معدن ایران موضوع جلسه: • بررسی عملکرد بخش اکتشافات کشور، چالش ها و راهکارها
حاضرین جلسه	
آقایان مهندس بهرامن، دکتر شعبانی، مهندس فتاحی، دکتر مشکانی، دکتر حسینی، مهندس جلالی، دکتر صفری، دکتر صالح آبادی، مهندس متوکل	
شرح جلسه	
مهندس بهرامن: کشور به دلیل ساختار زمین شناسی خاصی که دارد، دارای ظرفیت بالایی در بخش معدن است از همین رو این صنعت می تواند در کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت ارزش آفرینی مناسبی برای کشور داشته باشد. برای تحقق رشد بخش معدن، نیازمند تغییر نگاه به بخش معدن هستیم و این تغییر نگاه از شروع که مرحله اکتشاف است تا زمانی که به بازار ختم می شود، باید صورت بگیرد و نسخه مربوطه برای توسعه هر بخش باید تهیه شود. ما صرفاً به دنبال بایدهایی نیستیم که انجام گیرد، بلکه باید شاهد مهندسی اکتشاف باشیم. استانداردسازی در اکتشافات باید پیاده سازی شود و اکتشاف مسیر درست خود در سطح کلان را بیابد. اکتشاف صحیح سبب توسعه زنجیره میشود. دکتر مشکانی، عضو هیئت مدیره انجمن مس ایران در پنل بررسی عملکرد بخش اکتشافات کشور، چالش ها و راهکارها مطرح کرد: چالشهای بخش اکتشاف زیاد است و بخش بهره برداری هم گریبانگیر آن شده است. اکتشاف تا فرآوری مواد معدنی یک فعالیت تخصصی، بسیار پیچیده و متکی به تجربه بالا، دانش فنی، ریسک پذیری و علم روز است. در کشور ما در بخش های دولتی و خصوصی چالش های اکتشافی متعددی وجود دارد که سبب شده عملکرد مناسبی از اکتشاف نداشته باشیم و در همین راستا نتایج مطلوبی در بخش معدن حاصل نشود. دکتر شعبانی نایب رئیس انجمن مس ایران در پنل بررسی عملکرد بخش اکتشافات کشور، چالش ها و راهکارها مطرح کرد: در هر کشوری معدن و صنایع معدنی زیربنای توسعه صنعتی هستند و زیربنای این فعالیت ها و تامین کننده مواد معدنی، اکتشافات معدنی است. با برنامه کلان درست در بحث اکتشاف به طور قطع و یقین اکتشافاتمان با تناسب بیشتری با برنامه های توسعه ای کشور پیش خواهد رفت. علی رغم اهمیت اکتشاف در حوزه معدن و پتانسیل های بخش خصوصی در این زمینه، متأسفانه طی سالیان اخیر، اقدامات لازم به منظور توسعه عملیات های اکتشافی و استفاده از توانایی بخش خصوصی انجام نشده است و دولت باید نگاه ویژه ای به این موضوع داشته باشد. نداشتن توجه لازم به فعالیت اکتشافی بخش خصوصی، ضعف و چالش بزرگی است که در بخش معدن وجود دارد. چراکه حضور بخش خصوصی توانمند در زمینه اکتشاف می تواند کمک شایانی به صنعت معدن داشته باشد و بنابراین باید زمینه های لازم جهت حضور هرچه بیشتر و پررنگ تر این بخش در اکتشاف فراهم شود.	

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

دکتر حسینی؛ نائب رئیس انجمن حفاران غیرنفتی: در بخش اکتشاف باید توجه بیشتری به دستگاه‌های حفاری شود. پیشنهاد می شود کمیته ای بنام آینده پژوهشی ایجاد و در این کمیته در خصوص مباحث پیمایش، پویش، پردازش مورد بررسی قرار گیرد و راهکارهای مناسب به مراکز دولتی ارائه و مطالبه گری بخش خصوصی صورت گیرد. از نگاه کلان باید سند استراتژی داشته باشیم .

مهندس جلالی: آموزش در زمینه اکتشاف بسیار ضعیف است، و باید تمامی افراد چه پرسنل سازمانی چه کارشناسان آموزش های لازم را فرا بگیرند، عدم حمایت بخش دولت و افزایش هزینه ها را در پیش رو داریم. در بحث پروانه بهره برداری که باید مورد تائی باشد و همانند بانک ها به آن عمل شود .

بهرامن: مکتشفین باید واقف به قانون باشند و با مهندسی اکتشاف، صلاحیت فنی و مالی عملیات را انجام دهند .

دکتر صفری؛ فلات آسیا: مشارکت با سرمایه گذاران مشکلات خاص خودش را دارد، تخصص افراد نیز باید در نظر گرفته شود .

دکتر صالح آبادی؛ انجمن مس: عدم حضور نیروی کار متخصص، که باید خروجی دانشگاه ها با توجه به نبوغ خود علم باشد. نیروی بالغ وجود ندارد، افراد باید با توجه به مهارت در یک سیستم قرار داشته باشند .

پیشنهاد می شود هوشمندسازی در حوزه اکتشاف انجام شود، دستگاه های حفاری به روز شود .

متوکل؛ شرکت ملی مس: متولی بخش معدن در کشور چین، وزارت منابع طبیعی می باشد، بیشتر محدوده ها در سامانه کاداستر بلوکه شده است. طبق ماده ۵ قانون معادن دولت مکلف است بستر لازم را برای بخش خصوصی انجام دهد .

فتاحی؛ دانشجو: عدم ارتباط بین بازار کار و دانشگاه، عدم حمایت رکت ها از دانشجویها، همچنان وجود دارد. تامین مالی پروژه های معدنی صورت نمی گیرد.

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

بسمه تعالی
صورتجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۶:۰۰ تاریخ جلسه: ۱۱ آذر ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: خانه معدن ایران موضوع جلسه: • بررسی چالش تأمین نیروی انسانی متخصص در بخش معدن، خصوصاً اکتشافات کشور
حاضرین جلسه	
آقایان دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف و هماتیت خانه معدن ایران، دکتر رمزی، عضو هیئت علمی دانشگاه امیرکبیر، دکتر جدیدی، مدیرکل دفتر برنامه ریزی، فن آوری و بودجه سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی، مهندس خادم آستانه، مدیرکل دفتر استعدادیابی و بهره برداری منابع طبیعی، مهندس خسرو جردی، مدیر اکتشافات شرکت ملی صنایع مس ایران، مهندس طباطبایی فر، مشاور وزارت امور اقتصاد و دارایی، مهندس راسخ، مدیر اکتشاف و توسعه معادن شرکت مدیریت اکتشاف منابع معدنی پایا، دکتر اسپهبد، کارشناس ارشد شرکت عمران مومان چابهار، مهندس رجبی، کارشناس اکتشاف تهیه و تولید مواد معدنی، مهندس عربشاهی، عضو جامعه مهندسان مشاور، دکتر حسینی، نایب رئیس اتحادیه حفاران غیرنفتی، دکتر کلهری، مدیرعامل شرکت پیشگامان قومس، مهندس آراسته، فعال بخش معدن، مهندس غرق، مدیرعامل گروه معدنی متما، دکتر ملاک پور، مهندس علی فتاحی، دانشجوی دانشگاه یزد، دکتر سلسانی، رئیس خانه معدن زنجان، مهندس انور کامکار، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس کسایی، رئیس خانه معدن آذربایجان غربی، مهندس زینال زاده، دبیر کمیته گردشگری خانه معدن ایران، دکتر نوری، دبیر کمیته بین الملل و فناوران و نوآوران خانه معدن ایران، دکتر سمیعی، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، خانم مهندس بیتا میرزاپور، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، خانم مهندس زنبق عادل، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران.	
شرح جلسه	
دکتر شعبانی: ضمن خوش آمد خدمت حضار گرامی بصورت آنلاین و حضوری، موضوع جلسه امروز بررسی چالش تأمین نیروی انسانی متخصص در بخش معدن، خصوصاً اکتشافات کشور است که چالش های مختلفی در بخش اکتشاف دیده می شود، زمانی که ثبت محدوده می شود با آن شرایط مزایده ها و استعلامات از جمله منابع طبیعی که در اکثر موارد رد می شود. چالش اساسی که ما با آن روبرو هستیم بحث نیروی انسانی در بخش معدن برای کار اجرایی است که امیدواریم مدیران کشور چاره ای بیندیشند. البته یکی از راهکارها این است که از طریق هنرستان منطقه ای که معدن در آن واقع شده است، دانش آموز هنرستانی در بخش معدن جذب کنیم و با هزینه خودمان به او آموزش دهیم و جذباتش کنیم چون افراد جویای کار سخت کوشی و جدیت لازم در کار معدنی را ندارند. در خدمت آقای دکتر جدیدی هستیم و امیدواریم با نظرات و همفکری ها بتوانیم بخشی از این چالش ها را مرتفع کنیم. دکتر جدیدی: در بحث چالش نیروی انسانی تنها از جایگاه سازمان زمین شناسی صحبت نمی کنم. چرخه نیروی انسانی برای معدن در اکتشاف، استخراج و فراوری منجر به تولید می شود و وقتی تولید دچار نقصان می شود اعم از تولید اطلاعات پایه زمین شناسی و بحث های معدن کاری و ... می بینیم که منابع و ذخایر بازدهی لازم را ندارند و اگر با این روند پیش بروند دچار بحران در آینده نزدیک می شویم و بعد به دنبال علت یابی می گردیم که کمبود نیروی متخصص دلیل اصلی آن است. نظام برنامه ریزی کشور در ساختار سازی کشور همراهی مناسبی را انجام نداده است. من همیشه گفته ام ما چالش حکمرانی در حوزه معدن داریم.	

متأسفانه در آموزش و پرورش و دوران تحصیل به بحث زمین‌شناسی و معدن‌کاری که ارزش کشورمان است، اهمیت داده نمی‌شود و علاقه را در دانش‌آموز ایجاد نمی‌کنیم. بحث فرهنگ‌سازی مقوله بسیار مهمی است.

طی ۱۰ سال اخیر کاهش ۵۴ درصدی در دانشجویان علوم زمین و معدن طبق آمار وزارت علوم دیده می‌شود که به آن توجه نشده است و ظرفیت‌سازی نشده است. انگیزه امید به آینده و بازار کار خیلی مهم است که باید در دانشجو ایجاد شود. برای نیروی انسانی متخصص ۲ نقش را متصور هستیم. یا نقش دانش محور دارند که کمک می‌کنند به بحث زیر ساخت‌های اطلاعاتی کشور و اطلاعات پایه، روش‌های نوین اکتشاف یا وارد بازار اقتصادی مواد معدنی شوند. که در ۲ حالت دچار ضعف هستیم. موارد را به سازمان برنامه بودجه، سازمان اداری استخدامی و موسسات آینده نگری انعکاس دادیم و گزارش‌های متعددی نه تنها از دولت بلکه از شرکت‌های مهندسی مشاور تولید شده است.

در بخش معدن هم مانند دولت گفته‌اند که باید کوچک‌سازی نیرویی صورت بگیرد و آن شغل‌های نظارتی کوچک شده است و از طرفی هم در سال‌های اخیر تشویق به برون‌سپاری کارها به بخش خصوصی عنوان شده است و از سال‌های ۹۵ دیدیم که مناقصات هم با شکست مواجه می‌شوند و نظام برنامه‌ریزی نتوانست تعادل بین بخش خصوصی و دولتی ایجاد کند. از طرفی دولت را کوچک کرد؛ ولی در بخش خصوصی ظرفیت‌سازی نکرد. سال ۹۹ مطالعه‌ای در سازمان زمین‌شناسی انجام شد که ببینیم وضعیت شرکت‌های مهندسی مشاور چطور است. با کمال تأسف دیدیم شرکت‌های مهندسی مشاور در حوزه زمین‌شناسی، اکتشاف و معدن و شرکت‌های پایه ۱ تا ۳ در تمامی حوزه‌ها از لحاظ کمیت انگشت شمار هستند.

تا نیمه ۱۴۰۲ در حوزه زمین‌شناسی از شرکت‌های پایه یک ۱۰ شرکت داریم، ۱ شرکت در پایه دو داریم و ۱۲ شرکت پایه سه داریم. در حوزه ژئوفیزیک شرکت‌های پایه یک ۶ شرکت، پایه دو ۲ شرکت و پایه سه ۱۶ شرکت هستند.

در حوزه پی‌جویی و اکتشاف شرکت‌های پایه یک ۹ شرکت، پایه دو ۴ شرکت و پایه سه ۱۵ شرکت.

با ضعیف کردن نظام دولتی و خصوصی بازار کار در حال از بین رفتن است و برای تداوم تولید اگر تدبیری نیندیشیم نیاز داریم؛ مانند سال‌های ۱۳۳۸ که سازمان زمین‌شناسی ایجاد شد یا سال ۱۳۵۰ که سازمان انرژی اتمی ایجاد شد، کارشناسان خارجی از خارج از کشور برای بحث‌های معدن‌کاری بیاوریم. جهت آموزش و توانمندسازی پرسنل و کارهای اکتشافی تمامی این موارد عارضه‌یابی شد و بعد از آن مجوز ۴۰۰ نفر استخدامی را دادند تا بدنه دولت تقویت شود.

متأسفانه، نظام برنامه‌ریزی ما ساختارهای بخش معدن را نشناخته است و اطلاعاتی از مقیاس فعالیت ندارد. هر وقت بحث توسعه ساختار می‌شود در نظام دولتی مقابله می‌شود برای اینکه این دید وجود ندارد که نظام دولتی و بخش خصوصی باید هدفمند توسعه پیدا کنند و کشمکش بخش خصوصی و دولتی دیگر جایز نیست.

دکتر شعبانی:

در دهه ۸۰ که در زمینه شرکت‌های مشاور فعالیت می‌کردیم، سازمان زمین‌شناسی می‌گفت اگر شرکت‌های مشاور ۷۰ شرکت هم باشند کار برای آنها است. نظر شما چیست؟

دکتر جدیدی:

سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور از سال ۱۴۰۰ ابتکار عملی داشت به نام توافق نامه سه جانبه معدن که در آن طرح تحول زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی تعریف شد و به موازات آن در سال ۲۰۱۹ سازمان زمین‌شناسی آمریکا برنامه‌ای به نام MRI با عنوان ابتکار عمل در حوزه اطلاعات زمین‌شناسی اکتشافی معرفی کرده و لایه‌های مختلف اطلاعاتی را اولیت بندی کرده از جمله ژئوشیمی، حفاری، زمین‌شناسی، ژئوفیزیک هوایی و اکتشافات که پوشش کاملی را از کشورشان دارند و الگوریتم نزدیک به ما دارد و برای همین آن را با نام تحول بنیادی در حوزه اطلاعات می‌شناسیم؛ ولی ما هنوز جای رشد داریم به آن مرحله نرسیده ایم که برای این موضوع نیاز به ظرفیت‌سازی در شرکت‌های مهندسی مشاور و تمامی حوزه‌های معدنکاری کشور داریم.

دکتر شعبانی:

سؤال ما از آقای دکتر رمضی این است که دانشگاه نقشش چیست برای تأمین نیروی انسانی؟

دکتر رمضی:

درسی را داریم، تحت عنوان آشنایی با رشته معدن برای دانشجویان جدید که از همان ترم اول با این رشته آشنا شوند. دهه هشتادی‌ها از نسل دیگری هستند و حاضر به کار در بیابان نیستند. ۶۰ درصد کسانی که به دانشگاه امیر کبیر می‌آیند با این دید وارد می‌شوند که مدرکی را بگیرند و از این کشور بروند. حتی تقاضاهایی داریم که از رشته‌های دیگر به ما می‌گویند، میخواهند تغییر رشته بدهند و به معدن بیایند و وقتی سوال میشود میگویند به خاطر شرایط پذیرش بهتر در خارج از کشور است. وقتی حقوق استادش را می‌بیند که به هزار دلار هم نمیرسد و شرایط کشور را می‌بیند، قبل از ورود به دانشگاه برنامه رفتن دارند. ما در حال از دست دادن سرمایه‌های ملی هستیم و به پدیده مهاجرت مغزها اهمیت نمی‌دهند. از طرفی وقتی میزان حقوق را می‌بینند بعد از فارغ التحصیلی می‌گویند من با موبایلم کار کنم با وقت کمتر، درآمد بیشتری خواهم داشت تا وقت بگذارم برای این حقوق. همکاران ما در دانشگاه در اجاره خانه خودشان مانده‌اند، مشکلات عدیده‌ای وجود دارد. تا وقتی که شرایط زندگی را درست نکنیم، همین وضع ادامه دارد و انتظار نباید داشت نیروی انسانی با این وضع اقتصادی کار کند.

دکتر اسپهبد:

شرکت‌های خصوصی که به طور مثال روی معادن فلزی کار می‌کنند باید مدیران آشنا به مباحث علمی معدن داشته باشند. ما از نظر مواد معدنی کشور غنی هستیم و در عناصر نادر کاری نکرده‌ایم وقتی چین در این مورد پیشرو هست و از روس‌ها یاد گرفته‌اند چه اشکالی دارد آنها بیایند و طریقه جداسازی این‌ها را به ما آموزش بدهند. شما پروژه‌ای را به بخش خصوصی می‌دهید بدون تحقیق؟ باید شرکت صلاحیت داشته باشد و بر اساس نقشه‌های ژئوتکنیک آن محدوده عمل کنند.

مهندس کسبانی:

باید جویای دلایل منحل شدن شرکت‌های مشاور شد. در حال حاضر سازمان زمین‌شناسی چند نیروی متخصص اجرایی دارد؟ اوج بهادادن به بخش معدن زمانی بود که در ساختار نظام اداری کشور به‌عنوان وزارت معادن و فلزات دیده شد. آنجا بخش معدن رشد کرد. اکتشافات منابع داشت و رشد کرد.

مشاور باید پول و اعتبار داشته باشد؛ وقتی نباشد مشخص است کاری نمی‌شود انجام داد و نیروی انسانی هم تربیت نمی‌شود. سیستم حاکمیتی است. اداره کل‌ها که نیروی متخصص تربیت نمی‌کنند. ما هنوز سطح زمین ایران را نشناختیم. چقدر بودجه تخصیص داده‌ایم؟ فقط می‌گوییم کشور معدن خیزی هستیم. اکتشافات باتوجه به تکنولوژی جدید باید به‌روز شود.

دکتر شعبانی:

آقای طباطبایی از وزارت اقتصاد هستند در یک کارگروهی هستند و بنا دارند به مجوزهای پروانه اکتشاف سرعت ببخشند. بفرمایید چه راهکارهایی را باید ارائه بدهیم.

مهندس عربشاهی:

من فکر می‌کنم در بخش‌های خصولتی مدیرانی هستند که از علم معدن چیزی نمی‌دانند نه بخش‌های خصوصی چون تمام مدیران بخش خصوصی که من با آنها در ارتباط هستم بسیار مدیران مطلعی هستند. از نظر سرنانه تولید مواد معدنی در بین کشورهای معدنی جایگاه خوبی نداریم.

کار سخت انجام دادن با زجرکشیدن متفاوت است؛ اکنون شرایط با قدیم متفاوت است، بعضی معادن وضعیت‌های نامناسبی از نظر امکانات برای مهندسين و کارشناسان دارند. بنده شخصا با این شرایط کار نمی‌کنم و همچنین شرایط حقوق امروز.

دانش فنی کارشناس خارجی از ما بهروزتر است، اگر پیشرفت می‌خواهیم از ورود کارشناسان خارجی نباید بترسیم. در آن زمان همان‌ها باعث به‌وجود آمدن سازمان زمین‌شناسی شدند. همین‌الان آلمانی‌ها در انگلیس در معادن کار می‌کنند آیا آنها می‌گویند که نباید کار را به آلمان‌ها داد؛ چون بیگانه هستند؟

ما به‌عنوان بخش مهندسين مشاور تدوین تعرفه اکتشاف را انجام دادیم و به تأیید ایمیدرو و تهیه تولید رسید و الان مدت‌ها است در سازمان برنامه بودجه مانده و کسی پیگیر این موضوع نیست. اگر این تعرفه‌ها تأیید شود رقم قراردادهای دستمزدها تغییر می‌کند و کمک بسیاری به مشاغل می‌کند.

دکتر شعبانی:

حتماً از طریق خانه معدن و کمیته اکتشاف این موضوع پیگیری می‌شود.

دکتر جدیدی:

ما مخالف ورود متخصصین برای بحث توانمندسازی و آموزش و انتقال تکنولوژی به‌هیچ‌وجه نیستیم منظور من این بود طوری رفتار نکنیم که امتیازات کشور را بگیرند و پیرو آنها باشیم.

مهندس رجبی:

برای شرکت تهیه و تولید جهت اکتشاف نیرو می‌خواستیم، با ۸۰ نفر مصاحبه انجام دادیم و فقط یک نفر می‌دانست چه کاری باید انجام دهد. ۱۵ سرباز امریه هم فقط واحد اکتشاف گرفته که برنامه داریم همه را نگه داریم بعد از دوران خدمت به کار بگیریم.

دکتر رمضی:

ما خودمان شرکت داریم که دانش‌بنیان است و گرید دارد. ما برای تجدید گرید از همان افرادی که سال‌ها کار کردند استفاده کردیم؛ ولی انجام نمی‌دهند می‌گویند ضوابط عوض شده است و این چالش‌هایی است که با آن روبرو هستیم.

دکتر حسینی:

ما چه شکل صنفی با چه حمایت تشویقی داریم که بچه‌ها مهاجرت نکنند؟ من نیرو دارم که دانشجو است اگر استادش مطلع شود که کار می‌کند آن واحد درسی را نمی‌تواند پاس کند. من زمان دانشجویی خودم اگر استاد متوجه می‌شد که مدیرعامل شرکتی هستم، می‌گفت کار شما تحقیق است و نباید کار کنید. در بقیه رشته‌ها هم مهاجرت هست؛ ولی چون معدن استراتژیک است، بیشتر مطرح می‌شود. حق اکتشاف چه شد؟ نهایتاً گفتند واگذار می‌کنند و سفته‌بازی و تمام. آیا نظام‌مهندسی گرفتن پروانه‌ها را تسهیل کرده یا سخت‌تر؟ سازمان برنامه یک تا ۲ سال طول می‌کشد تا چیزی را تأیید کند. چرا گرید گرفتن آن‌قدر سخت شده است. هر ۳ ماه می‌گویند سایت خراب است. یک سال است نتوانستم گرید بگیرم.

در خصوص بحران مدیریت منابع انسانی برای ایجاد حقوق‌حقوق مناسب کارگر و کارفرما در اتحادیه حفاری اساسنامه را تغییر دادیم به ۲ بخش کارگری و کارفرمایی. زمانی حفار از آفریقا و ترکیه می‌آمد، الان در ایمیدرو و تهیه تولید آن‌قدر آموزش داده‌ایم که همه حفار شده‌اند. در قزاقستان و ترکیه بچه‌های ما کار اکتشافی انجام می‌دهند. باید همان هزینه را که می‌خواهیم برای ورود نیروی متخصص روس بدهیم برای ایجاد انگیزه بچه‌های خودمان مصرف کنیم. نیروی من به دلیل اینکه که پروژه نداشتم رفت اوگاندا.

مهندس فتاحی:

نیروی متخصص کم نیست تنها در دانشگاه یزد ۳۰ فارغ‌التحصیل داریم در سال. آیا صنعت ارتباط می‌گیرد با دانشگاه و درخواست می‌دهد به دانشگاه که ما نیرو نیاز داریم؟ ما پروژه‌های خوبی داریم در دوره کارشناسی خصوصاً ترم آخر که خیلی وقت‌ها آینده کاری دانشجو و حیطه کاری‌اش با این پروژه شکل می‌گیرد. چرا در صنعت در پروژه‌های دانشگاه سرمایه‌گذاری نمی‌کنند؟ که به همان میزان روی دانشجو هم سرمایه‌گذاری کنند.

صنعت می‌تواند نیروها را بر اساس پروژه به کار بگیرد. صنعت فکر نکند؛ چون آموزش داده است حتماً باید ۲۰ سال نیرو را به کار بگیرد، بهتر است استخدام پروژه محوری داشته باشد.

خانم دکتر عادل:

لطفاً در خصوص جذب نیروهای قدیمی و با سابقه شرکت‌های مشاور توسط هلدینگ‌های حصولتی با حقوق‌های بالا که نمی‌گذارند شرکت‌های مشاور نیرو جدید داشته باشند، صحبت بفرمایید.

دکتر شعبانی:

باید بودجه و حق‌الزحمه‌ها و تعرفه‌های اکتشاف طوری تهیه شود که شرکت‌های خصوصی هم بتوانند با حقوق‌های مناسب نیروها را جذب کنند.

دکتر کلهری:

نگرانی من سرمایه‌گذاری در بخش معدن است ۷ قبلاً فقط نگران پول بودیم الان نگران نیرو هستیم. حتی اگر یک نفر هم بیاید ما او را رد نمی‌کنیم و به کار می‌گیریم. ما باید از خودمان باید شروع کنیم از طریق وزارت‌خانه و با نگاه به سیاست کلان کشور به جایی نمی‌رسیم. کمیته‌های خانه معدن فعال تر عمل کنند و کمیته‌های دانشجویی را در شهرها فعال تر کنیم. تضمین بدهیم که کسانی که در کمیته‌ها فعالیت می‌کنند معرفی می‌شوند به صنعت.

مهندس خادم آستانه:

نگاه مردم همیشه به دانشگاه‌ها هست دانشگاه‌ها باید برنامه بدهند به دولت و مطرح کنند؛ اگر این کار نشود در آینده با صنعت با مشکل مواجه خواهد شد. باید این رویه در دانشگاه‌ها شکل بگیرد. مانند دوران بحران کرونا که همه نگاه‌ها به دانشگاه و تحقیقات بود.

دکتر شعبانی:

پیشنهاد آقای آراسته طرح سرباز معدن کار بوده. برای جمع‌بندی حق‌الزحمه‌ها و تعرفه‌ها متناسب و درخور باشد. گرید گرفتن شرکت‌های مشاور تسهیل شود. ارتباط صنعت و دانشگاه از حالت شعاری خارج شود. آموزش اجرایی و عملیاتی را در کمیته‌های خانه معدن را فعال کنیم. استراتژی تأمین و نگهداری نیروی انسانی را در دستور کار قرار دهیم.

مهندس آراسته:

ما در اصفهان از زندانی‌ها در بخش معدن برای حل این چالش‌ها تا حدودی استفاده کردی و خوشبختانه نتایج مثبتی دریافت کردیم.

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

بسمه تعالی
صورتجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۶:۰۰ تاریخ جلسه: ۱۷ دی ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: خانه معدن ایران موضوع جلسه: • بحث و بررسی در خصوص عدم اجرای صحیح ماده ۲۴ قانون معادن، چالش ها و راهکارها
حاضرین جلسه	
آقایان مهندس بهرامن، رئیس خانه معدن ایران، دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر جدیدی، مدیرکل دفتر برنامه ریزی، فن آوری و بودجه سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی، مهندس محمدی، مدیرکل دفتر اکتشافات فلزی و غیرفلزی، سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی، مهندس قانع نماینده مهندس امید کشاورز پور، سرپرست اداره کل اکتشاف معاونت معدنی وزارت صمت، مهندس هادی محمد دوست، رئیس مهندسی اکتشافات شرکت ملی صنایع مس ایران، مهندس طباطبایی فر، مشاور وزارت امور اقتصاد و دارایی، مهندس رجبی، کارشناس اکتشاف تهیه و تولید مواد معدنی، مهندس مظفر زینالی، کارشناس ایمیدرو، دکتر حسینی، نایب رئیس اتحادیه حفاران غیرنفتی، مهندس آراسته، فعال بخش معدن، مهندس حیدری، رئیس کمیسیون اتاق بازرگانی اراک، مهندس غنی، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر سلسانی، رئیس خانه معدن زنجان، مهندس مسعود ذوالفقاری، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس ابطحیان، رئیس خانه معدن کهگیلویه و بویراحمد، مهندس آیدین زینال زاده، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر صفری، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر مشکانی، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، خانم مهندس رونیتا انصاری، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس سمیعی، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس اسماعیل پور، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس عطایی پور، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، خانم شاهیده پور، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران.	
شرح جلسه	
دکتر شعبانی : ضمن خوش آمد خدمت حضار گرامی به صورت آنلاین و حضوری، موضوع جلسه امروز بحث و بررسی در خصوص عدم اجرای صحیح ماده ۲۴ قانون معادن، چالش ها و راهکارها است، اگر ماده ۲۴ قانون معادن به طور صحیح اجرا شود تحول بزرگی در اکتشاف کشور ایجاد می کند. ماده ۲۴: جهت تسریع در امر اکتشاف و بهره برداری از معادن، دستگاه های اجرائی و متولیان قانونی مربوط مکلف اند حداکثر ظرف دو ماه نسبت به استعلام وزارت صنعت، معدن و تجارت جهت صدور پروانه اکتشاف در موارد ذیل اعلام نظر نمایند : الف - حریم قانونی راه ها و راه آهن ب - داخل شهرها و حریم قانونی آنها پ - حریم قانونی سدها و شبکه های توزیع آب و حوضچه های سدها و قنوات ت - داخل جنگل ها و مراتع ث - حریم اماکن مقدسه و ابنیه تاریخی ج - حریم پادگان ها و محل استقرار نیروهای مسلح چ - مناطقی با عنوان پارک ملی، آثار طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش و حفاظت شده ح - حوزه های دارای مواد پرتوزا بیش از حد مجاز	

استعلام از دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط، توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت و فقط یک‌بار برای صدور پروانه اکتشاف انجام می‌گیرد پروانه اکتشاف توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت حداکثر سه ماه پس از استعلام صادر می‌شود اعلام نظر باید برای کل محدوده مورد تقاضا صورت گیرد و عدم اعلام نظر در مهلت مقرر به منزله موافقت دستگاه‌های مذکور تلقی می‌شود.

تبصره ۱: دستگاه‌های اجرائی مربوط مکلف‌اند ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون، نسبت به اعلام وضعیت حریم‌های قانونی خود به وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدام نمایند.

تبصره ۲: سازمان انرژی اتمی ایران مکلف است ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون حوزه‌های اکتشافی دارای مواد پرتوزا بیش از حد مجاز را به وزارت صنعت، معدن و تجارت اعلام نماید. همچنین سازمان انرژی اتمی ایران ابتدای هر سال محدوده‌های جدید را اعلام می‌کند و وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با رعایت مفاد این ماده در مناطق اعلام شده از سازمان انرژی اتمی ایران استعلام نماید.

تبصره ۳: وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط‌زیست مکلف‌اند در مورد معادن متروکه و مسبوق به سابقه واقع در مناطق موضوع بند (چ) این ماده بررسی و تصمیم‌گیری نمایند و در صورت عدم توافق چنانچه با در نظر گرفتن نوع ماده معدنی و میزان ذخیره از نظر مصالح ملی، بهره‌برداری از این معادن به مصلحت باشد، وزارت صنعت، معدن و تجارت با تصویب هیئت وزیران نسبت به احیاء و راه‌اندازی آنها اقدام کند.

تبصره ۴: وزارت صنعت، معدن و تجارت وظیفه مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ، تکمیل و صدور مجوز را بر عهده دارد و از طریق ایجاد پنجره واحد با مشارکت سایر دستگاه‌های مرتبط به‌گونه‌ای اقدام می‌نماید که ضمن رعایت اصل هم‌زمانی پاسخ استعلامات، سقف زمانی موردنظر برای صدور مجوز از زمان پیش‌بینی‌شده در قانون تجاوز ننماید.

در ایجاد فرایند پنجره واحد، دستگاه‌های فرعی، مکلف‌اند نسبت به ارائه خدمات از طریق استقرار نماینده تام‌الاختیار در محل پنجره‌های واحد و یا در فضای مجازی اقدام و همکاری لازم را به عمل آورند.

تبصره ۵: در صورتی‌که سازمان صنعت، معدن و تجارت استان به پاسخ‌های استعلام از دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط اعتراض داشته باشد، موضوع به هیئت حل اختلاف موضوع ماده (۲۴ مکرر) ارجاع می‌شود تا حداکثر ظرف پانزده روز در مورد آن تعیین تکلیف گردد. جلسات این هیئت حداقل با حضور پنج نفر رسمیت می‌یابد و رأی آن با اکثریت مطلق عده حاضر قطعی و لازم الاجراء است. این امر مانع اعتراض در دیوان عدالت اداری نیست.

عدم اجرای قانونی که وجود دارد منجر به نتیجه‌دادن تنها یک درصد درخواست‌ها برای صدور پروانه اکتشاف شده است و از طرفی درباره رونق و تحول اکتشاف به‌صورت شعارگونه صحبت می‌شود. یکی از اساسی‌ترین کارها عمل به قانون است به‌خصوص در بحث استعلامات که چند سال طول می‌کشد. در مزایده‌ها بحث بلوکه کردن مبلغ زیاد برای گرفتن ضمانت‌نامه با این تورم زیاد در کشور.

دکتر جدیدی:

در اسناد بالادستی کشور اشاره شده است که ۷ برابر جمعیت و وسعت کشور مواد معدنی داریم و همچنین ۷ درصد کل ذخایر معدنی دنیا را در اختیار داریم و معدن‌کاری در حوزه درآمد پایدار برای کشور و اشتغال‌زایی و امنیت‌زایی فعالیتی است که باید به آن توجه شود. اکتشاف ۲ جنبه دارد یکی تأمین اطلاعات پایه توسط دولت چه پایین آمدن ریسک اکتشاف برای فعالین معدنی و دیگری وجود زمین. در قانون مدام از ایجاد پنجره واحد مدیریت زمین و هوشمندسازی مطرح می‌شود. این فرایندها ولی سلیقه‌ای شده است نه هوشمندسازی. به‌جای اینکه بگوییم چه جاهایی محل فعالیت نیست یک‌بار برای همیشه بگوییم چند درصد کشور محل فعالیت است.

هر چه در ماده ۲۴ بتوانیم اظهارنظر فردی را کم کنیم (چون در حال حاضر در هر استان سلیقه‌ای عمل می‌شود) و مجوزها و سامانه‌های هوشمند مکان محور را فعال کنیم. بسیاری از مشکلات حل می‌شود. از هر ۱۰۰ درخواست چیزی نزدیک به ۰.۸ درخواست به نتیجه می‌رسد که یعنی کمتر از ۱ درصد و این با رشد سالانه ۱۳ درصدی در بخش معدن و در برنامه هفتم منافات دارد و در نتیجه بحران تأمین مواد اولیه معدنی، عدم امکان فعالیت بخش خصوصی در بخش معدن را در پی خواهد داشت.

مهندس زینالی:

اگر قانون به درستی اجرا شود ما راضی هستیم. آسیب شناسی از مجری های این بخش به صورت جزئی و مصداقی تر صورت گیرد. به طور مثال مرکز تحقیق و تفحص مجلس این ۱۰۰ درخواست را بررسی کند و ببیند آسیب کجاست.

دکتر مشکانی:

این چندمین جلسه است که در خانه معدن با موضوع ماده ۲۴ داریم و حرف ها تکرار مکررات است. ما یک قانون داریم و یک اجرای قانون و یک سری تبصره و دستورالعمل هم علاوه بر قانون داریم که ضعف های اجرا را بپوشاند که خود ناقض خود قانون است. در اجرای دستورالعمل ها در استان ها سلیقه ای انجام می شود.

من درخواستی را به رئیس منابع طبیعی و امور جنگل ها دادم و گفتم چرا سامانه کاداستر منابع طبیعی ایجاد نمی کنید که سلیقه ای انجام نشود. اگر نیروی جدید وارد ارگان های دولتی بخش معدن می شود باید به آنها آموزش داده شود.

جلوی دود خودروی داخل شهر را که همه را خفه کرده در تهران نمی گیرند؛ ولی آلاینده گی دود دامپ تراک در معدن را می بینند. می گویند معدن کاران علف های خودرو را که باز در دپو سبز می شوند را خراب می کنند؛ ولی به ویلا سازی که درختان جنگل را قطع می کنند کاری ندارند و نباید شرایط رانت و نظر شخصی را برای قانون ایجاد کنیم.

مهندس قانع (نماینده وزارت صمت):

همان طور که در ماده ۲۴ گفته شده موارد و حریم های اعلام شده فقط جهت استعلام از دستگاه های مربوطه است و نه اینکه مناطق ممنوعه برای کار هستند. در پیش نویس ماده ۲۴ کلمه مراتع نبود و بعداً اضافه شد که مشکلات زیادی را به همراه آورد.

در سال ۹۴ برای تمام دستگاه های منابع طبیعی کشور پنجره واحد تعریف شد با چند صد کاربر و اسم رمز جداگانه که موافقت ها و مخالفت ها را در آنجا اعلام کنند و بعد از مدتی اعلام کردند اطلاعات را در سامانه شما داریم وارد می کنیم و مایل به ادامه انجام کار نبودند. در خصوص سازمان انرژی اتمی باید توجه داشت اگر ماده پرتوزا محرز شود طبقه ماده معدنی به طبقه ۴ تغییر پیدا می کند.

دکتر شعبانی:

محدوده های پرتوزا کار تخصصی است و انرژی اتمی استخراج محدوده هایی را به دست گرفته است که پرتوزایی ندارند.

مهندس طباطبایی فر (سرگروه هیئت مقررات زدایی در موارد معدنی):

قوانین خوبی داریم؛ ولی در اجرا مشکلات فراوانی داریم. برای اینکه در اجرای آیین نامه های اجرایی برای بخش خصوصی مشکلی ایجاد نشود هیئت مقررات زدایی که حکمش پایین تر از حکم هیئت وزیران و مجلس است، دستور به حذف یا تغییر برخی مقررات می دهد.

مشکلات در حوزه معدن را مانند صلاحیت مالی و فنی می توان از این طریق مطرح و حل و فصل کرد.

در خصوصی درگاه ملی و ماده ۲۴: قانون ظرفیت را به درستی دیده؛ ولی ما به درستی استفاده نمی کنیم. وقتی برای منابع طبیعی مهلت ۲ ماهه جهت استعلام اعلام می کنیم و به دلیل کمبود نیرو جهت بازدید در آن بازه زمانی جواب استعلام منفی می شود و برای اثبات منفی بودن استعلام ماده ۲۴ مکرر تشکیل می شود تا در یک کارگروه که اعضای آن بیشتر طرف معدن کاران هستند نتیجه نهایی را اعلام کنند. استعلام تنها یک مرتبه است و در قانون نیست که بعد از مزایده چه در بهره برداری چه در گواهی کشف دوباره استعلام بگیرند. درخواست ها از طریق خانه معدن باید به هیئت مقررات زدایی برسد که ما پیگیر باشیم و تغییرات را اعمال کنیم.

قانون درگاه ملی مجوزها هم همین زمان ۲ ماهه را برای تمامی دستگاه‌ها در نظر گرفته است؛ ولی هنوز سامانه کاداستر به درگاه ملی متصل نشده است. از دوستان دفتر اکتشاف درخواست پیگیری برای اتصال به درگاه ملی را داریم که نتیجه استعلامات را سریع‌تر دریافت کنیم. در خصوص انرژی اتمی نکته‌ای که وجود دارد این است که اصلاً ذکر نشده است که چه محدوده‌ای پرتوزا است و این مشکل قانون است. تعیین‌کننده محدوده پرتوزا کجاست؟ خود انرژی اتمی

مهندس حیدری:

معدن و منابع طبیعی انفال هستند. من آمار ۷ درصدی که گفته می‌شود از ذخایر جهان را داریم قبول ندارم؛ چون ما اکتشافی ما کمتر از ۵۰ درصد بوده و ذخایر عمقی و زیر زمینی را هنوز بررسی نکرده‌ایم. مقررات‌زدایی واژه مناسبی نیست. چرا ما قانونی وضع کنیم که به‌درستی نباشد و بخواهیم بعداً آن را بزداییم.

دکتر سلسانی:

دوستان گفتند در ماده ۲۴ مکرر اعضاء اکثراً طرف معدنکار هستند ولی به نظر من جو تشکیل شده کاملاً به نفع دوستان محیط زیست و منابع طبیعی است. چند وقت پیش آقای محتشمی پور اعلام کردند ما ۲۴۰۰۰ محدوده داریم که مشکل مخالفت سازمانهایی مثل منابع طبیعی، محیط زیست و انرژی اتمی را دارند. کل معادن کشور ما ۸۰۰۰ عدد است و این نشان می‌دهد که ۳ برابر این تعداد با مخافت ارگانها روبرو هستیم.

قانون میگوید استعمال یکبار و در زمان صدور پروانه اکتشاف است ولی در تمام استانها به خصوص زنجان حتی برای توسعه سینه کار، صنعت و معدن به منابع طبیعی نامه میزند جهت استعمال دوباره. و جالب است که بدانید بیشترین مخالف توسعه سینه کار را داریم در پروانه بهره برداری میگیرم. در نتیجه پیمانکاری که در حال کار است در معدن نمیتواند منتظر پاسخ استعمال بماند و با مشکلات و خسارات زیادی مواجه میشویم.

متأسفانه بعد از تفاهم نامه امضا شده بین سازمان جنگلها و وزارت خانه این تأخیر در استعمال ها بسیار زیاد شده است. با این روند به هیچ کدام از اهداف نه تنها نمیرسیم بلکه عقب ماندگی هم خواهیم داشت.

دکتر شعبانی:

تفاهم‌نامه نوشته شده در آن زمان مرجع قانونی ندارد و بسته به آن مناسبات آن زمان بوده آیا نمی‌شود تغییر داده شود؟

مهندس بهرامن:

اگر نگاه مهندسی باشد از همان اول در مرحله اکتشاف همه موارد دیده شده است و اینکه سازمان‌ها بی‌دلیل وقفه در کار ایجاد می‌کنند باعث هدررفت سرمایه ملی و تحمیل هزینه‌های اضافی خواهد شد. استان‌هایی هستند که با منابع طبیعی چالش دارند؛ بنابراین مقررات و ضوابط برای همه باید یکسان باشد.

دکتر مشکانی:

اکتشاف معدن زمان ندارد. عیار ۰.۲ قبلاً برای ما باطله بود ولی الان اقتصادی شده است؛ چون اقتصاد دنیا و تکنولوژی تعیین کننده است. پس نوع اکتشاف و گسترش ماده معدنی برای ما تغییر میکند.

مهندس بهرامن:

معدن تیولی در ایتالیا معدنی در وسط شهر است و دورتادور آن خیابان و در حال فعالیت است چطور در آنجا مشکلی نیست؟ ماده معدنی که قابل جابجایی نیست باید مقررات را مطابق با آن معدن وضع کنند و معدن کار بررسی کند که آیا اقتصادی است یا نه .

دکتر صفری :

گروه تعامل هم ۲ یا ۳ سال طول میکشد که بروند و بازدید کنند. ما ۳ سال است درگیر افزایش سینه کار هستیم و رفته در گروه تعامل که جلساتش چندماه چندماه تشکیل میشود و برای بازدید هر دفعه یکی از مسئولانشان نیست .

دکتر شعبانی :

بله درست است و معدن کار چون فاکتور زمان برایش مهم است مجبور به فعالیت می شود و بعداً همان طور که گفتند در زنجان بابت هر هکتار دو و نیم میلیارد تومان جریمه کردند .

مهندس آراسته :

من خودم منتقد سرسخت دکتر سرقینی بودم؛ ولی همه مشکلات هم را گردن ایشان نیندازیم. راه نفس باری کار کردن در برخی استانها گرفته شده است. اگر منابع طبیعی در استانها می گوید ۲ مرتبه باید استعلام بگیرید آنها به قانون خوشان استناد می کنند تعارض قانونی وجود دارد بین قانون معادن و قانون حفاظت از مراتع و جنگلها. در آنجا گفته شده که در مرحله پروانه اکتشاف و بهره برداری باید استعلام شود. در قانون معادن باید می نوشتند که قوانین متناقض نسخ می گردد.

موضوع مهم دیگر این است که قانون ۲۴ مکرر در استانها شاید اجرا بشود؛ ولی در استان اصفهان سازمان حفاظت محیط زیست اجرا نکرد و شکایت شد به دیوان عدالت اداری و در آنجا سازمان محیط زیست را از این کار منع کردند. ولی باز در قالب حفاظت از حقوق بیت المال این قانون را اجرا نمی کنند .

مهندس قانع (نماینده وزارت صمت):

بعد از مزایده فقط برای محدوده هایی استعلام گرفته می شود که قبل از مزایده استعلام نداشته است. درست است محدودهایی به مزایده گذاشته می شود که استعلامش گرفته شده باشد؛ ولی بعضی وقتها به دلیل کمبود زمان مزایده انجام می شود و استعلام آن برای بعد از مزایده می ماند .

دکتر شعبانی :

شرایط مزایده باید یکسان باشد برای رقابت باید موارد مزایده شفاف باشد از جمله موارد استعلام گرفته شده و نشده و اگر غیر از این باشد اساساً ایراد دارد .

مهندس قانع (نماینده وزارت صمت):

بر اساس بند «ش» ماده یک آیین نامه اجرائی محدوده های اکتشافی بلامعارض تکلیف شده است و واگذاری محدوده های مزایده ای شامل محدوده هایی است که باید بلامعارض باشد. تعداد خیلی از محدوده های قدیمی باقی مانده است که اجرای ماده ۲۴ برای اینها قبلاً انجام نشده است و مکرر به مزایده میاید و گرنه بعد از سال ۱۳۹۰ که قطعاً موافقت ها گرفته شده است و اگر محدوده ای موافقت منابع طبیعی نداشته باشد به مزایده نمی رود.

بسمه تعالی
 صورتجلسه
 کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

مهندس محمد دوست (رئیس مهندسی اکتشافات صنایع ملی مس) :

تا زمانی که فرایندهای استعلام مکانیزه نباشد بخش زیادی از انجام مشکلات حل نخواهد شد و تا زمانی که نقش عامل انسانی پررنگ باشد به دلایلی چون روابط، سلیقه، دانش و مسائل سیاسی و.. این مشکلات هست. در مواردی بوده که استعلام منابع طبیعی را گرفتیم و کارشناس آمده و مخالفت کرده و ما اعتراض کردیم و کارشناس دیگری آمده و گفته؛ چون همکارم مخالفت کرده من نظر همکارم را تأیید می‌کنم؛ بنابراین نقش عامل انسانی باید حداقل ممکن را داشته باشد .

در خصوص بند «ح» ماده ۲۴ گفته شد حوزه‌هایی دارای مواد پرتوزا بیش از حد مجاز و عدد و کمیتی را مشخص نکرده. حد مجاز نقطه مقابلی دارد که حد غیر مجاز است. بنابر این مطابق با واژه ای معدنی باید در این بند صحبت میشود مانند حد آستانه، حد زمینه، حد آنومالی یا حد غنی شدگی.

به طور مثال در هر گرانیتهی همیشه ۴۰ تا ۵۰ PPM اورانیوم هست و تمام محدوده هایی که پتانسیل کانی سازی دارند دگر سانی دارند و در اکثر آنها پتاسیم وجود دارد که عنصری پرتو زا است .

در تبصره ۲ گفته هر سال باید محدوده را اعلام کنند که بقیه استفاده کنند الان ۲۰ درصد کشور در حدود ۳۵۰ هزار کیلومتر محدوده در دست انرژی اتمی است.

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

محل تشکیل جلسه: خانه معدن ایران موضوع جلسه: بررسی عملکرد اکتشافات معدنی کشور در سالی که گذشت و برنامه‌های اکتشافی سال جدید	ساعت شروع: ۱۴:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۶:۰۰ تاریخ جلسه: ۱۶ اسفند ۱۴۰۲
حاضرین جلسه	
اعضا محترم کمیته	
شرح جلسه	
در ابتدای جلسه آقای مهندس کسایی رئیس خانه معدن آذربایجان غربی توضیحاتی در خصوص وضعیت معدنکاری استان آذربایجان غربی ارائه نمودند و در ادامه آقای مهندس زینالی از ایمیدرو توضیحاتی در خصوص عملکرد اکتشافات ایمیدرو ارائه کردند و با اعضای کمیته در اینخصوص تبادل اطلاعات انجام گردید. ♦ دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران: همان‌طور که می‌دانیم اکتشافات معدنی پایه و اساس تأمین مواد اولیه صنایع کشور هستند؛ به همین دلیل نیاز به توجه بیشتر، برنامه‌ریزی دقیق‌تر و سرمایه‌گذاری متناسب داریم. ما در جلسات پایانی هر سال بحث و بررسی‌هایی در خصوص عملکرد کمیته و عملکرد اکتشافی کشور انجام می‌دهیم و حجم عملیات در زمینه اکتشاف چه در بخش دولتی و چه در بخش خصوصی را بررسی می‌کنیم، آمارها نشان می‌دهد که نه تنها مسائل و مشکلات معارضین در تمام زمینه‌ها از سازمان گرفته تا معارضین محلی و اشخاص کم نمی‌شود؛ بلکه بیشتر هم می‌شود. این مسئله نشان‌دهنده این است که ما عملاً با یک بی‌نظمی و بی‌برنامگی همراه هستیم که باعث شده فعالیت‌های اکتشافی خودمان نه تنها رونق نگیرد؛ بلکه سال به سال در حال افت است. در این باره یک بحث دیگر مطرح است که آیا متولی بخش معدن کشور نباید به این موضوع فکر کند که باید حمایت واقعی از فعالیت‌های اکتشافی انجام دهد؟ نه اینکه یک پروانه اکتشاف را که سال‌ها طول می‌کشد مجوزها و استعلام‌هایش گرفته شود را به دست مکتشف بدهیم و او را بین معارضین مختلف مخصوصاً معارضین محلی عملاً رها کنیم؛ باید به‌عنوان متولی بخش معدن کاری کنیم که مکتشف دغدغه‌اش صرفاً عملیات اکتشافی مهندسی شده باشد؛ نه مرتفع کردن حواشی. پیشنهاد می‌شود در سال جدید با ایجاد یک کارگروه رفع موانع اکتشافی و یا رفع موانع فعالیت‌های معدنی در خانه معدن ایران و یا جایی دیگر برای رفع موانع فعالیت‌های معدنی گامی برداریم که موظف شود در آن مدیران دستگاه‌های بخش دولتی و بخش خصوصی را داشته باشیم و یک ضمانت اجرایی برای تصمیمات آن را داشته باشیم؛ به‌عنوان مثال چطور یک سازمان مثل سازمان محیط‌زیست و سازمان منابع طبیعی برای خودشان نیروی ضابطین اجرایی داخلی دارند؟ آیا وقت آن نرسیده که چنین نیروهایی را برای بخش معدن ایجاد کنیم که قانون اجرا شود و موضوع معارضین محلی حل شود؟ لازم به ذکر است که به‌زودی فعالیت‌های اکتشافی ما به دلیل معارضین محلی به صفر می‌رسد. @iranminehouse_channel	

♦ آقای مهندس کسبانی رئیس خانه معدن استان آذربایجان غربی نیز گزارش مستندی از وضعیت بخش معدن استان آذربایجان غربی ارائه نمودند.

در این گزارش میزان وسعت درخواست طی سال گذشته از منابع طبیعی و وسعت مخالفت و موافقت آن اداره کل را بصورت نمودار درآمد و مشخص گردید که میزان وسعت موافقت شده حتی به ۱۶٪ بوده حتی به ۱٪ هم نمیرسد.

سپس عملکرد منابع طبیعی در قبال پروانه بهره بردارهاییکه قبلا صادر شده ، بطور مستند ارائه نمودند که مشخص شد علی رغم رأی دیوان عدالت اداری متاسفانه برای چندین بهره بردار شکایت و در محاکم قضایی پرونده تشکیل و این معادن درحاضر تعطیل می باشند.

در خصوص عملکرد منابع طبیعی در مورد درخواست های پروانه بهره برداری ، پروانه اکتشاف و مزایده که از طریق ماده ۲۴ واگذار شده موارد زیر مطرح نمودند:

- ۱ عدم رعایت تبصره ماده ۲۴
 - ۲ مخالف یا از کل محدوده بوده و یا موافقت بصورت هکتاری بوده است
 - ۳ درخصوص محدوده هاییکه ماده ۲۴ واگذار شده پس از مزایده بایستی مجدداً " استعلام گردد که این امر ضمن ایجاد مشکلات عدیده حقوقی یکی از عوامل بلامتکلیفی از محدوده ها باشد
 - ۴ محدوده های یک هکتاری در عمل با مشکلاتی مواجه بوده که این امر یا تشکیل پرونده در دادگاه و یا تعطیلی تا طرح گروه تأمل شده است .
 - ۵ موضوع محدوده های سه هکتاری نیز مشکلات و معضلات داشته و دارند .
- در خصوص رعایت تفاهمنامه نیز با ارائه مستند که سازمان بازرسی استان قبول نداشته و به منابع طبیعی دستور طرح پرونده هادر محاکم قضایی را داده که در این خصوص نیز چندین پرونده در محاکم قضایی بوده و معادن نیز تعطیل می باشند.
- در نهایت باعث بلوکه شدن بخشهای عظیمی از مناطق مستعد زمین شناسی از سوی منابع طبیعی شده است.
- در نهایت این امر باعث عدم کشف ذخایر بیشتر و نیز ایجاد معادن کوچک با محدوده های کم و در نتیجه از نظر تعداد بیشتر ولی ذخایر کم همواره کمتر و معادن را کد معدن بیستر شده و نیز یکی از عوامل عدم سرمایه گذاری و در ایجاد واحدهای فراوری و نیز یکی از مهمترین عوامل معارضین شده است.

در نهایت پیشنهادت زیر مطرح نمودند :

- ۱ حذف کمیته معدن در منابع طبیعی
- ۲ اجرای دقیق تفاهمنامه مثل سایر استانها
- ۳ اجرای ماده ۲۴ مکرر
- ۴ دفاع متولی در محاکم قضایی از مجوزهای صادر شده به خصوص پروانه بهره برداری
- ۵ مدنظر قراردادن قانون معادن از سوی قوه قضاییه
- ۶ رعایت مفاد تفاهمنامه از سوی دستگاه نظارتی (بازرسی)

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			

بسمه تعالی
صورتجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

			۲
--	--	--	---

بسمه تعالی
 صورتجلسه
 کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴ ساعت خاتمه: ۱۶ تاریخ جلسه: ۲۳ اردیبهشت ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: خانه معدن ایران موضوع جلسه: انتظارات فعالین بخش معدن، خصوصاً فعالین اکتشاف از وزیر جدید
حاضرین جلسه	
آقایان مهندس بهرامن، رئیس خانه معدن ایران، دکتر منصور، دبیر اجرایی و مشاور محیط زیست و منابع طبیعی خانه معدن ایران، دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، خانم دکتر دانایی، شرکت مدیریت اکتشاف معدنی پایا، مهندس کشاورز پور، معاون دفتر امور اکتشاف وزارت صمت، دکتر سعد عبدی، مشاور مس باهنر، مهندس زینالی، کارشناس ایمنیدرو، مهندس خسروجردی، مدیر اکتشاف شرکت ملی صنایع مس ایران، مهندس عامری، سازمان زمین شناسی، خانم مهندس انصاری، مهندس باطنی، خانه معدن مازندران، دکتر سلسانی، خانه معدن زنجان، مهندس آراسته، مهندس کسینانی، خانه معدن آذربایجان غربی، مهندس حاجی زاد عسکری، مهندس جوکار، خانه معدن قم، مهندس بیک لی، خانه معدن قم، مهندس خادم آستانه، دکتر قربانی، دکتر باحر، مشاور حقوقی خانه معدن قم	
شرح جلسه	
مسائل و مشکلات: ۱- مشکلات مربوط به پاسخ استعلامات از منابع طبیعی خصوصاً در استان کرمان ۲- مسائل حفاری و آنالیز های آن ۳- مرتفع کردن مشکلات مربوط به آزمایشگاه ها ۴- رفع مشکلات و مسائل مرتبط با ماشین آلات معدنی ۵- مشکل افزایش هزینه های اکتشاف در سال ۹۲ و ۹۳ افزایش ۱۵ درصدی برای خودش گرفت از ۱۷۰ تومان به ۲ میلیون تومان رسید. پیشنهادهای : ۱- تفکیک وزارتخانه (بازرگانی از معدن) ۲- استراتژی برای اکتشاف به صورت کلی برای بخش معدن نیاز مبرم است. ۳- مهمترین درخواست بخش اکتشاف تسهیلات است. ۴- پیشنهاد تفکیک معادن و فلزات از وزارت صمت و تشکیل وزارت مستقل معادن و فلزات ۵- پیشنهاد تشکیل شورای عالی اکتشاف جهت نشان دادن راهکارها که ضمن ارائه روشها باید بتواند بقیه دستگاه را با هم هماهنگ کند. ۶- برای توسعه اکتشاف ۴ سند دیده شده است، توسعه فعالیت اکتشافی نقش حاکمیتی است، زیرساخت ها را باید مهیا نمود . ۷- توسعه اکتشافات از طریق بخش خصوصی. ۸- توسعه فعالیت های اکتشافی بخش حاکمیت جهت کاهش ریسک سرمایه گذاری در بخش و ترغیب برای سرمایه گذاری در بخش خصوصی و تصویب فهرست بهای اکتشافات و حفاری های غیر نفتی ۹- فهرست بهای حفاری های غیر نفتی مصوب شود و از طریق سازمان برنامه و بودجه در اختیار فعالین قرار گیرد.	

- ۱۰- تاکید بر اجرای تفاهم نامه های فی مابین سازمان زمین شناسی، معاونت معدنی و ایמידرو
- ۱۱- ساماندهی پروانه های اکتشافی موجود (پرونده های جاری اکتشاف)
- ۱۲- جلوی کوچک شدن معادن در مقیاس محدوده های کوچک را بگیریم.
- ۱۳- ورود ماشین آلات تسهیل شود، بزرگترین معضل در زنجان واردات ماشین معدنی است، سال ساخت ماشین آلات در زنجان به ۳۰ تا ۴۰ سال پیش برمی گردد.
- ۱۴- پیشنهاد می شود طرح پهنه ها و واگذاری به بخش خصوصی مورد توجه قرار گیرد.
- ۱۵- برای بخش اکتشاف یک متولی با در نظر گرفتن یک بودجه می خواهیم .
- ۱۶- تدوین استراتژی ۱۰ ساله مورد نیاز است.
- ۱۷- یک دانشگاه یا موسسه علمی تمام قد برای اکتشاف و فرآوری تاسیس کنیم چون هیچ انجمن علمی برای اکتشاف وجود ندارد.
- ۱۸- راهکارهایی برای گسترش معدن
- ۱۹- پیش بینی هزینه های تسهیل اکتشاف انجام شود که در کمترین زمان به بهره برداری برسد.
- ۲۰- تفویض اختیارات گسترده تری در قوانین و عملکردهای وزارتخانه برای ایמידرو در نظر گرفته شود.
- ۲۱- مشکلات منابع طبیعی و انرژی اتمی به ما ارجاع داده می شود، از مدیران درخواست می شود که فضای گسترده تری به ما بدهند.
«ایמידرو»
- ۲۲- تحریم های همه جانبه را به فکر باشند به عنوان نماینده سه بخش صنعت معدن و تجارت در رفع تحریم ها برای ما تلاش کنند.
- ۲۳- تثبیت سرمایه گذاری بخش اقتصاد را پیگیر باشند.
- ۲۴- با معدن پوپولیستی رفتار نشود .
- ۲۵- حفظ تولید فعلی
- ۲۶- وزیر جدید فقط با چند (تعداد محدودتری) کمیسیون یا انجمن معدنی در ارتباط باشد.
- ۲۷- در انتصابات از تیم فنی خوب برای اجرای قوانین استفاده کنند، کسانی بیایند که بتوانند واقعا کار کنند.

▲ اقدامات در حال انجام و سایر :

- ۱- برای رفع تعارضات بین دستگاهی راهکار هایی داریم که در حال تکمیل شدن است. «وزارت صمت»
- ۲- در راستای حذف محدوده هایی که به نحوی بلوکه وزارت صمت هستند، تلاش بر این است که هر فصل یک مزایده اکتشافی داشته باشیم. «وزارت صمت»
- ۳- در بحث تقویت نیروی انسانی و تربیت نیروی حفار حرفه ای از طریق بخش دولتی تا الان ۵ الی ۶ دوره برگزار گردیده است. «وزارت صمت»
- ۴- در بخش آزمایشگاهی که همکاران دغدغه داشتند در حال پیش بینی هستیم که از طریق صندوق بیمه تسهیلاتی داده شود. «وزارت صمت»
- ۵- برای تدوین سند جامع (تجمیع اطلاعات اکتشافات کشوری) زیرساخت ها از طریق پایگاه علوم داده های زمین مهیا شده است. «وزارت صمت»
- ۶- در زمینه محدودیت هایی که از نظر آزمایشگاهی دارند در حال حل چالش ها هستیم و با همکاری دانشگاه تبریز و باهنر کرمان در حال تاسیس آزمایشگاه مرجع هستیم.

بسمه تعالی
 صورتجلسه
 کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

«شرکت ملی مس»

۷- تفاهم نامه ای با دانشگاه خواهیم داشت و آنالیز محدوده های اکتشافی را خودمان انجام می دهیم و انشالله با افزایش ظرفیت برای بخش خصوصی و بخش دولتی هم آنالیز انجام خواهد شد. «شرکت ملی مس»

۸- ماده ۶۷ آیین نامه اجرایی معادن و ارتباط آن با مزایده ها

۹- اکتشاف بر اساس قانون یک موضوع آزاد است و احتیاج به مزایده و مراحل قانونی ندارد.

۱۰- پروانه اکتشاف اولیه نیاز به مزایده ندارد.

۱۱- بینش ها و نگرش ها باید با هم متناسب باشد.

۱۲- سند آمایش سرزمینی در برنامه ششم توسعه در یک سطر نوشته شده است.

۱۳- در طرح های بهره برداری از معادن که حقوق دولتی پرداخت می شود ۸۸ درصد آن به وزارت صمت و ۱۲ درصد به منابع طبیعی تعلق میگیرد.

مصوبات

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴ ساعت خاتمه: ۱۶ تاریخ جلسه: ۱۴۰۲/۰۳/۰۶	محل تشکیل جلسه: سالن جلسات خانه معدن ایران موضوع جلسه: چالش های بخش معدن خصوصا حوزه اکتشاف در اراضی ملی و منابع طبیعی، راهکارها و پیشنهادات
حاضرین: آقایان مهندس بهرامن، رئیس خانه معدن ایران، دکتر منصور، دبیر اجرایی و مشاور محیط زیست و منابع طبیعی خانه معدن ایران، دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر میر رجبی، معاون حفاظت و امور اراضی سازمان منابع طبیعی کشور، مهندس زینالی، نماینده ایمیدرو، دکتر پور مقدم، مشاور معاون معادن و فراوری مواد وزارت صمت، مهندس خادم آستانه، مدیر کل دفتر استعدادیابی و بهره برداری منابع طبیعی، مهندس صبح دل، مطالعات مواد معدنی زرآزما، مهندس صفری، شرکت فلات آسیا، مهندس فولادی، شرکت رستاپاد، مهندس عربشاهی، جامعه مهندسين مشاور، مهندس مولابیگی، مدیرکل دفتر اکتشاف، مهندس آراسته، عضو کمیته اکتشاف، مهندس بیرامی، عضو کمیته اکتشاف، مهندس باطنی، دبیر خانه معدن مازندران، مهندس بغدادانی، عضو کمیته اکتشاف، آقای میرآقایی، عضو کمیته اکتشاف، مهندس کسینانی، رئیس خانه معدن آذربایجان غربی، مهندس یوسف رحیمی، عضو کمیته اکتشاف، دکتر سلسانی، رئیس خانه معدن زنجان، مهندس شهبواری، عضو کمیته اکتشاف، سرکار خانم مهندس انصاری، شرکت توسعه معادن و صنایع معدنی بلور کویر	
اهم مباحث مطروحه توسط حاضرین: جلسه با حضور تعدادی از مدیران ذی ربط وزارت صمت و سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور، فعالان معدنکاری و اعضا کمیته اکتشاف برگزار شد و حاضرین سوالات خود را مطرح و توضیحات لازم از طرف مدیران مربوطه ارائه شد. مهندس خادم آستانه: کار اکتشاف کمترین آسیب را به منابع طبیعی می زند، اکتشاف فرآیند و مسیری دارد که بعد از آن مجوز داده می شود که می توانند فعالیت خود را آغاز کنند. بیشتر اعتراضات بر می گردد به مساحت ها، مساحت هایی که باید پاسخگو باشند کم هستند. چرا این مساحت ها بیشتر نمی شوند؟ در دستورالعمل ها در این خصوص صحبت نشده است، فقط در خصوص ممنوعیت صحبت شده است. در ماده ۲۶ اصلاح قانون معادن یک سری ضعف وجود دارد که قرار است اصلاحات انجام شود. در بحث ماده ۲۵ قانون معادن و ماده ۱۷ اصلاحی که بحث حقوق دولتی را بیان می کند متاسفانه با سازمان مدیریت و برنامه ریزی چالش داریم که این دو موضوع اصل بحث و معضل با سازمان منابع طبیعی هستند. مهندس مولابیگی: در رابطه با سیاست های کلی بخش معدن بعضی از مسئولین اذعان داشتند که ما تعارض منافع در بخش معدن نداریم. محیط زیست قانون خود را دارد. چکار کنیم که تعارض منافع کاهش پیدا کند؟ راه اول: قانون تغییر کند که این موضوع مستلزم زمان است و ممکن است فعالیت های اقتصادی از چرخه خارج شوند.	

بسمه تعالی
صور تـجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

راه دوم: به صورت کدخدامنشی موارد را حل کنیم.

تا زمانی که این تعارضات را حل نکرده باشیم چه کاری انجام دهیم؟ آیا باید بخش معدن با این تعارضات دست و پنجه نرم کند؟

هیچ کدام از ما در ایجاد این تعارضات مقصر نیستیم، وظیفه ما این است که این قبیل نشست ها را انجام دهیم تا قبل از اینکه این قوانین تغییر کند و به یک تفاهم نامه برسیم.

اگر تمام برنامه ها را چک کنیم می بینیم که ۳۰ تا ۴۰ درصد بیشتر اجرا نشده است، چون سلیقه ای عمل می شود.

من از نحوه عملکرد کارگروه تعامل منابع طبیعی رضایت بیشتری دارم نسبت به گذشته.

ماده مکرر ۲۴ فصل الخطاب نیست که بتوانیم با تکیه بر آن تمام مشکلات را حل کنیم.

به کارگروه تعامل اعتقاد دارم و می توانم بگویم تقریباً راهگشا است.

امیدوارم حاصل این نشست ها به گونه ای باشد که بخش معدن فعال تر شود و مشکلاتی که وجود دارد با وسعت نظر دوستان حل شود.

مهندس بهرامن:

نگاه منابع طبیعی در زنگان یک نگاه تهاجمی است که بهتر است کارگروه تعامل یک بازدید در آن منطقه برای حل چالش ها بگذارد.

دکتر پورمقدم:

در خصوص سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری یک توافق نامه داریم که سال ۱۳۹۴ بین معاونین وقت منعقد شد که ۸ سال از آن گذشته است و باید به روز شود.

بارها مشاهده کردیم که یک مورد در توافق نامه مشاهده شده است که مورد اشکال بود که بعد از بازنگری آن ها را مصوب کردیم.

موارد مختلف فنی و مهندسی را مطرح و مصوب کردیم.

باید فرصتی باشد که تمامی مصوبات را بررسی و تلفیق که تبدیل به یک توافق نامه جدید شود.

مشکلی که در بخش معدن خیلی حائز اهمیت است بحث عرصه است.

مورد دیگر در بعضی از معادن بحث احیا و بازسازی بسیار نیاز است، معادن بعد از فعالیت معدنی تبدیل به تفریحگاه و موزه های معدنی و مراکز رفاهی بشوند.

نماینده ایمیدرو:

به عنوان نمونه در ۱۰ استان معادنی داریم که با مسائل متفاوتی در محیط زیست مواجه شدیم، بدنه کارشناسی سلیقه های متفاوتی را پیاده می کند، مثلاً در یک استان ۱۸ ماه طول کشید که پروانه اکتشاف را صادر کردند.

مورد بعدی کار بسیار خوبی است که توسط خانه معدن ایران انجام پذیرفت برگزاری کلاس های توجیهی برای قضات کل کشور بود که انتظار داریم منابع طبیعی هم همین جلسات را برگزار کند.

در اوایل اکتشاف حق چرا می گیرند، بودجه برای اکتشاف محدود است و این انصاف نیست.

وحدت رویه در خیلی از جاها وجود ندارد و سلیقه ای عمل می شود.

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

دکتر میررجبی:

در حوزه منابع طبیعی تصمیمات زیاد قائم به شخص نیست، اشخاصی هم در بیرون سازمان هستند که شاید نگذارند نظرات خود را عملی کنیم. همه تلاش‌ها این بوده که از جامعه کارشناسی استفاده کنیم. علاوه بر معدن دغدغه طرح‌های عمرانی متعددی هم که در سازمان منابع طبیعی است را داریم. بنده تکلیف دارم که تصمیماتی که گرفته می‌شود را به بهترین شکل انجام دهم تا بتوانم حداکثر خدمت‌گذاری را در توسعه کشور داشته باشم. آسیب‌هایی در حوزه معادن وجود دارد، ما سالیان سال در یک جا ایستاده ایم که حاضر نیستیم جای خود را تغییر دهیم، به عنوان مثال در حوزه اکتشاف هنوز به روش‌های قبلی عمل می‌کنیم. نحوه مدیریت ما در معادن به بدترین شکل در حال انجام است. بدون بهره‌گیری از روش‌های جدید و امکانات جدید در حال بهره‌برداری از معادن هستیم. بعد از اکتشاف هیچ استعلامی صورت نمی‌گیرد، ما باید به عنوان متولیان معدن نگاه خود را تغییر دهیم. برای شناسایی معادن یک مطالعه کلی می‌خواهیم. اگر استعلامات دقیق‌تر و واقع‌بینانه‌تر انجام شود خیلی بهتر است و ما نهایت مساعدت را خواهیم داشت، آمادگی داریم بعد از این جلسه مصادیق را برای ما ارسال کنند که آنها را بررسی کنیم. بدون توجه به هیچ مسئله‌ای داریم از معادن برداشت می‌کنیم که روی موضوع احیا و بازسازی و برداشت باطله‌ها باید نگاه ویژه‌ای داشته باشیم.

دکتر منصور:

تاکید بر اهمیت حفظ منابع طبیعی در کنار توسعه فعالیت‌های معدنی به ویژه معادن استراتژیک فارغ از اشکالات و یا ابهاماتی که مقررات موجود دارد، چنانچه توافق‌نامه دستورالعمل پاسخگویی به استعلامات و مصوبات کارگروه مرکزی توامان مورد رعایت قرار گرفته و اجرا شود، عمده مشکلات و مسائل مطروحه حل می‌شود.

مهندس بهرامن:

در اصل ما فقط یک رابط هستیم. اگر محیط اکتشافی را که درخواست کردیم به ما مجوز بدهند و فعالیت‌های خود را از هر نظر شناسایی کنیم آن موقع بر اساس آن ثبت طرح اکتشاف خود را بررسی می‌کنیم. ما چه بخواهیم و چه نخواهیم هم معادن و هم منابع طبیعی جز انفال است. شورا در ارتباط با ماده ۲۶ می‌تواند تصمیم‌گیری کند و پیشنهاد دهد و بر اساس آن هم عمل کند. بحث بازسازی در شورا به کرات انجام شده است که متأسفانه در سیستم هیچوقت عملیاتی نشده است، البته ما بدون اغراق ۸-۹ سال است آن را مطرح می‌کنیم و متولی باید آن را پیگیری کند.

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمپته اکتشاف خانه معدن ایران

سیف اله آراسته:

از نظر قانونی مراتع باید استعمال گرفته شود. سوال اینجاست که در دل کویر که هیچ مرتعی وجود ندارد چرا باید تبصره ماده ۴۷ اجرا شود؟

نتیجه گیری، جمع بندی و مصوبات:

مقرر شد توافقنامه سال ۱۳۹۵ دو دستگاه فوق الذکر مورد رعایت قرار گرفته شود و کارگروه های استانی و مرکزی ضمن فعالسازی جلسات به مسائل و مشکلات حسب مورد رسیدگی و اتخاذ تصمیم شود.

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمپته اکتشاف خانه معدن ایران

نتیجه گیری، جمع بندی و مصوبات:

بسمه تعالی
صورتجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

موضوع جلسه: بررسی چالش های ساختاری در هدف گذاری های اکتشافات معدنی کشور (خصوصی، حاکمیتی و توسعه ای)	محل تشکیل جلسه: سالن جلسات خانه معدن ایران تاریخ جلسه: ۱۴۰۲/۰۴/۰۳
حاضرین: آقایان مهندس بهرامن، رئیس خانه معدن ایران، دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس جدیدی، مدیرکل دفتر برنامه ریزی فناوری و بودجه، مهندس خسروجردی، مدیر اکتشاف شرکت ملی مس، مهندس زینالی، نماینده ایمیدرو، مهندس ایروانی، صندوق بیمه سرمایه گذاری، مهندس رجبی، کارشناس اکتشاف شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران، مهندس عربشاهی، جامعه مهندسين مشاور، مهندس آراسته، عضو کمیته اکتشاف، مهندس باطنی، دبیر خانه معدن مازندران، مهندس کسینانی، رئیس خانه معدن آذربایجان غربی، مهندس یوسف رحیمی، عضو کمیته اکتشاف، دکتر سلسانی، رئیس خانه معدن زنجان، مهندس حاجی زاده، عضو کمیته اکتشاف، خانم مهندس انصاری، شرکت توسعه معادن و صنایع معدنی بلور کویر، خانم مهندس طهمورثی، رئیس گروه نظارت دفتر بهره برداری معادن	
اهم مباحث مطروحه توسط حاضرین: ➤ دکتر شعبانی: ما باید ببینیم جایگاه اکتشافاتمان کجاست و به کجا باید برسد؟ در هدف گذاری اکتشافات کشور چه چالش ها و نواقصی وجود دارد؟ و باید برای رفع این چالشها چکار کنیم؟ و چه کاری میشود کرد تا بتوانیم در اکتشافات با سرمایه گذاری های انجام شده و پیش بینی شده یک همخوانی ایجاد کنیم. اگر برای افق ۱۴۰۴ ظرفیت ۵۵ میلیون تنی فولاد در دستور کار میگذاریم با ذخایر اثبات شده ۲.۵ میلیارد تن که حدود ۱۴ - ۱۵ سال برای این ظرفیت خوراک ایجاد میکند پس چرا متناسب با آن اکتشافاتمان را برنامه ریزی نکرده ایم؟ ➤ پیشنهاد دادیم باید یک مجموعه اکتشافی مستقل داشته باشیم مثلاً به نام شورای عالی اکتشاف یا کارگروه تخصصی اکتشافات که برنامه ریزی کلان را برای اکتشاف کشور انجام دهد، فارغ از محدودیت ها و بتواند رشد متناسب با ظرفیت سازی در صنایع معدنی داشته باشد. ➤ در برنامه های توسعه ای کشور باید سرمایه گذاری کلان شود. بحث علم روز با استفاده از تجربیات جهانی، بحث ورود ماشین آلات مرتبط با اکتشاف، چالش نیروی انسانی که واقعا حائز اهمیت است. متأسفانه به این مسائل آن طور که باید توجه نشده است. همچنین شنیده میشود شرکت های دانش بنیان گروهی مهاجرت میکنند. دکتر جلیلی مطالعه مفصلی را در مجموعه سازمان زمین شناسی داشته اند و در اینجا طرح موضوع میکنند و امیدواریم بتوانیم از طریق خانه معدن به مسئولین انتقال دهیم. ➤ دکتر جدیدی: ➤ یکی از چالشهای بخش اکتشاف کشور در حوزه ساختارهای قانونی اکتشاف اعم از بخش خصوصی، بنگاههای توسعه ای و بنگاههای دولتی را مطرح میکنیم. اکتشاف مجموعه ای است که هر کدام از اجزا اعم از سازمان زمین شناسی یا دولت اهمیت ویژه خودشان را دارند.	

- اشکال اولی که ما در کشور داریم این است که در بخش معدن و اکتشاف هیچ نظامی وجود نداشته و نظام برنامه ریزی هم به آن دامن زده و نتوانسته تمایز درستی به آن بدهد، به خصوص از برنامه پنجم به بعد که اوج بی نظامی در این بخش بوده. اگر حوزه معدن ما در تامین مواد اولیه، نیروی متخصص، اکتشاف، ظرفیت های مهندسين مشاور دچار اشکال است به همین خاطر است که وضعیت خوبی نداریم.
- اگر وظایف هر کدام از بخش های اکتشاف را بررسی کنیم میبینیم که اهم آن حاکمیتی (دولتی) بوده یعنی منفعت عمومی در نظر گرفته شده و دولت کار غیر انتفاعی کرده پس منفعت اقتصادی نداشته و بدون دید اقتصادی بوده. ولی بخش خصوصی خود را موظف میداند که کار خود را بر مبنای حداکثر کردن سود صاحبان سرمایه پیش ببرد و اکتشاف را بر این مبنای انجام دهد.
- ممکن است بگویند کاربرد اطلاعات پایه زمین شناسی چیست؟ در نقشه زابل در سال ۱۳۶۹ بر روی کوه جانجا نوشته CU (مس) و تا موقعی که این محل به عنوان ذخیره مس کشور اعلام شود ۳۰ سال طول میکشد. یا در نقشه تایباد ذخیره سنگان سال ۱۳۶۱، ۳۵ سال طول میکشد تا به بهره برداری مناسب برسد. یکی از چالشهای اجرایی کشور در بحث اکتشاف کاربردی کردن اطلاعات پایه تا اکتشافات تکمیلی است و این مدت طولانی غیر قابل قبول است. در نرم جهانی این عدد ۵ تا ۷ سال است از معرفی ذخیره معدن در مرحله شناسایی تا تکمیل اکتشافات طرحهای بهره برداری.
- چالش منابع معدنی و چالش نیروی انسانی از مهمترین مسائلی است که با آن روبرو هستیم.
- حکمرانی باید بداند که نقش پذیری را به چه شکل بدهد که کارکرد مناسب تری را داشته باشد. باید در جامعه معدنی کشور قیاس فعالیت هیچ بخش را به بخش دیگر ندهیم. منابع عمومی باید به یک جا برسد و منابع بنگاهها به یک جا. نظام برنامه ریزی کشور به ادعای اینکه از بخش خصوصی دفاع میکند.
- ذخایر اقتصادی کشور که برای صنعت فولاد نیاز است زیر ۱۰ سال جواب میدهد
- ذخایر عمقی ما ناشناخته است در کشور. عمق اکتشاف کشور ما ۳ تا ۵ متر است در حالی که در کشورهای توسعه یافته عمق اکتشاف ۵۰ تا ۷۰ متر است. ما برنامه ریزی راهبردی منسجم و مستمر تعریف شده نداشته ایم. مجموع سرمایه گذاری هایی که دولت در بحث اکتشافات و تولید اطلاعات پایه از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۱ در برنامه پنجم و ششم انجام داده است ششصد و پنجاه میلیارد تومان است که پذیرفتنی نیست و جواب کار یک بخش خصوصی در یکسال را هم نمیدهد.
- در کشور های توسعه یافته مراحل اولیه اکتشاف که دارای ریسک بالا است را دولت انجام میدهد و بخش خصوصی در اکتشافات تفصیلی با اطلاعات دقیق تر و ریسک معقول تر و در یکسری فرآیند های تکمیلی اکتشاف وارد میشود (بحث حفاری های عمیق). ما در حوزه حفاری واقعاً ضعف جدی داریم. ما بلای جدی بر سر بخش اکتشاف و حوزه ذخایر معدنی آورده ایم و نتوانسته ایم ساختاری طراحی کنیم که وظایف را

تقسیم بندی کند. به طور مثال مراحل اولیه اکتشاف را دولت انجام دهد و سازمان زمین شناسی برنامه پذیر تربیت شود برای مراحل اولیه اکتشاف و برای تکمیل اکتشاف برنامه را به بخش خصوصی بدهد.

ما برای استان ها نامه فراخوان زدیم که دستاوردهای پهنه هایتان را برای ما بفرستید و از ۳۱ استان فقط ۴ استان اطلاعات را فرستادند که آن ها هم اطلاعات کپی شده پی جویی سازمان زمین شناسی بود. متأسفانه همه با هم شناسایی و پی جویی کردند و کار تقسیم نشده تا برسیم به اکتشافات تکمیلی و التقاط وظیفه داشته ایم که یعنی عدم توجه به ساختار. مدت تبدیل کانسار به معدن در کشور متوسط ۲۵ سال به بالا است که قابل قبول نیست.

نیروی کار بعد از دانشگاه یا میروند بخش خصوصی یا دولتی. در بخش خصوصی که شرکت های مهندسی مشاور که باید بازوی دولت باشند اکثراً منحل شده اند و دولت اگر بخواهد برونسپاری خدمت داشته باشد ظرفیت از بین رفته است. در بخش دولتی هم ما در سازمان زمین شناسی ۱۳۰-۱۴۰ نفر را در ۶ سال از دست دادیم. و هیچ نفری را مجوز ندادند که جذب کنیم یا ترمیم نیرو بکنیم. برای سازمان استخدامی کشور در جلسات متعدد توضیح دادیم و وقتی به عمق بحران پی بردند این چارچوب فکری را برای جذب نیرو مقاومت میکردند را عوض کردیم و مجوز ۴۰۰ نفر استخدام را گرفتیم که امیدواریم در سازمان برنامه و بودجه تامین اعتبار شود تا بتوانیم در حوزه اکتشافات، مخاطات، فن آوری ها و آزمایشگاهها و .. از آنها استفاده کنیم.

به طور متوسط افت ۵۰ درصدی را در رشته های دانشگاهی و دانش آموختگان در این حوزه داشته ایم. تا سال ۱۴۰۱ ظرفیت کشور را در ۳ گرید زمسن شناسی، ژئوفیزیک، پی جویی و اکتشاف تعریف کردیم و خود سازمان زمین شناسی باید تنها به حوزه های متعدد از قبیل راه و ترابری، مسکن، وزارت نفت، ایمیدرو و ... سرویس دهد. همه مناقصات در کشور باطل میشود، دولت با رفتار غلط شرکت های مشاورین را به تعطیلی کشانده. کل برون سپاری دولت به بخش خصوصی هزار و پانصد میلیارد تومان بابت خدمات مورد نیازش است و این برای کشور در حال توسعه فاجعه است.

در نتیجه دولت باید پشتیبانی هدفمند با بودجه و برنامه ریزی صحیح انجام دهد تا شاهد بخش خصوصی قدرتمند در حوزه اکتشافات کشور باشیم. سازمان زمین شناسی با ایمیدرو و معاونت معادن و فرآوری مواد توافق نامه ای را امضا کردیم که نقش های دولت را تعیین کنیم از قبیل تولید اطلاعات پایه و برنامه زمانبندی مشخص که هر بلوک که شروع شود ۱۲ ماه طول میکشد و اسمش را طرح تحول زمین شناسی اکتشاف و ذخایر معدنی گذاشتیم تا تولید اطلاعات پایه در همه استان ها شکل بگیرد.

یکی از پیشنهادهایی را که سازمان زمین شناسی داشت این بود که مزایده اطلاعات محور را در کشور اجرا کند. جاهایی که اطلاعات و نقشه آن آماده است، اطلاعات زمین شناسی اقتصادی، ژئوشیمی و ژئوفیزیک هوایی را به سرمایه گذار بدهیم تا بداند سرمایه اش را در چه حوزه اکتشافی وارد میکند و بتواند با بهره

گیزی از اطلاعات درست و به روز ما یک ریسک مناسبی را بپذیرد و تکمیل اکتشاف بکند. این بحث ساختارهای اکتشاف بود.

➤ در برنامه ۷ ام فصل معدن به پیشرانان اقتصادی تغییر پیدا کرده . بهترین مشکل بخش خصوصی تعارض منافع در بخش دولتی است که در خوش بینانه ترین حالت حتی اگر ما تولید اطلاعات پایه هم بکنیم برای کار کردن در بخش خصوصی به خاطر مزاحمت های دولتی بسیار سخت است. از هر ۱۰۰ پروژه یک تا ۲ پروژه واقعاً موفق میشوند و میتوانند به گواهی کشف برسند. در حوزه اکتشاف کسی را رقیب دیگری ندونیم و دولت علاوه بر تولید اطلاعات پایه و ساختار سازی سرمایه گذاری مناسب داشته باشد. و به درستی در اختیار بنگاه ها و بخش خصوصی قرار دهد که بخش خصوصی وقتی سرمایه گذاری میکند درصد توفیقش برای بحث های اکتشافی افزایش پیدا کند.

➤ دکتر شعبانی: اکتشافات معدنی با این چالش های فعلی از قبیل کمبود مواد اولیه و... که باید به فکر واردات باشیم ادعاهایمان را زیر سؤال میبرد که در کشور معدن خیز جهان هستیم.

➤ مهندس کسبانی: امنیت بخش معدن در برنامه توسعه هفتم مشخص کرده است که بخش معدن چقدر برای حکومت اهمیت دارد.

➤ آذربایجان غربی از نظر ساختار زمین شناسی طلا پتانسیل خوبی دارد ولی کار اساسی جهت اکتشاف انجام نشده است. ضعف اصلی ما نبود جایگاه معدن در نظام اقتصادی کشور و وزارت خانه است.

➤ دکتر جدیدی:

➤ در آذربایجان غربی ۱۵ هزار کیلومتر مربع داریم تولید اطلاعات پایه را انجام میدهیم. تکاب مهاباد از شهریور ۱۴۰۱ شروع شد که تا آبان امسال ادامه دارد که نقشه های ژئوشیمی و زمین شناسی اقتصادی آماده شود. گواهی کشف باریکا خراپه را به استان دادیم امیدواریم تا پایان سال به گواهی برس و به عنوان ذخیره قطعی معرفی شود.

➤ مهندس ایروانی:

➤ اکتشاف در زمینه پتانسیل یابی انجام میشود ولی ۳۰ سال طول میکشد تا به بهره برداری برسد من فکر میکنم یکی از دلایل این است که استراتژی کامل باری معدن مطالعه نشده است. مطالعات به مرحله ای رسیده و رها شده است. زنجیره باید بر اساس استراتژی پیگیری شود، اکتشاف، فرآیند های معدنی، فرآوری و بازار.

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

- طبق قانون دولت موظف است بستر سازی کند مخصوصاً در زمینه اکتشاف. قوانین باید تسهیل شود، زیر ساخت ها آماده شود، نیروی انسانی را آموزش دهد و سرمایه گذاری را فراهم کند. فعالیت های اکتشافی ریسک پذیر است. باید دولت انجام دهد. و مشوق بگذارد. هزینه اکتشاف در حفاری ها سرسام آور شده است. دولت باید بگوید مثلاً اگر طبق برنامه من و اصولی پیش بروید و برای اکتشاف به نتیجه نرسید من ریسک شما را کاهش میدهم. موضوع ماده ۲۴ قانون معادن چالش بسیار است.
- دکتر شعبانی:
- مگر برای فولاد در افق ۱۴۰۴ استراتژی اکتشافات در فولاد تعریف نکردیم؟ ولی چرا به نتیجه نرسید؟ چون همه چیز در روی کاغذ خوب است ولی نه در عمل.
-
- مهندس عربشاهی:
- یکی از مسایل دست به دست شدن ذخایر است به طور نمونه یک ارگان وسط کار عملیات را رها کرده و به کس دیگری سپرده و مدیریت ها و اولویت ها عوض شده اند و بودجه تخصیص داده نشده است در نتیجه طولانی شده است.
-
- دکتر سلسانی:
- افق ۱۴۰۴ استراتژی داشتیم که همه میدانند و بخش خصوصی و دولت در نظر گرفتند ۴۰۰ هزار تن مس، ۵۵ میلیون تن فولاد، ۱۵۰۰ تن شمش آلومینیوم و ۳۰۰ هزار تن شمش روی و نکته ای که وجود دارد برای دستیابی به این ارقام اکتشاف ما عقب است.
- ما به ماهیت اصلی در کارهای اکتشافی مشکل داریم. دولت وزنه اکتشاف را بر دوش بخش خصوصی انداخته است. در زنجان سال گذشته ۹۰ درصد محدوده های اکتشافی توسط منابع طبیعی رد شد و مجوز به آنها داده نشد.
- وسعت پروانه ها به هکتار کاهش پیدا کرده است به ده هکتار بیست هکتار و با این اعداد نمیتوان کار اکتشافی کرد.. اصلاً در زنجان پروانه ۱ کیلومتر مربع نداریم. چاش منابع طبیعی اگر در کشور برطرف نشود ما در چند سال آینده با مشکل عظیم اطلاعات معدنی مواجه خواهیم بود و در حد همان تهیه تولید، ایمیدرو و سازمان زمین شناسی خواهد بود. شرکت ها کار اکتشافی را نمیپذیرند وقتی جلوی درب های بسته سازمانها قرار میگیرند.
- دکتر شعبانی: اکتشاف هکتاری میشود باغداریو مواد اولیه هم که باید وارد کنیم بنابراین با این وضع پارادوکس عجیبی وجود دارد.
- مهندس زینالی:

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

- تأمین بودجه را برای سازمان زمین شناسی کشور در نظر گرفتیم امیدواریم بتوانیم حمایت همه جانبه داشته باشیم و به نتیجه برسد و همزمان مشکلات مجوز ها کمتر شود. در شرایط فعلی که ۳ معاون وزیر عوض شد. مدیریت ها متغیر است بنا براین انتظار بیشتری نمیتوان داشت .
- خانم مهندس انصاری:
- میخوایم درباره سیکل معیوبی صحبت کنم که چندین سال است ادامه دار است. اگر محدوده ای ثبت میشود و پی جویی و اکتشاف انجام میشود و پتانسیل ندارد و به صمت گزارش داده میشود. وزارت خانه آن محدوده را از چرخه خود خارج نمیکند و دوباره به مزایده میگذارد. همچنین وزارت خانه مختصات محدوده ها را خیلی دیر اعلام میکند و اطلاعات پایه را در اختیار نمیگذارد. اگر شرکتی قرار است ریسک کند باید اطلاعات را داشته باشد. درباره آزادسازی محدوده ها سرعت اینترنت بسیار کم است و دقیقه اول در سامانه اعلام میشود محدوده معارض دارد در صورتیکه فردای همان روز درست میشود
-
- مهندس رجبی:
- در اصفهان کلی محدوده داریم میخوایم پروانه صادر شود ولی میگویند بالای ۱۴ هکتار نمیدهیم کارشناسان آنجا نمیدانند پی جویی و اکتشاف چی هست چون مسگویند شما میخواهید تخریب کنید و متاسفانه نه زمین شناس هستند نه معدنی و هیچ گونه دید علمی ندارند. ما دولتی هستیم این مشکلات را داریم وای به حال خصوصی ها و میبایست به کارشناسانی که وظیفه ای به این مهمی دارند آموزش داده شود. حفاری ها امسال در تهیه و تولید خیلی بالا رفته و ماهان ۵ تا ۱۰ هزار متر حفاری انجام میدهم. آزمایشگاه کم است و زرازا وقت نمیکند تمامی آزمایش ها را انجام دهد. در ثبت محدوده در کاداستر مشکل داریم. گواهی کشف ها عقب است و باطل میشود و تمدید نمیشود و مشکل تامین گازوییل و...
-
- دکتر سلسانی: تا دیدگاه دولت در بخش اکتشاف معدن اصلاح نشود، مشکل حل نمیشود.
- دکتر شعبانی: رونق دادن به شرکت های مشاور بر اساس برنامه ریزی دقیق و فهرست بهای مشخص باید انجام شود تا مشاورها پیدا شوند. نگرانی های آینده اکتشاف و کمبود نیروی انسانی و مواد اولیه مستلزم تحول در بخش خصوصی و دولت است.

بسمه تعالی
صور تجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

بسمه تعالی
صورتجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴ ساعت خاتمه: ۱۶ تاریخ جلسه: ۲ مرداد ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: سالن جلسات خانه معدن ایران موضوع جلسه: • بحث و تبادل نظر در خصوص صادرات وضع شده بر مواد معدنی
حاضرین جلسه	
آقایان دکتر شعبانی، دکتر خسرو معروفی، مهندس فریبرز امیری، مهندس ایروانی، مهندس باطنی، مهندس امیری رجا، مهندس کیوان جعفری طهرانی، مهندس مریدی، مهندس مهرابی، مهندس رویین اهلی، مهندس زینلی، مهندس صمدی، مهندس محمدی، دکتر حقیقی، مهندس آراسته، مهندس کریمی، مهندس جلالی، دکتر مهدی صفری، دکتر مشکانی، آقای مهندس شکوریان، خانم مهندس شیوا سمیعی، نماینده شرکت توسعه معادن و صنایع معدنی بلور کویر	
شرح جلسه	
دکتر شعبانی: ضمن عرض سلام و خوش آمد به حضار گرامی، دستور جلسه امروز کمیته مشترک هماتیت و اکتشاف خانه معدن ایران، بحث و تبادل نظر در خصوص صادرات وضع شده بر مواد معدنی است که امید داریم با جمع‌بندی موارد بتوانیم خروجی خوبی از این جلسه داشته باشیم. ابتدا سؤالی که پیش می‌آید این است که با عوارض بیست درصدی سنگ‌آهن که نمی‌دانیم چه منطقی دارد و چه کاری باید انجام دهیم؟ جز اینکه منجر به تعطیلی بنگاه‌های تولیدی می‌شود و باید دید چقدر کارشناسی است. همیشه اعلام می‌کردند ما از بخش خصوصی همیشه نظرخواهی می‌کنیم؛ ولی در این مورد هیچ کدام از انجمن‌ها اطلاع ندارند. در ۲۴ تیرماه اعلام کردند که از ابتدای سال ۱۴۰۲ این عوارض ۲۰ درصدی اعمال می‌شود و این حرف که می‌خواهد درآمدی برای دولت بشود منطقی ندارد باید دید آیا فعال اقتصادی که در این شرایط تحریم ظرفیت صادرات را باز کرده‌اند اصلاً می‌تواند با این شرایط کار کند و این ظرفیت به‌سادگی از بین می‌رود و به رقبا داده می‌شود. در زمینه گندله ۱۱ میلیون تن مازاد مصرف داریم، در زمینه هماتیت مصرف داخلی نداریم شرکت‌ها در بورس هم عرضه می‌کنند و متقاضی ندارد و معنی این عوارض بیست درصدی چیست؟ هزینه تولید افزایش پیدا کرده مخصوصاً در مناطق محروم که فعالیت ما است و بیشتر از مناطق صنعتی هزینه دارد و مالیات بر صادرات هم که هست با این شرایط چگونه باید فعالیت کرد. ظاهراً هیچ کار کارشناسی در این مورد نشده است و معدنی‌ها را ندیده‌اند و جوری بوده که با کار معدن اصلاً آشنا نیستند و حاشیه سود آنها را به اشتباه می‌دانند. با این روش سرمایه‌گذاری در بخش معدن انجام نخواهد شد؛ چون همه تصمیمات لحظه‌ای است و برنامه‌ریزی بلندمدت نداریم که سرمایه‌گذار بداند در چه بازاری و با چه تصمیماتی وارد می‌شود. مهندس روئین اهلی: دیروز با معاونت معدنی سازمان صمت جلسه‌ای داشتیم خدمت آنها عرض کردم که در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ عوارض صادراتی گنجانده شده و عدد آن نیم درصد ارزش صادراتی کالا بود که در گمرک مشخص شده است که گفته بودند این مقدار نقدی است و مابقی بعداً مشخص می‌شود که مصوبه هیئت وزیران در تیرماه آمد و همه دیدیم که از نظر بنده مشکل تاییدی دارد. به طور مثال صفحه ۳ عدد سنگ گچ و پودر گچ ساختمانی آمده در جلوی اعداد ممیز و صفر آمده که این از نظر بنده اشتباه تاییدی است و این استنباط بنده است که منظور دهم بوده است؛ چون بعد از عدد ممیز و صفر جایگاهی ندارد در ریاضی اعداد از چپ به راست است نه از راست به چپ و اگر این اعداد درست باشد که باید نماز میت و فاتحه برای واحدهای معدنی خوانده شود. دکتر حقیقی:	

بسمه تعالی

صور تجلسه

کمیته مشترک اکتشاف و هماتیت خانه معدن ایران

دولت به دنبال افزایش صادرات است و این دستورالعمل با اهداف صادراتی دولت مغایرت دارد و شاید بخشی از نظر آقای رویین درست باشد. صادرات مواد معدنی از گلوگاه‌های اصلی اقتصاد مقاومتی بود و هست و به همه این را ثابت کرده است بنابراین، این بخشنامه با سیاست‌های کلان دولت در تضاد است. دولت در تمام دنیا در مسائل سلامت و محیط زیستی در حوزه‌های اقتصادی دخالت می‌کند. در اینجا در قانون معادن می‌گوییم به غیر از معادن بزرگ بخش خصوصی است؛ ولی می‌بینم دولت از همان لحظه اول تا اتمام آن که معدن متروکه می‌شود دولت می‌تواند در هر بخشی از این فعالیت اقتصادی اثر مثبت یا بعضاً منفی داشته باشد الان که قانون معادن در مجلس رفته است می‌بایست ما تکلیف معدن را به‌عنوان یک عرصه مشخص کنیم.

معدن وقتی واگذار می‌شود با ذخیره مشخص واگذار می‌شود و صرفاً بعد از آن در زمینه محیط‌زیست فقط باید نظارت شود که البته در دنیا همین هم توسط دولت برون‌سپاری می‌شود به شرکت‌های دیگر. این همه مشکلات در حوزه اکتشاف و صادرات متأسفانه به دلیل اشکال در قانون معادن است. وقتی می‌گوییم بخش خصوصی است فقط اسم آن خصوصی است و دولت دخالت در تمام حوزه‌ها را دارد. هماتیت مثل مگنتیت نیست و اگر صادرات را از بخش هماتیت بگیریم واحدهای آن با تعطیلی مواجه می‌شوند؛ چون هنوز تکنولوژی فرآوری و ذوب آن و دستگاه‌های آن را نداریم. دولت باید مشوق‌های صادراتی بگذارد با مشکل ارزی که داریم نه اینکه دست‌وپای بخش خصوصی را ببندیم.

مهندس جعفری طهرانی:

اطلاع موثق دارم که گمرک به‌صورت هیجانی بعد از این بخشنامه برای محموله کنستانت‌تره صادراتی تعهد ۱۹.۵ درصدی محضری را از صادر کنندگان گرفته است و خیلی از صادرکنندگان ایرانی کشتی‌هایشان را در هفته اخیر کنسل کرده‌اند. این عوارض برای تمام محصولات معدنی اثرات صادراتی منفی دارد از قبیل بنتونیت، زغال‌سنگ و سنگ گچ و... و خریداران خارجی را هم با ترس مواجه می‌کند. بازار صادرات هماتیت سیمانی را به‌زودی به عراق و امارات از دست می‌دهیم. عمان صادرات هماتیت سیمانی را آغاز کرده است با حجم بالا. آقایان با اطلاع و هوشمند این کار را کرده‌اند به طور مثال کد تعرفه گندله بر اساس کنوانسیون بلژیک ۲۶۰۱۱۲۱۰ است و گمرک ایران مدت‌ها است بر اساس HS CODE کد تعرفه گندله را با ۲۶۰۱۱۲۰۰ اظهار می‌کند و این سلیقه‌ای است. از بخش خصوصی تولیدکننده و بازرگانی اظهارنظر نخواستند و این نه تنها بر صادرات اثر منفی می‌گذارد؛ بلکه تولید را هم متوقف می‌کند. شرکت‌های مدیران خودرو و بهمن خودرو که واردکننده ماشین‌های چینی هستند ارز خود را از طریق صادرات محصولات چرخه زنجیره فولاد منتقل می‌کنند و حتی اینها خریدهای گندله‌ای را که انجام داده‌اند با مشکل مواجه شده‌اند. خریداران چینی کشتی‌های خود را در رابطه با محموله‌های فولاد کنسل کرده‌اند. حتی مزایادات دولتی مانند گوهر زمین گل‌گهر هم کنسل شده است در هفته گذشته از طرف کارفرما و بخش دولتی می‌ترسد کشتی‌ها را بفروشد و مشمول عوارض شود و بخش خصوصی مثل ما مجبور است ریسک کشتی که سفارش داده را بپذیرد. اطلاع دارم بعضی‌ها هم کشتی‌هایشان رفته بدون گرفتن تعهد و هیچ‌کس از تداوم این بخشنامه اطلاع ندارد. توقف کشتی‌ها از ۸ روز به ۴ روز کاهش پیدا کرده به علت ترس صادرکنندگان. کمیته هماتیت خانه معدن باید به‌درستی تأثیر سوء این بخشنامه را اطلاع‌رسانی کند و تأثیر منفی زنجیره‌وار آن را در صنایع دیگر بررسی کند.

دکتر شعبانی:

من بعید می‌دانم تصمیم‌گیرندگان این بخشنامه اثرات منفی را که اعمال این عوارض در کل چرخه صنعت دارد. دیده باشند.

دکتر مشکانی:

من با صحبت‌های آقای مهندس رویین اهلی که به اشتباه تاپپی اشاره کردند موافقم مثلاً در رابطه با سنگ مس و کنستانت‌تره‌های آن نوشته شده ۵ درصد و در بند بعدی آن برای کنستانت‌تره‌های مسی نوشته شده ۱۰ درصد که این در تضاد است. در قانون اساسی آمده تمام قوانین معدنی برای معادن بزرگ است نه برای معادن کوچک و متأسفانه برای معادن کوچک هم چه در بحث حقوق دولتی چه عوارض صادراتی مانند معادن بزرگ تصمیم‌گیری‌ها اعمال می‌شود.

مهندس جلالی:

بسمه تعالی

صور تجلسه

کمیته مشترک اکتشاف و هماتیت خانه معدن ایران

چون این جلسه هماتیت و اکتشاف با هم است در خصوص نکات اکتشافی می‌گویم قانون معادن ۳۶ ماده باید به ۳۶۰ ماده تغییر پیدا کند؛ چون آن‌قدر مسائل ریز و مهم در معادن است که به هیچ‌وجه در نظر گرفته نشده است و باید کارشناسان و متخصصین مخصوصاً در شورای عالی معادن حضور پیدا کنند تا تصمیمات تخصصی گرفته شود و علاوه بر اعضای شورای حاضر متخصصین بیشتری حضور پیدا کنند. ما محدوده ۱۰ کیلومتری را درخواست دادیم برای گواهی کشف و سازمان مربوطه مساحت را کاهش داد به دلیل اینکه شاید منابع طبیعی ایراد بگیرد در صورتی که آن بخش منابع طبیعی را باید به ما واگذار کند. مشکلات حقوقی بسیار است ما الان برای صدور پروانه بهره‌برداری پرونده‌ای را داریم که ۳ سال است در دیوان عدالت مانده است و این مدت طویل قابل قبول نیست.

مهندس حقیقی:

سازمان صمت استان به هیچ وجه نمی‌تواند یک میلیمتر از محدوده را کاهش دهد و اگر کرده غیرقانونی است. بحث دیوان عدالت را پیگیری می‌کنیم. من جز کارشناسان شورای عالی معادن هستم و آقای مهندس بهرامن هم هستند و خیلی قاطعانه حمایت می‌کنند در خیلی موارد از بخش خصوصی و استنباط من این است از آنجایی که این شورا بالاترین رکن تصمیم‌گیری حوزه معدنی است وزن بخش خصوصی در این جلسات کم است و کثرت افراد اثرگذار خواهد بود.

بایستی در حوزه آهن و اکتشاف آهن نگاهمان را عوض کنیم و تکنولوژی‌های جدید را مخصوصاً در فرآوری به کار بگیریم ما در ۵ سال آینده به بحران می‌رسیم هم در بحث اشتغال و هم اقتصاد فولاد کشور. اطلاعات گرانی‌سنجی ما خیلی قدیمی است و مربوط به پنج دهه گذشته است. مخصوصاً در بحث هماتیت مهم‌ترین عامل گرانی‌سنجی است.

آقای دکتر معروفی:

علاوه بر مشکلات فرآوری و اکتشاف که در بخش هماتیت داریم با این عوارض اعمال شده بحث بازار آن هم حاد شده است. این محصول در داخل که مشتری ندارد و هزینه تمام شده آن هم در مقایسه با مگنتیت بیشتر است. دولت به جای تسهیل برای صادرات با این بخشنامه صادرات هم نمی‌توان انجام داد. وقتی قانون ما را مکلف می‌کند به پرداخت حقوق دولتی حتی اگر کار هم نشود و معدن غیرفعال هم باشد این به این معنا است با دید درآمدزایی برای دولت به معادن نگاه می‌کنند و معدن دار ضربه می‌خورد. خانه معدن که نماینده بخش خصوصی است از جایگاه قانونی خود برای اصلاح قوانین استفاده کند.

دکتر شعبانی:

می‌بایست افراد و شرکت‌ها درخواست و نظرات خود را به صورت مکتوب برای انجمن‌ها و تشکل‌ها ارسال کنند تا ما بتوانیم موارد را به مدیران انتقال دهیم و در خصوص عوارض صادراتی نباید ساده از آن گذشت؛ چون صدمات جبران‌ناپذیری را به بخش معدن وارد می‌کند.

مهندس ایروانی:

تعیین عوارض صادراتی یک محاسبات اقتصادی دارد و گروهی که این عوارض را گذاشته‌اند آیا این موارد را با جزئیات بررسی کرده‌اند که همه اعداد رند شده است چرا عوارض ۲۲ درصد یا ۱۸ درصد نشده است؟ آیا مصرف داخل و مازاد را برای هر ماده معدنی بررسی کرده‌اند؟ بنابراین پر واضح است که کار کاملاً غیرتخصصی و سطحی بررسی شده است برای درآمدزایی دولت. باید چند نمونه مواد معدنی را بررسی کنیم با اعداد و ارقام دقیق و دید آیا این اعداد عوارض توجیه‌پذیر است یا نه. به نظر من این بهترین خروجی از این جلسه است که با بررسی این چند نمونه مواد معدنی نظر تخصصی خود را به دولت اعلام کنیم.

اقدامات برای تولید کنندگان باید به گونه‌ای باشد که بحث صادرات دچار مشکل نشود، بدون بررسی‌های کارشناسی اعداد و ارقامی برای عوارض در نظر گرفته‌اند و اعلام کردند. پیشنهاد این است که تعدادی از مواد معدنی که اطلاعات آنها وجود دارد (میزان تولید، میزان مازاد و.....) اعداد و ارقام مشخص و نهایتاً مورد بررسی قرار گیرد، آیا مقدار عوارض تعیین شده توجیه‌پذیر است یا خیر، تولید کننده باید عاملی برای صادرات داشته باشد و به این کار تشویق شود. در هر صورت باید عوارض مورد بررسی قرار گیرد سود صادر کننده و سود صادرات کشور را باید در نظر گرفت.

دکتر شعبانی:

عوارض باید مشوق صادرات باشد، در اشتباه بودن ایتن ابلاغیه شکی نیست،

مهندس زینلی:

در مورد کنسانتره مس که مازاد بر نیاز داخل است و دلیلی بر منع صادرات نیست، وزارت صمت دنبال این است که کنسانتره مس از کشور خارج نشود و در زنجیره بعدی مورد استفاده قرار گیرد نهایتاً آن محصول صادر شود، در بحث کنسانتره مس عوارض ۲۰٪ شده است. صنعت مس و فعالان مس تحت فشار هستند، شرکت ملی صنایع مس بر منای همچنان که نرخ ارز بالا رفته است بر مبنای ۲۸/۵۰۰ تومان خریداری را انجام می دهد. در سامانه نیما هم به صورت نرخ دستوری اعمال شده است. این مشکل از نیمه دوم ۱۴۰۱ شروع شده است، انجمن های معدنی به اتفاق نامه ای تهیه و با امضا به نهاد ریاست جمهوری اعلام کنند.

دکتر حقیقی:

برخی از مدیران معدنی نیستند و تعلق به حوزه معدن ندارند، آهن نیز دچار مشکل شده است، در حوزه مس هم روزی می رسد که اعلام کنند، مس را به کاتد و کاتد را به مفتول تبدیل کنیم، واحدهای رودست زیاد است، به صورتی که نمی توان تامین منابع را انجام داد. فهم و درک معدنی در حوزه وزارت صمت دچار مشکل شده است، عوارض گمرکی در تمام دنیا فقط برای تنظیم بازار می باشد چنانچه در یک کالایی دچار مشکل شدیم باید عوارض گمرکی گذاشت که تنظیم بازار صورت گیرد. عوارض بستن روی کالا در تجارت امروزی مفهومی ندارد، متولی باید از حوزه خودش دفاع کند.

دکتر صفری:

عدم کارشناسی دقیق باعث ایجاد چنین مشکلاتی شده است، با این نرخ عوارض صادراتی صورت نمی گیرد، مشکلات به صورت دقیق کارشناسی نشده تاست و آینده در نظر گرفته نشده با این مشکلات معدنکاری معنایی ندارد.

مهندس کریمی:

بحث مالیات را نیز برای مناطق محروم اجرایی کردند تورم داخلی نیز وجود دارد، دوستان در جریان هستند که از یک طرف تورم افسارگسیخته و آن سمت هم قیمت جهانی است که هر بار چین هر بازی بخواهد با قیمت ها می تواند انجام دهد، چیزی که اینجا ما را زنده نگه می دارد، عملاً مشوق های حذف مالیات است. دولت اگر بتواند روی حمل های دریایی و هوایی کمک کنند که تا حالا هیچ کمکی نکرده است؛ اگر بخواهیم سربسر تولید انجام دهیم دیگر نوسان بازار کجا خواهد رفت؟ اقدامی که خودمان برای شرکت انجام دادیم از سه جهت گام برداشتیم: اول اینکه همان طور که دکتر جعفری طهرانی فرمودند خودمان باید تکلیفش را روشن کنیم، الان سال هاست که کنسانتره هماتیت به عنوان کنسانتره عیار ۶۵، HS code از گمرک می گیرد اگر عیار آمد زیر ۶۵ دیگر کنسانتره نیست؛ چرا باید عوارض تعرفه و همه چیز را بر اساس کنسانتره بدهید و هر وقت دچار بحران شود، بازار همه را با یک چوب براند. هماتیت واقعاً فرایند خاصی دارد و هزینه بر است و همه دنیا می گویند هماتیت فاین.

نکته ای که ما مشکل داریم و سندیکاها باید به آن توجه کنند عزیزان خودرویی هستند که به آنها اشاره شد. کنسانتره و گندله را می خردند و در جنوب چین، در دل چین زیر قیمت عرضه می کنند؛ چون آن قدر حاشیه سود بالایی که در این خودروهای بی کیفیت وارد است که اصلاً اهمیتی برایشان ندارد قیمت حمل دریایی چقدر است اصلاً قیمت جهانی چقدر است؟ اگر واقعاً می خواهید تعطیل کنید، شفاف بفرمایید که کار نکنید. این طور زجر کش کردن بخش خصوصی بسیار بی انصافی است. در شرایط حاضر پیشنهاد بنده این است که تمام عزیزان همراه باید یک همجه ای راه بیندازند و تمام عزیزان تولیدکننده در هر استان نامه نگاری کنند و پیگیری بفرمایند و سندیکاهایی مثل خانه معدن ایران، انجمن سنگ آهن و اتاق ایران با شخص وزیر و ریاست جمهوری صحبت کنند تا به نتیجه برسند.

مهندس آراسته:

بسمه تعالی

صور تجلسه

کمیته مشترک اکتشاف و هماتیت خانه معدن ایران

سلام عرض می‌کنم خدمت تمام اعضای کمیته، ای کاش این کمیته ۱۰ سال پیش راه‌اندازی می‌شد که امروز به این مصیبت‌ها گرفتار نمی‌شدیم، از بحث حقوق دولتی تا سال ۹۱ هیچگاه دولت به‌عنوان مرکز درآمد به حقوق دولتی نگاهی نداشت، حتماً مهندس ایروانی تأیید می‌فرمایند و خوب از زمانی که تحریم‌های ایران شروع شد بحث حقوق دولتی هم به وجود آمد که به طبع مشکلاتی هم برای تمام صنوف به وجود آمد، در این راستا نمایندگان مجلس پیگیری کردند که حرکتی انجام دهند که قوانین را به نفع تولیدکننده و صادرکننده برای ارزآوری تسهیل کنند که منجر شد به قانونی در سال ۱۳۹۴ به نام قانون رفع موانع تولید، من می‌خواهم از نگاه قانونی خدمت شما عرض کنم، در این قانون یک ماده ۳۷ ماده قانون رفع موانع تولید است، عوارضی که امروز ما می‌بینیم برمی‌گردد به این ماده ۳۷ قانون رفع موانع تولید که مقرر شد برای این ماده یک آیین‌نامه به نام آیین‌نامه رفع موانع تولید تنظیم شود. در همان آیین‌نامه توضیح دادند که ماده خام چیست؟ در ماده ۱ آیین‌نامه نوشته شده است که ماده خام ماده‌ای است که پس از استخراج و یا استحصال، تغییر در کیفیت فیزیکی شیمیایی ماهیت و نوع آن ایجاد نشده باشد و به همان شکل برای فرآوری به واحد تولیدی واگذار و یا صادر شود؛ پس اگر این ماده را در نظر بگیریم فکر نمی‌کنم هیچ یک از محصولات معدنی را بتوانیم ماده خام بنامیم؛ اما نکته اصلی این نیست، نکته اصلی در خود قانون است، ماده ۳۷ یک قانون تشویقی برای بخش معدن بود، این قانون می‌گوید به دولت اجازه داده می‌شود برای فرآوری مواد خام و تبدیل کالاهای با ارزش افزوده پایین داخلی وارداتی به کالاهای با ارزش افزوده بالا از انواع مشقوق‌های لازم استفاده کنند، وضع هرگونه عوارض بر صادرات کالاهای و خدمات غیرارانه‌ای و مواد خام و کالاهای با ارزش افزوده پایین مازاد بر نیاز داخلی یا فاقد توجیه اقتصادی برای فرآوری در داخل، با لحاظ حفظ درصدی از بازار جهانی ممنوع است. جالب این است که دولت در آیین‌نامه ماده تشویقی را برای بخش معدن به یک ماده تنبیهی تبدیل کرده است. آن قسمتی که برای مواد خام به قانون اعلام کرده است که این قانون تشویقی را به‌عنوان قانون تنبیهی در نظر گرفته، برای ما اگر بتوانیم این موضوع را به دیوان عدالت اداری ببریم و از طریق آن عنوان کنیم که با این کلمه به استثنای قانون تغییر پیدا کرده است. شاید بتوانیم عوارض را از تمام مواد معدنی برداریم.

مهندس صمدی:

صحبت تمام عزیزان را شنیدم؛ ولی خیلی به وزارتخانه نمی‌توانیم امیدی داشته باشیم.

در پایان جلسه آقای دکتر شعبانی ضمن تشکر از صحبت‌های انجام شده ابراز امیدواری کردند که بتوانند نتیجه خوبی از جلسه انجام شده با کمک عزیزان بگیرند.

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

بسمه تعالی

صور تجلسه

کمیته مشترک اکتشاف و هماتیت خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴ ساعت خاتمه: ۱۶ تاریخ جلسه: ۱۵ مهر ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: سالن جلسات خانه معدن ایران موضوع جلسه: • بررسی دلایل کاهش فعالیت های اکتشافی، صدور پروانه های اکتشاف، چالش ها و راهکارها
حاضرین جلسه آقایان مهندس بهرامن، رئیس محترم خانه معدن ایران، دکتر شعبانی، رئیس محترم کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر قباد شاه کرمی، مدیر محترم اکتشاف ایمپاسکو، دکتر شهیدی، رئیس محترم سازمان زمین شناسی و اکتشاف کشور، مهندس خسرو جردی، مدیر محترم اکتشاف شرکت ملی مس، مهندس زینالی، نماینده محترم ایمیدرو، مهندس رجبی، کارشناس محترم اکتشاف شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران، مهندس عربشاهی، عضو محترم جامعه مهندسين مشاور، مهندس باطنی، دبیر محترم خانه معدن مازندران، مهندس کسینی، رئیس محترم خانه معدن آذربایجان غربی، خانم مهندس طهمورثی، دبیر محترم گروه نظارت دفتر بهره برداری معادن، مهندس احمدی، کارشناس محترم اکتشاف شرکت زرین معدن چاف، مهندس فلاح بکتاش، کارشناس محترم اکتشاف شرکت زرین معدن چاف، مهندس بهزاد محمدی، مدیر محترم اکتشاف سازمان زمین شناسی، مهندس احسان آشوری، مسئول محترم بخش اکتشاف شرکت سرمایه گذاری توسعه معادن و فلزات، مهندس امیرحسین آستانی، مدیرعامل محترم شرکت زغالسنگ چمستان، مهندس رفاهی، مدیر عامل محترم شرکت معدنی کاوش مسیر اعضا محترم حاضر در جلسه بصورت آنلاین : آقایان مهندس زینال زاده، مهندس رضایی، مهندس کشاورزپور، مهندس سرپرنده، مهندس رحمانی، خانم مهندس هاجر اوجاقی	
شرح جلسه دکتر شعبانی : عرض سلام و احترام خدمت اعضا محترم کمیته که به صورت حضوری و آنلاین در جلسه حضور دارند، دارم. موضوع امروز کمیته - بررسی دلایل کاهش فعالیت های اکتشافی - صدور پروانه های اکتشاف، چالشها و راهکارها است. اکتشاف پایه و اساس فعالیت های معدنی است و به وسیله اکتشاف برنامه ریزی بلند مدت برای تامین خوراک صنایع امکانپذیر است. و اگر با این بی توجهی و عدم فعالیت که به فعالیت های اکتشافی میشود بخواهیم ادامه بدهیم با چالش جدی در چند سال آینده روبرو خواهیم شد. بحث معارضین محلی مهمترین موضوع در این چالش است. در ماده ۱۹ قانون معادن تبصره ۲ هرگونه تصرف افراد حقیقی یا حقوقی در محدوده های دارای مجوز عملیات معدنی بدون داشتن حکم قضایی تصرف محسوب میشود و نیروی انتظامی موظف است حسب درخواست دارنده مجوز بلافاصله نسبت به رفع تصرف اقدام نماید. در تبصره ۳ هم اشاره می کند مزاحمت افراد حقیقی یا حقوقی به نحوی که مانع عملیات معدنی شود جرم تلقی شده و مجرم ضمن جبران خسارت به حبس از یک تا شش ماه و یا پرداخت جریمه نقدی معادل ۲ برابر خسارت وارده محکوم میشود . یک چنین ظرفیتی در قانون معادن وجود دارد ولی متأسفانه توجهی نمیشود و عملاً معارضین به پاشنه آشیل فعالیت های اکتشافی تبدیل شده اند. البته در خیلی از موارد محلی های همکاری های خیلی خوبی دارند و بالای ۹۰ درصد کسانی که در معادن کار میکنند از افراد بومی هستند .	

بحث استعلامات در ماده ۲۴ قانون است که با اکثر آنها مخالفت می شود و طبق گفته معاونت امور معادن تنها با ۱ درصد از تقاضاهای اکتشاف موافقت میشود و باید دید اصلا بحث حمایتی در موضوع اکتشاف از سرمایه گذاری که ریسک بالا را میپذیرد وجود دارد یا خیر. در بخش خصوصی خیلی از دوستان از معادن دارای پروانه اکتشاف شروع میکنند و کسی دیگر کار اکتشافی نمیکند. امیدوارم از این جلسه که مدیران ارشد بخش خصوصی و دولتی حضور دارند استفاده شود و بتوانیم کاری انجام دهیم.

مهندس کسبانی:

باید در این جلسات جایگاه بخش معدن را در توسعه پایدار مشخص کنیم و همه این مسائل به نداشتن متولی قوی برای بخش معدن بر میگردد. چون با ابزار قانونی که دارد (قانون معادن) میتواند دفاع کند و متاسفانه تا کنون متولی قوی که مجوزهای معدنی را صادر میکند وجود نداشته است. یکی از چالش ها از عدم اجرای قانون ایجاد میشود. به طور مثال درصدی از حقوق معادن باید به آن منطقه برگردد و در عمرانی و آبادی آن منطقه نمود پیدا کند که بخشی از آن را بهره بردار انجام میدهد ولی قسمت عمده آن را باید دولت انجام دهد که متاسفانه انجام نمیشود و قانون اجرا نمیشود و آثار آن در معارضین دیده میشود.

اکثر مسئولین استانها به معدن توجهی نمی کنند که البته مثلا در آذربایجان غربی نگرش جدید ایجاد شد با جلساتی که خانه معدن برای قضات گذاشت و قضات با استفاده از قانون معادن به درستی در خیلی از موارد رای صادر میکنند به نفع بهره بردار ولی قضاتی که آن دوره را ندیده اند برعکس عمل میکنند.

در بحث تخصصی هم مشکل داریم وقتی بخشنامه یا دستورالعملی در شورای عالی معادن تصویب میشود آن متولی در جایگاه نظام اداری باید آنقدر تخصص داشته باشد که به طور مثال بگوید در عمل این مصوبه امکانپذیر نیست. شاید راحت تر باشد اصلا مجوزها را منابع طبیعی صادر کند مثلا مجوزهای ۱ هکتاری ۲ هکتاری که صادر می شود و اصلا در بحث اکتشاف معدن بی معنی است و متولی اگر متخصص باشد در آنجا دفاع میکند و میگوید یک هکتار یا دو هکتار اصلا معدن نیست و این ضعف است.

مفهوم اکتشاف و پروانه جایگاه خود را از دست داده است. مشکل اصلی ما این است که در مقیاس کلان هنوز نمیدانیم چی داریم و چی نداریم. همه میگویند ما همه عناصر مندلیف را داریم ولی چقدر کجا و چجوری آمار دقیقی نیست آیا متولی سازمان زمین شناسی است یا..؟ متولی باید برنامه کلان داشته باشد. قبل از انقلاب شرکتی ایجاد شد و با برنامه مدون مطالعات ژئوفیزیکی را در تمام کشور انجام داد برای انرژی اتمی.

سازمان زمین شناسی متولی است ولی مشکلات فراوانی دارد وقتی اعتبار می گیرد آن را صرف هزینه های جاری میکند. یک سازمان یا شرکت نمیتواند هم اکتشاف انجام دهد و هم بهره برداری، و هم پی جویی و در آخر تصمیم گیری هم بکند. برای هر بخش باید متولی خاص باشد.

استاندار اگر به بخش معدن اهمیت بدهد دهیار یا فرماندار نمیتواند جلوی کار معدن را بگیرد. اگر قوه قضاییه حمایت کند معارض پیدا نمیشود. اگر افراد روستا آثار توسعه را ببینند هیچ وقت جلوی آن را نمیگیرند. اکثر مناطق طلا در آذربایجان غربی توسط منابع طبیعی بلوکه شده و اکتشاف در آنجا معنا ندارد. باید این مناطق آزاد شوند یا در جایی پروانه بهره برداری صادر شده، طبق قانون و ماده ۲۴ چهار ضلعی مشخص شده است ولی منابع طبیعی برای توسعه باید از من اجازه بگیرید خوب این یعنی چه؟ یعنی این پروانه ارزش ندارد. یا در مزایده ها برنده مزایده وقتی اعلام میشود به او میگویند یک هکتار در صورتی که سرمایه گذار برای یک هکتار که در مزایده شرکت نمی کند.

دکتر شعبانی :

مزایده ها یکی از معضلات شده است که در بهترین حالت و بعد از بلوکه شدن مبلغ زیادی بعد از ۳ سال یک هکتار را واگذار می کنند. و در اصل با این رفتارها یعنی اکتشاف تعطیل شود

مهندس شاه کرمی (شرکت تهیه و تولید مواد معدنی):

در این جلسات علاوه بر مطرح کردن مشکلات باید بتوانیم راهکار ارائه داد. در بحث معارضین محلی ما هم در شرکت های دولتی با این مشکل مواجه هستیم به دلیل عدم اجرای درست قانون که پول تعریف شده در قانون به استان برنمیگردد. باید در کشور فرهنگ سازی شود. متأسفانه مسغولین و نمایندگان استان ها دانسته یا ندانسته در کلامشان چیزی را عنوان میکنند که عملاً دامن میزند به ایجاد معارض محلی. به جای اینکه بگوییم شما سهم دارید در معدن نگذارید کار شود باید بگوییم اجازه دهید معادن شروع به کار کنند و توسعه و اشتغال زایی ایجاد شود و باید زنجیره معدن را برایشان تشریح کرد .

شرکت تهیه و تولید در استان خراسان جنوبی اتفاقات خوبی را رقم زده و مردم آن منطقه منتفع شده اند از این سرمایه گذاری ها. موضوع بعدی دستگاههای استعلام شونده هستند از قبیل انرژی اتمی، محیط زیست و منابع طبیعی. قانون جواب را داده است و شفاف است و قانون تفسیر ندارد که هر استانی به سلیقه خود آن را تعبیر کند و کاملاً مشخص است.

منابع طبیعی خیلی از پروانه ها را به صورت مشروط موافقت میکند دوستان در منابع طبیعی باید به این برسند که کار معدن در ذات خود ناگزیر تخریب دارد از قبیل جاده سازی، حفاری و بسته به مقیاسهای فعالیت. و در قانون پیش بینی شده است که حقوق را معدنکار پرداخت کند و محیط زیست را تا جایی که میشود بازسازی کند. از آن طرف معدنکاری هم نباید مقطعی کار شود. متأسفانه صدور پروانه ها انرژی زیاد وقت و دوندگی زیادی را میگیرد .

انرژی اتمی به بهانه پرتوزا بودن روی همه مناطق پرتانسیل دست میگذارد و اگر پرتوزا است چرا این محدوده به یک سرمایه گذار منتقل میشود. برای معدنکار اصلاً مناطق پرتوزا جذابیت ندارد چون با آن آشنا نیست و معضلات فراوانی دارد و باید دست متولی خودش باشد. ولی مشکل اینجا است که مناطقی که پرتوزا نیست را دست می گذارند. هر کسی باید وظیفه خودش را انجام دهد و همکاری لازم را همیشه با انرژی اتمی انجام می دهیم ولی این را هم آنها بدانند کار معدنکاری با وزارت صمت است نه انرژی اتمی.

بعد از گرفتن استعلام ها و مرتفع کردن مشکلات معارضین به مشکلات به روز نبودند تکنولوژیمان در بحث اکتشاف میرسیم. هم در زمینه علمی، مشاوره و تجهیزاتی که خلا بسیار مهمی است. برای حفاری اکتشافی و عمیق ظرفیت بسیار زیادی را داریم. یا حفار نداریم یا دستگاه نداریم. در ایمیدرو فهرست بهای فعالیت های اکتشافی خدارو شکر تعیین شد در سال گذشته و شرکت تهیه تولید بر اساس فهرست بها مناقصات را برگزار میکند و عملاً تحولی در حفاری های تهیه و تولید اتفاق افتاده است و من پیشنهاد میکنم بخش خصوصی هم از این فهرست بها استفاده کند. نقصان زیاد است ولی ما میتوانیم با راهکارها مشکلات را حل کنیم. در بحث مشاور شرکت های رتبه دار ما به شدت ضعیف شده اند.

باید در بحث آموزش و نیروی انسانی می بایست کار شود ولی ما دست روی دست گذاشته ایم و ان طور که باید کاری انجام نمیشود. و در آینده نزدیک کشور از نیروی متخصص تهی خواهد شد.

ما در دولت حمایت می کنیم و برای هر محدوده یک مشاور باید باشد نه اینکه چند محدوده یک مشاور داشته باشد. گفته ایم ز رتبه های پایین سازمان برنامه استفاده شود تا بتوانند تا از نظر مالی و کاری شرکت کنند و برای پرورش دادن آنها کمک کرد.

برنامه داشتیم تا پایان سال ۸۰ هزار متر حفاری انجام بدهیم و تا الان بیش از ۴۰ هزار متر آن خدا را شکر انجام شده است. ۶ گواهی کشف گرفته ایم در بحث ژئوفیزیک و ژئوشیمی از برنامه های پیش بینی شده جلوتر هستیم. اگر گواهی کشف بگیریم به سرمایه گذار خصوصی واگذار میکنیم و در دولت دنبال این نیستیم که خودمان انجام بدهیم.

دکتر شعبانی:

سالهای قبل که مشاور بودیم نزدیک ۴۵ مشاور گرید دار داشتیم با چندین رتبه ولی الان به این شکل نیست چون کار اکتشافی انجام نمیشود.

در بحث انرژی اتمی عملاً کشور تقسیم بندی شده است میگویند مدیریت شمال غرب یا مدیریت شمال شرق. در بحث تربیت نیروی انسانی اگر فکری نشود کمتر از ده سال آینده و تا حدی همین الان هم نیاز با واردات نیروی کار خواهیم داشت. و خیلی از پروژه های را شاید به نیروی خارجی مجبور شویم واگذار کنیم که البته فوایدی هم دارد از نظر وارد شدن علم جدید و وارد شدن تجهیزات نوین. یک روزی دوستان می گفتند که نیروی مهندسی را صادر کنیم.

مهندس عربشاهی:

راهکار هایی که در تهیه و تولید در حال انجام است خیلی خوب است. ما داریم به سیستم دولتی شدن برمیگردیم منتها نه به طور مطلوب آن. سیستم ها و مجموعه هایی که متولی کارهای معدن هستند به کنار رفته اند و مجموعه هایی که وابسته به حاکمیت هستند و رانت دارند به صورت موازی با مجموعه های دولتی در حال کار هستند.

یکسری ارگانها به راحتی محدوده میگیرند و کار میکنند که مجموعه های عادی نمیتوانند و انرژی اتمی هم مستثنی نیست و در محدوده هایی که پرتوزا نیستند بر اساس رانتی که دارد در حال کار است. با این شرایط نگاه من این است که فقط اتلاف هزینه و زمان میکنیم و با این روند به نتیجه نمیرسیم.

اکتشاف را تعطیل کنند تا این مشکلات حل شود. کلی هزینه شود وقت گذاشته شود محدوده پیدا شود و در آخر منابع طبیعی بگوید من یک هکتار را واگذار میکنم و متاسفانه درک صحیحی ندارند که اصلاً مرحله پی جویی اصلاً چه وسعتی نیاز دارد. آموزش که میفرمایید نمی توان برای یک مجلس معدن را توضیح داد باید متخصص باشند. من در کل چشم انداز خوبی را متصور نیستم.

در خصوص مشاوران در حال حاضر پتانسیل مالی و فنی آنها اجازه نمیدهد و نیروی انسانی ندارند که کار کنند. تجهیزات آزمایشگاهی ما برای چند سال پیش است؟ اکتشاف حال حاضر ما بیشتر شبیه سرگرمی است. مجموعه هایی ۶۰ محدوده دارند و کیلومتر ها جاده میزند و به کسی هم پاسخگو نیستند ولی افراد عادی اصلاً نمیتواند محدوده بگیرند و ۵۰۰ متر جاده هم اجازه نمی دهند به آنها برای احداث. دکتر شعبانی: با دولتی ها هم صحبت که میکنیم میگویند ما نمیتوانیم مسئله محیط زیست، معارضین و منابع طبیعی را حل کنیم. یک جایی مثل کمیته امداد.

مهندس بهرامن:

متولی بخش اکتشاف ما در کشور مشخص است. قانون استثنایی را دیده در بحث اکتشاف و آن سازمان انرژی اتمی است. وزارت نیرو هم است ولی با شرایط خاص خودش. قانون این بوده که آنهایی را که پرتو زا هستند نه همه چیز. ایمنی و وقتی اکتشاف انجام میدهد و میخواهد تفصیلی شود بخش خصوصی میتواند آن را انجام دهد همان سازمان زمین شناسی هم وقتی اکتشاف انجام میدهد بهتر است در مراحل تفصیلی از توانمندی های بخش خصوصی استفاده کند اما تا کجا؟ زمانی که گواهی کشف شد. مالک آن بعد از گواهی کشف متولی بخش معدن است.

انرژی اتمی توافقنامه با ایمنی و بسته است و روح این توافقنامه این است که در جاهایی که من نمی توانم کار کنم طرف مقابل کار کند و این یعنی مشارکت و خیلی بد است. اساسنامه انرژی اتمی روی مواد پرتو زا است ولی میاد و کار اقتصادی انجام میدهد. آن هم مشکلات خودش را دارد چون گفته اند بودجه ات را از فعالیت های اقتصادی خودت تامین کن. وقتی کار اقتصادی را به متولی بخش خاص میدهدی خودش عدم اجرای قانون است.

هیچ کس منکر این نیست که ما نیاز به مواد پرتوزا داریم چون حائز اهمیت است برای کشور. ولی آیا سایر موارد هم مشمول میشود؟ وقتی عملیات معدنی را میخواهیم انجام دهیم باید همه تابع قانون باشیم چون حقوق عامه در آن است و استثنا وجود ندارد. همه مشمول ماده ۲۴ میشوند اینکه بعضی ارگانها نمیشوند این میشود رانت شفاف و ما این را به مجمع تشخیص هم گفتیم.

بازدید از مجموعه ای داشتیم در منطقه بیجار که نمیتوانست پیش روی انجام دهد و پله بزند. محدوده معدنی اجازه میداد عقب نشینی داشته باشد و بر اساس آن سینه کارها را اصلاح کند ولی منابع طبیعی اجازه نمی داد و بعد از مدت مدیدی و اتلاف هزینه موافقت شد. شیب پله در مس سونگون غیر متعارف و غیر اقتصادی شده است و ماشین های موجود و استاندارد پاسخگو نیستند و میبایست عقب نشینی کند ولی محیط زیست و منابع طبیعی اجازه نمیدهد. حالا اگر این محدوده در اختیار انرژی اتمی بود غیر استاندارد تخریب میکرد و هیچ ارگانی با آن کاری نداشت. اینها مسائلی هستند که ما باید از متولی بخواهیم.

کمیته ما است که میتواند به این مسائل از نگاه فنی نظر دهد. این تفکیکی که امروز به عنوان رانت رسمی شناخته شده است متأسفانه در حال آسیب زدن به حکمرانی بخش معدن است. ما باید بخواهیم چون راهی نداریم. قانون ایرادی ندارد به صراحت گفته تفکیک اقتصادی. اگر میخواهد ماده دوم معدنی تعریف شود باید به مزایده برود نه اینکه با اسم پرتوزا بودن تمام محدوده را بگیرند.

خوشبختانه شورای راهبردی در بخش معدن عملیاتی شده است. شورای راهبردی با نگاه به قانون در حال تدوین برنامه بخش معدن است. عملاً در شورای راهبردی تکلیف مشخص شده است به طور مثال دانشگاه، تجهیزات، ایمیدرو، کمبود نیروی انسانی، مشوق ها، آمایش ها آموزش، معاونت مهندسی، تشکل های تخصصی مانند خانه معدن چه نقشی را باید داشته باشند و بخش اکتشاف، استخراج، فرآوری و حتی بازار را مشخص کرده است و همه را با نگاه تخصصی دیده است. ما در کمیته های تخصصی مان در اجرای شدن آن مصوبات با پیشنهادات ما می توانیم کمک کنیم.

مهندس کسبانی:

ما باید واقیتی را بپذیریم که جهت گیری نظام به کدام سمت است و اهمیت کدام بخش برای نظام بیشتر است. مسائل اتمی در اولویت است یا صنایع تولیدی و مادر و اقتصادی؟ در این راستا هم نیروی انسانی تربیت میشود و کارهای اکتشافی انجام میشود. مگر اطلاعات موجود نیست که کجا پرتوزا است؟ همه را دارند و میدوند ولی بازچه شده است که این کارها را انجام میدهند و چون جهت گیری نظام این است از این قضیه سو استفاده میکنند.

تنها این موضوع نیست بحث آلودگی محیط زیست هم هست. وقتی دستگاه متولی ضعیف باشد و نتواند از قانون معادن دفاع کند همین مسائل میشود. متولی ما در نظام اداری جایگاه ندارد. شما یک معاون دارید که در هیئت دولت و خود وزارت خانه جایگاهی ندارد. یک استان بازرسی استان قوی تر است یا بخش معاونت معدنی؟ در مورد تربیت مشاورین سال ۶۷ همه استانها به تفکیک مشاور داشتند با طرح عملیاتی مخصوص خود الان کدام مشاور الان اعتبار پایدار دارد. در آن سالها از رتبه ۱ تا ۳ چند تا مشاور داشتیم الان چه تعداد؟ این ها حذف شده اند. با سازمان زمین شناسی بحث داشتیم گفتیم شماها نباید این همه طرح را خودتان انجام دهید باید مشاور بگیرید. و آنها را تربیت کنید. وقتی اعتبار می گیرند و هزینه های جاری خودشان را انجام میدهند دیگر مشاور از بین خواهد رفت.

مهندس زینال زاده:

ما برخورداران با معارضین محلی اگر بخواهیم در برخوردهای تنبیهی تاکید کنیم برخورد اشتباهی است. در تمام دنیا معارضین محلی در برابر معدنکاری وجود داشتند ولی با مطالعات بین رشته ای و در زنجیره تامین مشارکتشان داده اند و این مشکلات را حل کرده اند. اکتشاف موتور توسعه پایدار است و تمام ارکان باید به این موضوع واقف باشند که محصول اکتشاف میشود معدنکاری و محصول معدن می شود خوراک صنایع.

ما در خود درک توسعه پایدار مشکل داریم. توسعه این است که من بدون اینکه فردای خودم را در نظر بگیرم مجموعه خودم را چه از لحاظ نیروی انسانی و چه مالی و وجود محدوده های معدنی اکتشافی و بهره برداری توسعه بدهم و به منم ربطی نداشته باشد که بعدا چه میخواهد بشود. آن چیزی که در توسعه پایدار مهم است دوام آن است. که به طور تصاعدی زیاد شود آینده کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت من را تامین بکند.

نکته دیگر این است که ما سال به سال در تبصره ۲ و ۳ ماده ۶ به سرمایه گذار اکتشافی که درآمد ندارد تورم اعمال میکنیم و مجبور است از ۶ تا ۵ سال هزینه بکند و این اعمال تورم به نظر من بی معنی است و دولت بر روی درآمدهای مالیاتی خودش در حوزه اکتشاف باید کوتاه بیاید. ما ارزیابی های استاندارد زیست محیطی و اجتماعی شفاف مطابق با استانداردهای جهانی نداریم.

متولی ما (وزارت خانه) ضعیف است بچه های کارشناس وزارت خانه اقیانوس یک وجبی هستند که از همه مسائل به صورت سطحی اطلاع دارند نه عمقی. باید آموزش های حین خدمت ببینند با این سیستم اداری این فرصت برای آنها نیست. آشنایی کارشناسان با اکتشاف واقعی کم است.

وزارتخانه در یکسری آمارها ضعیف است به طور مثال بعید میدانم که الان آمار حفاری های اکتشافی مغزه گیری سالیانه وجود داشته باشد. یک موردی که در اکتشاف باید به آن توجه شود بحث بستن معدن است در کشورهای دیگر از زمان Feasibility Study صندوق هایی ایجاد میشود. دولت هیچ مبلغ خسارتی را دریافت نمیکند که به حساب خزانه ریخته شود.

این صندوق ها غیر قابل برداشت است و مکتشف این صندوق ها را ماهیانه یا سالیانه شارژ میکند و برنامه بستن هم باید ارائه دهد و این کار باعث میشود در زمان بستن معدن بودجه کافی داشته باشد و با این برنامه ریزی زود هنگام دارند و نظارت دولتی که به جای دخالت وجود دارد، معدن به خوبی بسته میشود و اثر آن را جوامع محلی تحت تاثیر معدنکاری میبینند و این کار برای کشور ما قابل تعمیم است تا دچار معارضین محلی نشویم.

چرا اکتشاف با بن بست مواجه شده است؟ الان خدایوشکر کاداستر را همه میبینند آنقدر محدوده ثبت شده است که ثبت محدوده جدید غیر ممکن شده است. پیشنهاد برنده مزایده ها آنقدر غیر منطقی شده است که سرمایه گذاران واقعی نمی توانند برنده مزایده شوند و متاسفانه اینها یا باطل میشوند یا دنبال خرید و فروش میروند بدون کوچکترین کار اکتشافی. مشخص نبودن متولی اکتشاف علی رغم اینکه میگوییم سازمان زمین شناسی متولی است. البته متون حقوقی اکتشاف وزارت خانه است. همه مجموعه ها چه دولتی خصوصی یا خصولتی برای خودشان بخش اکتشاف دارند و این به نظر من ریسک سرمایه گذاری را بالا میبرد.

موضوع شراکت ۴۰ درصدی مردم محلی در محدوده های مزایده ای تصمیم بسیار اشتباهی است اگر شراکت در سود است در زیان هم باید باشد. تخریب منابع طبیعی در معدنکاری در دنیا به عنوان چهارمین عامل شناخته شده است. عوامل اول کشاورزی و دامداری هستند. سهم معدنکاری زیر ۸ درصد و به طور میانگین ۵ درصد است و در زمان اکتشاف بسیار کمتر است. و متاسفانه به دلیل عدم ارائه آمار شفاف همه جا معدنکاری را عامل اصلی تخریب میدانند.

در مورد انرژی اتمی مسائل بدتری هم است که قابل گفتن نیست. خیلی از دانشگاه رشته دانشگاهی مهندسی اکتشاف را به دلیل مسائل نامناسب شغلی در رده کارشناسی دیگر ندارند. دستمزد ها پایین شرایط شغلی بد است ضمانت شغلی نیست حتی به سختی جز مشاغل سخت و زیان آور محسوب میشود. بحث آزمایشگاه دیگر موضوع است که یک نمونه واحد در آزمایشگاههای مختلف نتایج مختلف را دارد. در بحث تجهیزات همه میگویند تجهیزات به روز نداریم من میگویم مهمتر از همه پیش نیاز های استفاده از این تجهیزات را نداریم. ما دستگاه

۳. حفاری به روز کرگیری را وارد کردیم و در قلم اول با مشکل سوخت مواجه هستیم موتور دستگاه یورو ۶ است و سوخت ما یورو ۴ یا شایدم

مهندس کشاورزپور:

الان چندین سال است که در سامانه کاداستر امکان ثبت محدوده زیر ۳ هکتار وجود ندارد. با توجه به اینکه افزایش قیمت در برخی مواد معدنی داشتیم و رغبتی که فعالان بخش خصوصی داشتند ما به این موضوع اکتفا کردیم که در صورتیکه طرح توجیحی فنی و اقتصادی توسط مکتشف ارائه شود که نرخ بازگشت سرمایه و قیمت تمام شده و فروش ماده معدنی و سایر پارامترهای لازم محاسبه و اقتصادی باشد امکان صدور گواهی کشف وجود داشته باشد .

موضوع بعدی در خصوص طرح تحول ۳ جانبه است. توافق مشترکی بین بین بازوهای معدنی وزارت خانه بین ایمیدرو، سازمان زمین شناسی و معاونت معدنی منعقد شده است با هدف تهیه نقشه پایه های یک پنجاه هزارم اقتصادی کشور که قدم بسیار مثبتی است که باعث کاهش ریسک سرمایه گذار میشود. یکی از اهدافی که در این طرح گنجانده شده است آموزش نیروی انسانی است یکی از فواید طرح تحول همین آموزش است. که نیروی فنی را انجام میدهد. ما نیروی آکادمیک نمیخواهیم. در موضو تعیین تکلیف پهنه های اکتشافی که جلسه نهایی انجام شده و تتمه پهنه ها ظرف چند هفته آینده آزاد میشود. در موضوع انرژی اتمی و یا سایر مراجع موضوع ماده ۲۴ ما تکلیف داریم عرصه را بگیریم و آنها تکلیف دارند ندهند و این یک تقابل بینابین است. اگر قرار است ندهند با توجیه فنی و اقتصادی ندهند. ما از ۱۴۱۰ درخواست ثبتی با ۸۰۱ مورد مخالفت شده است و بالای ۴۰ درصد موافقت شده است. و آمار یک درصد صحیح نیست. شش ماهه سال گذشته ۴۶۷ فقره پروانه اکتشاف داشتیم و ۶ ماهه امسال ما پیشرفت داشتیم و ۶۴۷ پروانه اکتشاف صادر شده است.

در راستای طرح تحول ۳ جانبه با شرکت روسی توافقی انجام شد اینجوری نیست که کارشناس روسی به صورت دائم اینجا مستقر شود. این شرکت در حوزه اکتشاف و زمین شناسی بسیار توانمند است. یکی از اهداف بحث آموزش و انتقال تجربیات تکنولوژی است و بازدید از آزمایشگاههای ما و در کالیبره کردن تجهیزات به ما کمک کنند. سازمان زمین شناسی و مجموعه معدنی کشور این ظرفیت را دارد ولی گفتیم شرکت هایی که برند هستند بیایند تا ببینیم از چه تکنولوژی استفاده میکنند. در حوزه کارشناسی دوستان گفتند ایده پردازی نمی شود ولی به نظرم خلاف واقع است شاید در مراحل بعدی کار متوقف میشود نه در محله کارشناسی. در موضوع تسهیلات اکتشافی خرداد ماه سال جاری به استانها ابلاغ کردیم و متقاضیان این تسهیلات می توانند به ادارات ما مراجعه کنند و درخواست مکتوبشان را ارائه دهند تا از طریق صندوق بیمه و بودجه معاونت معدنی درخواست بررسی شود و نهایتا به بانک معرفی شود . همچنین این پروسه مستقیما از بودجه مستقل صندوق بیمه هم امکانپذیر است که انجام شود .

پیش نویس یک تفاهم نامه ای را تهیه کرده ایم و ریزی های زیادی انجام شده است اگر توافقی را که ما (حوزه کارشناسی وزارت خانه) پیشنهاد داده است انرژی اتمی بپذیرد گام بسیار مثبتی است در رفع تعارضات انرژی اتمی و تمامی این دغدغه ها در خصوص انرژی اتمی رفع خواهد شد. ما همیشه از بخش خصوصی حمایت می کنیم .

مهندس کسینانی:

آقای مهندس کشاورز پور یکی از معضلات این است که امار را به درستس بیان نمیکنیم. من خواهش میکنم بفرمایید چند کیلومتر مربع درخواست بوده از منابع طبیعی و با چند کیلومتر مربع آن موافقت شده است. اگر یک درصد بیشتر است بفرمایید. این آماری که شما دادید

غلط است و به تعداد نباید محاسبه کنید. در آذربایجان غربی حتی یک درصد هم نیست ۱۶ صدم درصد است در سال گذشته. در مورد تسهیلات صندوق بیمه جای خودش را دارد شما بفرمایید از ردیف بودجه خودتان اعتبارتان چقدر بوده و چقدر تسهیلات دادید .

دکتر شعبانی :

آقای مهندس کشاورزپور یک سوال دیگری هم دوستان داشتند و اینکه میگویند هزینه های اکتشاف بالا است از جمله تبصره ۲ و ۳ ماده ۶ که افزایش داشته است اگر برای این هم نکته ای است لطفا بفرمایید .

مهندس کشاورزپور :

در حال حاضر من امار مساحتی را ندارم ولی واقعیت امر این است که عمده مکتشفین ما این دید که قطعا به طور مثال منابع طبیعی میخواهد مخالفت کند میباید یک عرصه خیلی بزرگ را بگیرند و متاسفانه این عادت ما ایرانی های است که حتی در خرید هم چانه میزنیم و فروشنده عدد بیشتری میدهد چون میداند چانه زده خواهد شد. و عرصه هدف را مشخص نمیکنیم. فرض بفرمایید برای ۲۵۰ کیلومتر آزاد درخواست میدهید. سوال من این است که بخش خصوصی آیا در خودت میبینی مرحله شناسایی فقط ۲۵۰ کیلومتر را انجام بدهی؟ نمیگوییم تفصیلی فقط شناسایی را. متاسفانه این چیزی که دوستان از مرحله شناسایی و پی جویی انجام میدهند این است که یکسری نقشه های ماهواره ای را میبینند و مطالعات دفتری انجام میدهند و دوستان توجه کنند اگر وزارت خانه بخواهد بر اساس ضوابط و سرفصل استاندارد عمل کنند حتی دولتی ها هم نمیتوانند و قادر به انجام آن نیستند که توسط افراد برگزیده خودتان نوشته شده و تایید و ابلاغ شده است. وقتی محدوده قرمز در درخواستشان هست و در جنگل طبیعتا درخواست رد میشود. و همه اینها روی آمار تاثیر میگذارد.

اطلاعی از بودجه تخصیص داده شده تسهیلات ندارم ولی تکلیفی که در حوزه اکتشاف داشتیم اطلاع رسانی بوده است که این رسالت را انجام دادیم هم با ادارات کل استانی و هم به خانه معدن.

در خصوص عدد تبصره ۲ و ۳ عددی نیست که دولت بخواهد روی آن حسابی باز کند و فکر میکنم در سال گذشته کل پولی که از تبصره ۲ و ۳ به حساب دولت واریز شد نهایتا ۶۰ ۷۰ میلیارد بوده است. تبصره ۳ بحث بازدارندگی برای این است که دوستان عرصه های پهناوری را بلوکه میکنند و برای جلوگیری از این قضیه است. و با توجه به عرصه های در اختیار واقعا عددی نیست .

مهندس عربشاهی:

ممکن است بعضی ها محدوده را بیشتر درخواست دهند ولی این که فرمودید به نظر من نقض غرض است چون گفتید طبق قانون میتوانید به طور مثال ۲۵۰ کیلومتر را درخواست دهید فارغ از اینکه محدوده در جنگل بیفتد یا دریا. و شما میگویید پاس کردن سر فصل ها غیر ممکن است. من نمیدونم الان شما دفاع میکنید از این سرفصل ها یا واقعا نیاز به بازنگری دارد؟ اگر سرفصل ها انقدر سخت است که کسی نمیتواند بگیرد باید تجدید نظر شود .

مهندس کشاورز پور :

این سر فصل ها مطابق با استانداردهای بین المللی تهیه شده است. توسط مجموعه آکادمیک و اگر بخواهیم به استانداردهای جورک برسیم باید اینها رعایت شود. البته شرکت های بزرگ توانمند گرید دار خیلی ها هم پاس کردند و مرحله شناسایی و پی جویی را انجام دادند چه بسا تا ۲۰۰۰ کیلومتر و در بازه زمانی بیشتر و چیز نشدنی نیست. خیلی از بخش خصوصی ما فکر میکند از روز اول کار باید استخراج انجام دهد .

بسمه تعالی
 صورتجلسه
 کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

وقتی طرف میاد میگه من پول کرایه برگشت ندارم به من بده برم اکتشاف مس انجام بدهم ما چه بگویم این فرد میتواند حفاری انجام دهد؟ در قانون اگر واقعا بخواهیم این قضیه را ببینیم بحث انغال بودن را باید درست کنیم. صلاحیت فنی و مالی که گذاشتیم انتقاد شدید از همین خانه معدن به ما شد که چرا سختگیرانه شده است. باید بپذیریم که یک بخشی از فعالین حوزه معدن مردم عادی هستند و تفکرشان معدنکاری سنتی است و ما مجبوریم تبصره ۳ و صلاحیت فنی و مالی را بگذاریم. وقتی همه جامعه معدنی را ببینیم نه ۵۰ شرکت را میبینیم عمده محدوده ها سنتی در حال کار هستند.

این افراد حتی حاضر نیستند مشاور بگیرند و با دید چشمی ماده معدنی را میگویند ثبت کنید بدون حفاری. و این اتفاق بد است که باز هم آمار را غیر واقعی میکند. ما انتظار داریم از بخش خصوصی به جای نقد غیر سازنده به ما کمک کنند. دکتر شعبانی :

من یک درصد را از قول خود آقای محتشمی پور در روزنامه صنعت نقل قول کردم و خیلی از کشورها برنامه ۵۰ ساله اکتشاف دارند و ما نداریم در هر صورت حال اکتشاف بسیار بد است.

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

ساعت شروع: ۱۴ ساعت خاتمه: ۱۶ تاریخ جلسه: ۱۶ آبان ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: سالن جلسات خانه معدن ایران موضوع جلسه: • بررسی عملکرد بخش اکتشافات کشور، چالش ها و راهکارها
حاضرین جلسه	
آقایان مهندس بهرامن، دکتر شعبانی، مهندس فتاحی، دکتر مشکانی، دکتر حسینی، مهندس جلالی، دکتر صفری، دکتر صالح آبادی، مهندس متوکل	
شرح جلسه	
مهندس بهرامن: کشور به دلیل ساختار زمین شناسی خاصی که دارد، دارای ظرفیت بالایی در بخش معدن است از همین رو این صنعت می تواند در کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت ارزش آفرینی مناسبی برای کشور داشته باشد. برای تحقق رشد بخش معدن، نیازمند تغییر نگاه به بخش معدن هستیم و این تغییر نگاه از شروع که مرحله اکتشاف است تا زمانی که به بازار ختم می شود، باید صورت بگیرد و نسخه مربوطه برای توسعه هر بخش باید تهیه شود. ما صرفاً به دنبال بایدهایی نیستیم که انجام گیرد، بلکه باید شاهد مهندسی اکتشاف باشیم. استانداردسازی در اکتشافات باید پیاده سازی شود و اکتشاف مسیر درست خود در سطح کلان را بیابد. اکتشاف صحیح سبب توسعه زنجیره میشود. دکتر مشکانی، عضو هیئت مدیره انجمن مس ایران در پنل بررسی عملکرد بخش اکتشافات کشور، چالش ها و راهکارها مطرح کرد: چالشهای بخش اکتشاف زیاد است و بخش بهره برداری هم گریبانگیر آن شده است. اکتشاف تا فرآوری مواد معدنی یک فعالیت تخصصی، بسیار پیچیده و متکی به تجربه بالا، دانش فنی، ریسک پذیری و علم روز است. در کشور ما در بخش های دولتی و خصوصی چالش های اکتشافی متعددی وجود دارد که سبب شده عملکرد مناسبی از اکتشاف نداشته باشیم و در همین راستا نتایج مطلوبی در بخش معدن حاصل نشود. دکتر شعبانی نایب رئیس انجمن مس ایران در پنل بررسی عملکرد بخش اکتشافات کشور، چالش ها و راهکارها مطرح کرد: در هر کشوری معدن و صنایع معدنی زیربنای توسعه صنعتی هستند و زیربنای این فعالیت ها و تامین کننده مواد معدنی، اکتشافات معدنی است. با برنامه کلان درست در بحث اکتشاف به طور قطع و یقین اکتشافاتمان با تناسب بیشتری با برنامه های توسعه ای کشور پیش خواهد رفت. علی رغم اهمیت اکتشاف در حوزه معدن و پتانسیل های بخش خصوصی در این زمینه، متأسفانه طی سالیان اخیر، اقدامات لازم به منظور توسعه عملیات های اکتشافی و استفاده از توانایی بخش خصوصی انجام نشده است و دولت باید نگاه ویژه ای به این موضوع داشته باشد. نداشتن توجه لازم به فعالیت اکتشافی بخش خصوصی، ضعف و چالش بزرگی است که در بخش معدن وجود دارد. چراکه حضور بخش خصوصی توانمند در زمینه اکتشاف می تواند کمک شایانی به صنعت معدن داشته باشد و بنابراین باید زمینه های لازم جهت حضور هرچه بیشتر و پررنگ تر این بخش در اکتشاف فراهم شود.	

بسمه تعالی
 صورتجلسه
 کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

دکتر حسینی؛ نائب رئیس انجمن حفاران غیرنفتی: در بخش اکتشاف باید توجه بیشتری به دستگاه‌های حفاری شود. پیشنهاد می شود کمیته ای بنام آینده پژوهشی ایجاد و در این کمیته درخصوص مباحث پیمایش، پویش، پردازش مورد بررسی قرار گیرد و راهکارهای مناسب به مراکز دولتی ارائه و مطالبه گری بخش خصوصی صورت گیرد. از نگاه کلان باید سند استراتژی داشته باشیم .

مهندس جلالی: آموزش در زمینه اکتشاف بسیار ضعیف است، و باید تمامی افراد چه پرسنل سازمانی چه کارشناسان آموزش های لازم را فرا بگیرند، عدم حمایت بخش دولت و افزایش هزینه ها را در پیش رو داریم. در بحث پروانه بهره برداری که باید مورد تائی باشد و همانند بانک ها به آن عمل شود .

بهرامن: مکتشفین باید واقف به قانون باشند و با مهندسی اکتشاف، صلاحیت فنی و مالی عملیات را انجام دهند .

دکتر صفری؛ فلات آسیا: مشارکت با سرمایه گذاران مشکلات خاص خودش را دارد، تخصص افراد نیز باید در نظر گرفته شود .

دکتر صالح آبادی؛ انجمن مس: عدم حضور نیروی کار متخصص، که باید خروجی دانشگاه ها با توجه به نبوغ خود علم باشد. نیروی بالغ وجود ندارد، افراد باید با توجه به مهارت در یک سیستم قرار داشته باشند .

پیشنهاد می شود هوشمندسازی در حوزه اکتشاف انجام شود، دستگاه های حفاری به روز شود .

متوکل؛ شرکت ملی مس: متولی بخش معدن در کشور چین، وزارت منابع طبیعی می باشد، بیشتر محدوده ها در سامانه کاداستر بلوکه شده است. طبق ماده ۵ قانون معادن دولت مکلف است بستر لازم را برای بخش خصوصی انجام دهد .

فتاحی؛ دانشجو: عدم ارتباط بین بازار کار و دانشگاه، عدم حمایت رکت ها از دانشجویها، همچنان وجود دارد. تامین مالی پروژه های معدنی صورت نمی گیرد.

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

بسمه تعالی
صورتجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۶:۰۰ تاریخ جلسه: ۱۱ آذر ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: خانه معدن ایران موضوع جلسه: • بررسی چالش تأمین نیروی انسانی متخصص در بخش معدن، خصوصاً اکتشافات کشور
حاضرین جلسه	
آقایان دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف و هماتیت خانه معدن ایران، دکتر رمزی، عضو هیئت علمی دانشگاه امیرکبیر، دکتر جدیدی، مدیرکل دفتر برنامه ریزی، فن آوری و بودجه سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی، مهندس خادم آستانه، مدیرکل دفتر استعدادیابی و بهره برداری منابع طبیعی، مهندس خسرو جردی، مدیر اکتشافات شرکت ملی صنایع مس ایران، مهندس طباطبایی فر، مشاور وزارت امور اقتصاد و دارایی، مهندس راسخ، مدیر اکتشاف و توسعه معادن شرکت مدیریت اکتشاف منابع معدنی پایا، دکتر اسپهبد، کارشناس ارشد شرکت عمران مومان چابهار، مهندس رجبی، کارشناس اکتشاف تهیه و تولید مواد معدنی، مهندس عربشاهی، عضو جامعه مهندسان مشاور، دکتر حسینی، نایب رئیس اتحادیه حفاران غیرنفتی، دکتر کلهری، مدیرعامل شرکت پیشگامان قومس، مهندس آراسته، فعال بخش معدن، مهندس غرق، مدیرعامل گروه معدنی متما، دکتر ملاک پور، مهندس علی فتاحی، دانشجوی دانشگاه یزد، دکتر سلسانی، رئیس خانه معدن زنجان، مهندس انور کامکار، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس کسبانی، رئیس خانه معدن آذربایجان غربی، مهندس زینال زاده، دبیر کمیته گردشگری خانه معدن ایران، دکتر نوری، دبیر کمیته بین الملل و فناوران و نوآوران خانه معدن ایران، دکتر سمیعی، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، خانم مهندس بیتا میرزاپور، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، خانم مهندس زنبق عادل، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران.	
شرح جلسه	
دکتر شعبانی: ضمن خوش آمد خدمت حضار گرامی بصورت آنلاین و حضوری، موضوع جلسه امروز بررسی چالش تأمین نیروی انسانی متخصص در بخش معدن، خصوصاً اکتشافات کشور است که چالش های مختلفی در بخش اکتشاف دیده می شود، زمانی که ثبت محدوده می شود با آن شرایط مزایده ها و استعلامات از جمله منابع طبیعی که در اکثر موارد رد می شود. چالش اساسی که ما با آن روبرو هستیم بحث نیروی انسانی در بخش معدن برای کار اجرایی است که امیدواریم مدیران کشور چاره ای بیندیشند. البته یکی از راهکارها این است که از طریق هنرستان منطقه ای که معدن در آن واقع شده است، دانش آموز هنرستانی در بخش معدن جذب کنیم و با هزینه خودمان به او آموزش دهیم و جذباتش کنیم چون افراد جویای کار سخت کوشی و جدیت لازم در کار معدنی را ندارند. در خدمت آقای دکتر جدیدی هستیم و امیدواریم با نظرات و همفکری ها بتوانیم بخشی از این چالش ها را مرتفع کنیم. دکتر جدیدی: در بحث چالش نیروی انسانی تنها از جایگاه سازمان زمین شناسی صحبت نمی کنم. چرخه نیروی انسانی برای معدن در اکتشاف، استخراج و فراوری منجر به تولید می شود و وقتی تولید دچار نقصان می شود اعم از تولید اطلاعات پایه زمین شناسی و بحث های معدن کاری و ... می بینیم که منابع و ذخایر بازدهی لازم را ندارند و اگر با این روند پیش بروند دچار بحران در آینده نزدیک می شویم و بعد به دنبال علت یابی می گردیم که کمبود نیروی متخصص دلیل اصلی آن است. نظام برنامه ریزی کشور در ساختار سازی کشور همراهی مناسبی را انجام نداده است. من همیشه گفته ام ما چالش حکمرانی در حوزه معدن داریم.	

متأسفانه در آموزش و پرورش و دوران تحصیل به بحث زمین‌شناسی و معدن‌کاری که ارزش کشورمان است، اهمیت داده نمی‌شود و علاقه را در دانش‌آموز ایجاد نمی‌کنیم. بحث فرهنگ‌سازی مقوله بسیار مهمی است.

طی ۱۰ سال اخیر کاهش ۵۴ درصدی در دانشجویان علوم زمین و معدن طبق آمار وزارت علوم دیده می‌شود که به آن توجه نشده است و ظرفیت‌سازی نشده است. انگیزه امید به آینده و بازار کار خیلی مهم است که باید در دانشجو ایجاد شود. برای نیروی انسانی متخصص ۲ نقش را متصور هستیم. یا نقش دانش محور دارند که کمک می‌کنند به بحث زیر ساخت‌های اطلاعاتی کشور و اطلاعات پایه، روش‌های نوین اکتشاف یا وارد بازار اقتصادی مواد معدنی شوند. که در ۲ حالت دچار ضعف هستیم. موارد را به سازمان برنامه بودجه، سازمان اداری استخدامی و موسسات آینده نگری انعکاس دادیم و گزارش‌های متعددی نه تنها از دولت بلکه از شرکت‌های مهندسی مشاور تولید شده است.

در بخش معدن هم مانند دولت گفته‌اند که باید کوچک‌سازی نیرویی صورت بگیرد و آن شغل‌های نظارتی کوچک شده است و از طرفی هم در سال‌های اخیر تشویق به برون‌سپاری کارها به بخش خصوصی عنوان شده است و از سال‌های ۹۵ دیدیم که مناقصات هم با شکست مواجه می‌شوند و نظام برنامه‌ریزی نتوانست تعادل بین بخش خصوصی و دولتی ایجاد کند. از طرفی دولت را کوچک کرد؛ ولی در بخش خصوصی ظرفیت‌سازی نکرد. سال ۹۹ مطالعه‌ای در سازمان زمین‌شناسی انجام شد که ببینیم وضعیت شرکت‌های مهندسی مشاور چطور است. با کمال تأسف دیدیم شرکت‌های مهندسی مشاور در حوزه زمین‌شناسی، اکتشاف و معدن و شرکت‌های پایه ۱ تا ۳ در تمامی حوزه‌ها از لحاظ کمیت انگشت شمار هستند.

تا نیمه ۱۴۰۲ در حوزه زمین‌شناسی از شرکت‌های پایه یک ۱۰ شرکت داریم، ۱ شرکت در پایه دو داریم و ۱۲ شرکت پایه سه داریم. در حوزه ژئوفیزیک شرکت‌های پایه یک ۶ شرکت، پایه دو ۲ شرکت و پایه سه ۱۶ شرکت هستند.

در حوزه پی‌جویی و اکتشاف شرکت‌های پایه یک ۹ شرکت، پایه دو ۴ شرکت و پایه سه ۱۵ شرکت.

با ضعیف کردن نظام دولتی و خصوصی بازار کار در حال از بین رفتن است و برای تداوم تولید اگر تدبیری نیندیشیم نیاز داریم؛ مانند سال‌های ۱۳۳۸ که سازمان زمین‌شناسی ایجاد شد یا سال ۱۳۵۰ که سازمان انرژی اتمی ایجاد شد، کارشناسان خارجی از خارج از کشور برای بحث‌های معدن‌کاری بیاوریم. جهت آموزش و توانمندسازی پرسنل و کارهای اکتشافی تمامی این موارد عارضه‌یابی شد و بعد از آن مجوز ۴۰۰ نفر استخدامی را دادند تا بدنه دولت تقویت شود.

متأسفانه، نظام برنامه‌ریزی ما ساختارهای بخش معدن را نشناخته است و اطلاعی از مقیاس فعالیت ندارد. هر وقت بحث توسعه ساختار می‌شود در نظام دولتی مقابله می‌شود برای اینکه این دید وجود ندارد که نظام دولتی و بخش خصوصی باید هدفمند توسعه پیدا کنند و کشمکش بخش خصوصی و دولتی دیگر جایز نیست.

دکتر شعبانی:

در دهه ۸۰ که در زمینه شرکت‌های مشاور فعالیت می‌کردیم، سازمان زمین‌شناسی می‌گفت اگر شرکت‌های مشاور ۷۰ شرکت هم باشند کار برای آنها است. نظر شما چیست؟

دکتر جدیدی:

سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور از سال ۱۴۰۰ ابتکار عملی داشت به نام توافق نامه سه جانبه معدن که در آن طرح تحول زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی تعریف شد و به موازات آن در سال ۲۰۱۹ سازمان زمین‌شناسی آمریکا برنامه‌ای به نام MRI با عنوان ابتکار عمل در حوزه اطلاعات زمین‌شناسی اکتشافی معرفی کرده و لایه‌های مختلف اطلاعاتی را اولیت بندی کرده از جمله ژئوشیمی، حفاری، زمین‌شناسی، ژئوفیزیک هوایی و اکتشافات که پوشش کاملی را از کشورشان دارند و الگوریتم نزدیک به ما دارد و برای همین آن را با نام تحول بنیادی در حوزه اطلاعات می‌شناسیم؛ ولی ما هنوز جای رشد داریم به آن مرحله نرسیده ایم که برای این موضوع نیاز به ظرفیت‌سازی در شرکت‌های مهندسی مشاور و تمامی حوزه‌های معدنکاری کشور داریم.

دکتر شعبانی:

سؤال ما از آقای دکتر رمضی این است که دانشگاه نقشش چیست برای تأمین نیروی انسانی؟

دکتر رمضی:

درسی را داریم، تحت عنوان آشنایی با رشته معدن برای دانشجویان جدید که از همان ترم اول با این رشته آشنا شوند. دهه هشتادی‌ها از نسل دیگری هستند و حاضر به کار در بیابان نیستند. ۶۰ درصد کسانی که به دانشگاه امیر کبیر می‌آیند با این دید وارد می‌شوند که مدرکی را بگیرند و از این کشور بروند. حتی تقاضاهایی داریم که از رشته‌های دیگر به ما می‌گویند، میخواهند تغییر رشته بدهند و به معدن بیایند و وقتی سوال میشود میگویند به خاطر شرایط پذیرش بهتر در خارج از کشور است. وقتی حقوق استادش را می‌بیند که به هزار دلار هم نمیرسد و شرایط کشور را می‌بیند، قبل از ورود به دانشگاه برنامه رفتن دارند. ما در حال از دست دادن سرمایه‌های ملی هستیم و به پدیده مهاجرت مغزها اهمیت نمی‌دهند. از طرفی وقتی میزان حقوق را می‌بینند بعد از فارغ التحصیلی می‌گویند من با موبایلم کار کنم با وقت کمتر، درآمد بیشتری خواهم داشت تا وقت بگذارم برای این حقوق. همکاران ما در دانشگاه در اجاره خانه خودشان مانده‌اند، مشکلات عدیده‌ای وجود دارد. تا وقتی که شرایط زندگی را درست نکنیم، همین وضع ادامه دارد و انتظار نباید داشت نیروی انسانی با این وضع اقتصادی کار کند.

دکتر اسپهبد:

شرکت‌های خصوصی که به طور مثال روی معادن فلزی کار می‌کنند باید مدیران آشنا به مباحث علمی معدن داشته باشند. ما از نظر مواد معدنی کشور غنی هستیم و در عناصر نادر کاری نکرده‌ایم وقتی چین در این مورد پیشرو هست و از روس‌ها یاد گرفته‌اند چه اشکالی دارد آنها بیایند و طریقه جداسازی این‌ها را به ما آموزش بدهند. شما پروژه‌ای را به بخش خصوصی می‌دهید بدون تحقیق؟ باید شرکت صلاحیت داشته باشد و بر اساس نقشه‌های ژئوتکنیک آن محدوده عمل کنند.

مهندس کسبانی:

باید جویای دلایل منحل شدن شرکت‌های مشاور شد. در حال حاضر سازمان زمین‌شناسی چند نیروی متخصص اجرایی دارد؟ اوج بهادادن به بخش معدن زمانی بود که در ساختار نظام اداری کشور به‌عنوان وزارت معادن و فلزات دیده شد. آنجا بخش معدن رشد کرد. اکتشافات منابع داشت و رشد کرد.

مشاور باید پول و اعتبار داشته باشد؛ وقتی نباشد مشخص است کاری نمی‌شود انجام داد و نیروی انسانی هم تربیت نمی‌شود. سیستم حاکمیتی است. اداره کل‌ها که نیروی متخصص تربیت نمی‌کنند. ما هنوز سطح زمین ایران را نشناختیم. چقدر بودجه تخصیص داده‌ایم؟ فقط می‌گوییم کشور معدن خیزی هستیم. اکتشافات باتوجه به تکنولوژی جدید باید به‌روز شود.

دکتر شعبانی:

آقای طباطبایی از وزارت اقتصاد هستند در یک کارگروهی هستند و بنا دارند به مجوزهای پروانه اکتشاف سرعت ببخشند. بفرمایید چه راهکارهایی را باید ارائه بدهیم.

مهندس عربشاهی:

من فکر می‌کنم در بخش‌های خصولتی مدیرانی هستند که از علم معدن چیزی نمی‌دانند نه بخش‌های خصوصی چون تمام مدیران بخش خصوصی که من با آنها در ارتباط هستم بسیار مدیران مطلعی هستند. از نظر سرنانه تولید مواد معدنی در بین کشورهای معدنی جایگاه خوبی نداریم.

کار سخت انجام دادن با زجرکشیدن متفاوت است؛ اکنون شرایط با قدیم متفاوت است، بعضی معادن وضعیت‌های نامناسبی از نظر امکانات برای مهندسين و کارشناسان دارند. بنده شخصا با این شرایط کار نمی‌کنم و همچنین شرایط حقوق امروز.

دانش فنی کارشناس خارجی از ما بهروزتر است، اگر پیشرفت می‌خواهیم از ورود کارشناسان خارجی نباید بترسیم. در آن زمان همان‌ها باعث به‌وجود آمدن سازمان زمین‌شناسی شدند. همین‌الان آلمانی‌ها در انگلیس در معادن کار می‌کنند آیا آنها می‌گویند که نباید کار را به آلمان‌ها داد؛ چون بیگانه هستند؟

ما به‌عنوان بخش مهندسين مشاور تدوین تعرفه اکتشاف را انجام دادیم و به تأیید ایمیدرو و تهیه تولید رسید و الان مدت‌ها است در سازمان برنامه بودجه مانده و کسی پیگیر این موضوع نیست. اگر این تعرفه‌ها تأیید شود رقم قراردادهای دستمزدها تغییر می‌کند و کمک بسیاری به مشاغل می‌کند.

دکتر شعبانی:

حتماً از طریق خانه معدن و کمیته اکتشاف این موضوع پیگیری می‌شود.

دکتر جدیدی:

ما مخالف ورود متخصصین برای بحث توانمندسازی و آموزش و انتقال تکنولوژی به‌هیچ‌وجه نیستیم منظور من این بود طوری رفتار نکنیم که امتیازات کشور را بگیرند و پیرو آنها باشیم.

مهندس رجبی:

برای شرکت تهیه و تولید جهت اکتشاف نیرو می‌خواستیم، با ۸۰ نفر مصاحبه انجام دادیم و فقط یک نفر می‌دانست چه کاری باید انجام دهد. ۱۵ سرباز امریه هم فقط واحد اکتشاف گرفته که برنامه داریم همه را نگه داریم بعد از دوران خدمت به کار بگیریم.

دکتر رمضی:

ما خودمان شرکت داریم که دانش‌بنیان است و گرید دارد. ما برای تجدید گرید از همان افرادی که سال‌ها کار کردند استفاده کردیم؛ ولی انجام نمی‌دهند می‌گویند ضوابط عوض شده است و این چالش‌هایی است که با آن روبرو هستیم.

دکتر حسینی:

ما چه تشکل صنفی با چه حمایت تشویقی داریم که بچه‌ها مهاجرت نکنند؟ من نیرو دارم که دانشجو است اگر استادش مطلع شود که کار می‌کند آن واحد درسی را نمی‌تواند پاس کند. من زمان دانشجویی خودم اگر استاد متوجه می‌شد که مدیرعامل شرکتی هستم، می‌گفت کار شما تحقیق است و نباید کار کنید. در بقیه رشته‌ها هم مهاجرت هست؛ ولی چون معدن استراتژیک است، بیشتر مطرح می‌شود. حق اکتشاف چه شد؟ نهایتاً گفتند واگذار می‌کنند و سفته‌بازی و تمام. آیا نظام‌مهندسی گرفتن پروانه‌ها را تسهیل کرده یا سخت‌تر؟ سازمان برنامه یک تا ۲ سال طول می‌کشد تا چیزی را تأیید کند. چرا گرید گرفتن آن‌قدر سخت شده است. هر ۳ ماه می‌گویند سایت خراب است. یک سال است نتوانستم گرید بگیرم.

در خصوص بحران مدیریت منابع انسانی برای ایجاد حقوق‌حقوق مناسب کارگر و کارفرما در اتحادیه حفاری اساسنامه را تغییر دادیم به ۲ بخش کارگری و کارفرمایی. زمانی حفار از آفریقا و ترکیه می‌آمد، الان در ایمیدرو و تهیه تولید آن‌قدر آموزش داده‌ایم که همه حفار شده‌اند. در قزاقستان و ترکیه بچه‌های ما کار اکتشافی انجام می‌دهند. باید همان هزینه را که می‌خواهیم برای ورود نیروی متخصص روس بدهیم برای ایجاد انگیزه بچه‌های خودمان مصرف کنیم. نیروی من به دلیل اینکه که پروژه نداشتم رفت اوگاندا.

مهندس فتاحی:

نیروی متخصص کم نیست تنها در دانشگاه یزد ۳۰ فارغ‌التحصیل داریم در سال. آیا صنعت ارتباط می‌گیرد با دانشگاه و درخواست می‌دهد به دانشگاه که ما نیرو نیاز داریم؟ ما پروژه‌های خوبی داریم در دوره کارشناسی خصوصاً ترم آخر که خیلی وقت‌ها آینده کاری دانشجو و حیطه کاری‌اش با این پروژه شکل می‌گیرد. چرا در صنعت در پروژه‌های دانشگاه سرمایه‌گذاری نمی‌کنند؟ که به همان میزان روی دانشجو هم سرمایه‌گذاری کنند.

صنعت می‌تواند نیروها را بر اساس پروژه به کار بگیرد. صنعت فکر نکند؛ چون آموزش داده است حتماً باید ۲۰ سال نیرو را به کار بگیرد، بهتر است استخدام پروژه محوری داشته باشد.

خانم دکتر عادل:

لطفاً در خصوص جذب نیروهای قدیمی و با سابقه شرکت‌های مشاور توسط هلدینگ‌های حصولتی با حقوق‌های بالا که نمی‌گذارند شرکت‌های مشاور نیرو جدید داشته باشند، صحبت بفرمایید.

دکتر شعبانی:

باید بودجه و حق‌الزحمه‌ها و تعرفه‌های اکتشاف طوری تهیه شود که شرکت‌های خصوصی هم بتوانند با حقوق‌های مناسب نیروها را جذب کنند.

دکتر کلهری:

نگرانی من سرمایه‌گذاری در بخش معدن است ۷ قبلاً فقط نگران پول بودیم الان نگران نیرو هستیم. حتی اگر یک نفر هم بیاید ما او را رد نمی‌کنیم و به کار می‌گیریم. ما باید از خودمان باید شروع کنیم از طریق وزارت‌خانه و با نگاه به سیاست کلان کشور به جایی نمی‌رسیم. کمیته‌های خانه معدن فعال تر عمل کنند و کمیته‌های دانشجویی را در شهرها فعال تر کنیم. تضمین بدهیم که کسانی که در کمیته‌ها فعالیت می‌کنند معرفی می‌شوند به صنعت.

مهندس خادم آستانه:

نگاه مردم همیشه به دانشگاه‌ها هست دانشگاه‌ها باید برنامه بدهند به دولت و مطرح کنند؛ اگر این کار نشود در آینده با صنعت با مشکل مواجه خواهد شد. باید این رویه در دانشگاه‌ها شکل بگیرد. مانند دوران بحران کرونا که همه نگاه‌ها به دانشگاه و تحقیقات بود.

دکتر شعبانی:

پیشنهاد آقای آراسته طرح سرباز معدن کار بوده. برای جمع‌بندی حق‌الزحمه‌ها و تعرفه‌ها متناسب و درخور باشد. گرید گرفتن شرکت‌های مشاور تسهیل شود. ارتباط صنعت و دانشگاه از حالت شعاری خارج شود. آموزش اجرایی و عملیاتی را در کمیته‌های خانه معدن را فعال کنیم. استراتژی تأمین و نگهداری نیروی انسانی را در دستور کار قرار دهیم.

مهندس آراسته:

ما در اصفهان از زندانی‌ها در بخش معدن برای حل این چالش‌ها تا حدودی استفاده کردی و خوشبختانه نتایج مثبتی دریافت کردیم.

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

بسمه تعالی
صورتجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

ساعت شروع: ۱۴:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۶:۰۰ تاریخ جلسه: ۱۷ دی ۱۴۰۲	محل تشکیل جلسه: خانه معدن ایران موضوع جلسه: • بحث و بررسی در خصوص عدم اجرای صحیح ماده ۲۴ قانون معادن، چالش ها و راهکارها
حاضرین جلسه	
آقایان مهندس بهرامن، رئیس خانه معدن ایران، دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر جدیدی، مدیرکل دفتر برنامه ریزی، فن آوری و بودجه سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی، مهندس محمدی، مدیرکل دفتر اکتشافات فلزی و غیرفلزی، سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی، مهندس قانع نماینده مهندس امید کشاورز پور، سرپرست اداره کل اکتشاف معاونت معدنی وزارت صمت، مهندس هادی محمد دوست، رئیس مهندسی اکتشافات شرکت ملی صنایع مس ایران، مهندس طباطبایی فر، مشاور وزارت امور اقتصاد و دارایی، مهندس رجبی، کارشناس اکتشاف تهیه و تولید مواد معدنی، مهندس مظفر زینالی، کارشناس ایمیدرو، دکتر حسینی، نایب رئیس اتحادیه حفاران غیرنفتی، مهندس آراسته، فعال بخش معدن، مهندس حیدری، رئیس کمیسیون اتاق بازرگانی اراک، مهندس غنی، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر سلسانی، رئیس خانه معدن زنجان، مهندس مسعود ذوالفقاری، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس ابطحیان، رئیس خانه معدن کهگیلویه و بویراحمد، مهندس آیدین زینال زاده، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر صفری، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، دکتر مشکانی، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، خانم مهندس رونیتا انصاری، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس سمیعی، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس اسماعیل پور، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، مهندس عطایی پور، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران، خانم شاهیده پور، عضو کمیته اکتشاف خانه معدن ایران.	
شرح جلسه	
دکتر شعبانی : ضمن خوش آمد خدمت حضار گرامی به صورت آنلاین و حضوری، موضوع جلسه امروز بحث و بررسی در خصوص عدم اجرای صحیح ماده ۲۴ قانون معادن، چالش ها و راهکارها است، اگر ماده ۲۴ قانون معادن به طور صحیح اجرا شود تحول بزرگی در اکتشاف کشور ایجاد می کند. ماده ۲۴: جهت تسریع در امر اکتشاف و بهره برداری از معادن، دستگاه های اجرائی و متولیان قانونی مربوط مکلف اند حداکثر ظرف دو ماه نسبت به استعلام وزارت صنعت، معدن و تجارت جهت صدور پروانه اکتشاف در موارد ذیل اعلام نظر نمایند : الف - حریم قانونی راه ها و راه آهن ب - داخل شهرها و حریم قانونی آنها پ - حریم قانونی سدها و شبکه های توزیع آب و حوضچه های سدها و قنوات ت - داخل جنگل ها و مراتع ث - حریم اماکن مقدسه و ابنیه تاریخی ج - حریم پادگان ها و محل استقرار نیروهای مسلح چ - مناطقی با عنوان پارک ملی، آثار طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش و حفاظت شده ح - حوزه های دارای مواد پرتوزا بیش از حد مجاز	

استعلام از دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط، توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت و فقط یک‌بار برای صدور پروانه اکتشاف انجام می‌گیرد پروانه اکتشاف توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت حداکثر سه ماه پس از استعلام صادر می‌شود اعلام نظر باید برای کل محدوده مورد تقاضا صورت گیرد و عدم اعلام نظر در مهلت مقرر به منزله موافقت دستگاه‌های مذکور تلقی می‌شود.

تبصره ۱: دستگاه‌های اجرائی مربوط مکلف‌اند ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون، نسبت به اعلام وضعیت حریم‌های قانونی خود به وزارت صنعت، معدن و تجارت اقدام نمایند.

تبصره ۲: سازمان انرژی اتمی ایران مکلف است ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون حوزه‌های اکتشافی دارای مواد پرتوزا بیش از حد مجاز را به وزارت صنعت، معدن و تجارت اعلام نماید. همچنین سازمان انرژی اتمی ایران ابتدای هر سال محدوده‌های جدید را اعلام می‌کند و وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با رعایت مفاد این ماده در مناطق اعلام شده از سازمان انرژی اتمی ایران استعلام نماید.

تبصره ۳: وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان حفاظت محیط‌زیست مکلف‌اند در مورد معادن متروکه و مسبوق به سابقه واقع در مناطق موضوع بند (چ) این ماده بررسی و تصمیم‌گیری نمایند و در صورت عدم توافق چنانچه با در نظر گرفتن نوع ماده معدنی و میزان ذخیره از نظر مصالح ملی، بهره‌برداری از این معادن به مصلحت باشد، وزارت صنعت، معدن و تجارت با تصویب هیئت وزیران نسبت به احیاء و راه‌اندازی آنها اقدام کند.

تبصره ۴: وزارت صنعت، معدن و تجارت وظیفه مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ، تکمیل و صدور مجوز را بر عهده دارد و از طریق ایجاد پنجره واحد با مشارکت سایر دستگاه‌های مرتبط به‌گونه‌ای اقدام می‌نماید که ضمن رعایت اصل هم‌زمانی پاسخ استعلامات، سقف زمانی موردنظر برای صدور مجوز از زمان پیش‌بینی‌شده در قانون تجاوز ننماید.

در ایجاد فرایند پنجره واحد، دستگاه‌های فرعی، مکلف‌اند نسبت به ارائه خدمات از طریق استقرار نماینده تام‌الاختیار در محل پنجره‌های واحد و یا در فضای مجازی اقدام و همکاری لازم را به عمل آورند.

تبصره ۵: در صورتی‌که سازمان صنعت، معدن و تجارت استان به پاسخ‌های استعلام از دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط اعتراض داشته باشد، موضوع به هیئت حل اختلاف موضوع ماده (۲۴ مکرر) ارجاع می‌شود تا حداکثر ظرف پانزده روز در مورد آن تعیین تکلیف گردد. جلسات این هیئت حداقل با حضور پنج نفر رسمیت می‌یابد و رأی آن با اکثریت مطلق عده حاضر قطعی و لازم الاجراء است. این امر مانع اعتراض در دیوان عدالت اداری نیست.

عدم اجرای قانونی که وجود دارد منجر به نتیجه‌دادن تنها یک درصد درخواست‌ها برای صدور پروانه اکتشاف شده است و از طرفی درباره رونق و تحول اکتشاف به‌صورت شعارگونه صحبت می‌شود. یکی از اساسی‌ترین کارها عمل به قانون است به‌خصوص در بحث استعلامات که چند سال طول می‌کشد. در مزایده‌ها بحث بلوکه کردن مبلغ زیاد برای گرفتن ضمانت‌نامه با این تورم زیاد در کشور.

دکتر جدیدی:

در اسناد بالادستی کشور اشاره شده است که ۷ برابر جمعیت و وسعت کشور مواد معدنی داریم و همچنین ۷ درصد کل ذخایر معدنی دنیا را در اختیار داریم و معدن‌کاری در حوزه درآمد پایدار برای کشور و اشتغال‌زایی و امنیت‌زایی فعالیتی است که باید به آن توجه شود. اکتشاف ۲ جنبه دارد یکی تأمین اطلاعات پایه توسط دولت چه پایین آمدن ریسک اکتشاف برای فعالین معدنی و دیگری وجود زمین. در قانون مدام از ایجاد پنجره واحد مدیریت زمین و هوشمندسازی مطرح می‌شود. این فرایندها ولی سلیقه‌ای شده است نه هوشمندسازی. به‌جای اینکه بگوییم چه جاهایی محل فعالیت نیست یک‌بار برای همیشه بگوییم چند درصد کشور محل فعالیت است.

هر چه در ماده ۲۴ بتوانیم اظهارنظر فردی را کم کنیم (چون در حال حاضر در هر استان سلیقه‌ای عمل می‌شود) و مجوزها و سامانه‌های هوشمند مکان محور را فعال کنیم. بسیاری از مشکلات حل می‌شود. از هر ۱۰۰ درخواست چیزی نزدیک به ۰.۸ درخواست به نتیجه می‌رسد که یعنی کمتر از ۱ درصد و این با رشد سالانه ۱۳ درصدی در بخش معدن و در برنامه هفتم منافات دارد و در نتیجه بحران تأمین مواد اولیه معدنی، عدم امکان فعالیت بخش خصوصی در بخش معدن را در پی خواهد داشت.

مهندس زینالی:

اگر قانون به درستی اجرا شود ما راضی هستیم. آسیب شناسی از مجری های این بخش به صورت جزئی و مصداقی تر صورت گیرد. به طور مثال مرکز تحقیق و تفحص مجلس این ۱۰۰ درخواست را بررسی کند و ببیند آسیب کجاست.

دکتر مشکانی:

این چندمین جلسه است که در خانه معدن با موضوع ماده ۲۴ داریم و حرف ها تکرار مکررات است. ما یک قانون داریم و یک اجرای قانون و یک سری تبصره و دستورالعمل هم علاوه بر قانون داریم که ضعف های اجرا را بپوشاند که خود ناقض خود قانون است. در اجرای دستورالعمل ها در استان ها سلیقه ای انجام می شود.

من درخواستی را به رئیس منابع طبیعی و امور جنگل ها دادم و گفتم چرا سامانه کاداستر منابع طبیعی ایجاد نمی کنید که سلیقه ای انجام نشود. اگر نیروی جدید وارد ارگان های دولتی بخش معدن می شود باید به آنها آموزش داده شود.

جلوی دود خودروی داخل شهر را که همه را خفه کرده در تهران نمی گیرند؛ ولی آلاینده گی دود دامپ تراک در معدن را می بینند. می گویند معدن کاران علف های خودرو را که باز در دپو سبز می شوند را خراب می کنند؛ ولی به ویلا سازی که درختان جنگل را قطع می کنند کاری ندارند و نباید شرایط رانت و نظر شخصی را برای قانون ایجاد کنیم.

مهندس قانع (نماینده وزارت صمت):

همان طور که در ماده ۲۴ گفته شده موارد و حریم های اعلام شده فقط جهت استعلام از دستگاه های مربوطه است و نه اینکه مناطق ممنوعه برای کار هستند. در پیش نویس ماده ۲۴ کلمه مراتع نبود و بعداً اضافه شد که مشکلات زیادی را به همراه آورد.

در سال ۹۴ برای تمام دستگاه های منابع طبیعی کشور پنجره واحد تعریف شد با چند صد کاربر و اسم رمز جداگانه که موافقت ها و مخالفت ها را در آنجا اعلام کنند و بعد از مدتی اعلام کردند اطلاعات را در سامانه شما داریم وارد می کنیم و مایل به ادامه انجام کار نبودند. در خصوص سازمان انرژی اتمی باید توجه داشت اگر ماده پرتوزا محرز شود طبقه ماده معدنی به طبقه ۴ تغییر پیدا می کند.

دکتر شعبانی:

محدوده های پرتوزا کار تخصصی است و انرژی اتمی استخراج محدوده هایی را به دست گرفته است که پرتوزایی ندارند.

مهندس طباطبایی فر (سرگروه هیئت مقررات زدایی در موارد معدنی):

قوانین خوبی داریم؛ ولی در اجرا مشکلات فراوانی داریم. برای اینکه در اجرای آیین نامه های اجرایی برای بخش خصوصی مشکلی ایجاد نشود هیئت مقررات زدایی که حکمش پایین تر از حکم هیئت وزیران و مجلس است، دستور به حذف یا تغییر برخی مقررات می دهد.

مشکلات در حوزه معدن را مانند صلاحیت مالی و فنی می توان از این طریق مطرح و حل و فصل کرد.

در خصوصی درگاه ملی و ماده ۲۴: قانون ظرفیت را به درستی دیده؛ ولی ما به درستی استفاده نمی کنیم. وقتی برای منابع طبیعی مهلت ۲ ماهه جهت استعلام اعلام می کنیم و به دلیل کمبود نیرو جهت بازدید در آن بازه زمانی جواب استعلام منفی می شود و برای اثبات منفی بودن استعلام ماده ۲۴ مکرر تشکیل می شود تا در یک کارگروه که اعضای آن بیشتر طرف معدن کاران هستند نتیجه نهایی را اعلام کنند. استعلام تنها یک مرتبه است و در قانون نیست که بعد از مزایده چه در بهره برداری چه در گواهی کشف دوباره استعلام بگیرند. درخواست ها از طریق خانه معدن باید به هیئت مقررات زدایی برسد که ما پیگیر باشیم و تغییرات را اعمال کنیم.

قانون درگاه ملی مجوزها هم همین زمان ۲ ماهه را برای تمامی دستگاه‌ها در نظر گرفته است؛ ولی هنوز سامانه کاداستر به درگاه ملی متصل نشده است. از دوستان دفتر اکتشاف درخواست پیگیری برای اتصال به درگاه ملی را داریم که نتیجه استعلامات را سریع‌تر دریافت کنیم. در خصوص انرژی اتمی نکته‌ای که وجود دارد این است که اصلاً ذکر نشده است که چه محدوده‌ای پرتوزا است و این مشکل قانون است. تعیین‌کننده محدوده پرتوزا کجاست؟ خود انرژی اتمی

مهندس حیدری:

معدن و منابع طبیعی انفال هستند. من آمار ۷ درصدی که گفته می‌شود از ذخایر جهان را داریم قبول ندارم؛ چون ما اکتشافی ما کمتر از ۵۰ درصد بوده و ذخایر عمقی و زیر زمینی را هنوز بررسی نکرده‌ایم. مقررات‌زدایی واژه مناسبی نیست. چرا ما قانونی وضع کنیم که به‌درستی نباشد و بخواهیم بعداً آن را بزداییم.

دکتر سلسانی:

دوستان گفتند در ماده ۲۴ مکرر اعضاء اکثراً طرف معدنکار هستند ولی به نظر من جو تشکیل شده کاملاً به نفع دوستان محیط زیست و منابع طبیعی است. چند وقت پیش آقای محتشمی پور اعلام کردند ما ۲۴۰۰۰ محدوده داریم که مشکل مخالفت سازمانهایی مثل منابع طبیعی، محیط زیست و انرژی اتمی را دارند. کل معادن کشور ما ۸۰۰۰ عدد است و این نشان می‌دهد که ۳ برابر این تعداد با مخافت ارگانها روبرو هستیم.

قانون میگوید استعمال یکبار و در زمان صدور پروانه اکتشاف است ولی در تمام استانها به خصوص زنجان حتی برای توسعه سینه کار، صنعت و معدن به منابع طبیعی نامه میزند جهت استعمال دوباره. و جالب است که بدانید بیشترین مخالف توسعه سینه کار را داریم در پروانه بهره برداری میگیرم. در نتیجه پیمانکاری که در حال کار است در معدن نمیتواند منتظر پاسخ استعمال بماند و با مشکلات و خسارات زیادی مواجه میشویم.

متأسفانه بعد از تفاهم نامه امضا شده بین سازمان جنگلها و وزارت خانه این تأخیر در استعمال ها بسیار زیاد شده است. با این روند به هیچ کدام از اهداف نه تنها نمیرسیم بلکه عقب ماندگی هم خواهیم داشت.

دکتر شعبانی:

تفاهم‌نامه نوشته شده در آن زمان مرجع قانونی ندارد و بسته به آن مناسبات آن زمان بوده آیا نمی‌شود تغییر داده شود؟

مهندس بهرامن:

اگر نگاه مهندسی باشد از همان اول در مرحله اکتشاف همه موارد دیده شده است و اینکه سازمان‌ها بی‌دلیل وقفه در کار ایجاد می‌کنند باعث هدررفت سرمایه ملی و تحمیل هزینه‌های اضافی خواهد شد. استان‌هایی هستند که با منابع طبیعی چالش دارند؛ بنابراین مقررات و ضوابط برای همه باید یکسان باشد.

دکتر مشکانی:

اکتشاف معدن زمان ندارد. عیار ۰.۲ قبلاً برای ما باطله بود ولی الان اقتصادی شده است؛ چون اقتصاد دنیا و تکنولوژی تعیین کننده است. پس نوع اکتشاف و گسترش ماده معدنی برای ما تغییر میکند.

مهندس بهرامن:

معدن تیولی در ایتالیا معدنی در وسط شهر است و دورتادور آن خیابان و در حال فعالیت است چطور در آنجا مشکلی نیست؟ ماده معدنی که قابل جابجایی نیست باید مقررات را مطابق با آن معدن وضع کنند و معدن کار بررسی کند که آیا اقتصادی است یا نه .

دکتر صفری :

گروه تعامل هم ۲ یا ۳ سال طول میکشد که بروند و بازدید کنند. ما ۳ سال است درگیر افزایش سینه کار هستیم و رفته در گروه تعامل که جلساتش چندماه چندماه تشکیل میشود و برای بازدید هر دفعه یکی از مسئولانشان نیست .

دکتر شعبانی :

بله درست است و معدن کار چون فاکتور زمان برایش مهم است مجبور به فعالیت می شود و بعداً همان طور که گفتند در زنجان بابت هر هکتار دو و نیم میلیارد تومان جریمه کردند .

مهندس آراسته :

من خودم منتقد سرسخت دکتر سرقینی بودم؛ ولی همه مشکلات هم را گردن ایشان نیندازیم. راه نفس باری کار کردن در برخی استانها گرفته شده است. اگر منابع طبیعی در استانها می گوید ۲ مرتبه باید استعلام بگیرید آنها به قانون خوشان استناد می کنند تعارض قانونی وجود دارد بین قانون معادن و قانون حفاظت از مراتع و جنگلها. در آنجا گفته شده که در مرحله پروانه اکتشاف و بهره برداری باید استعلام شود. در قانون معادن باید می نوشتند که قوانین متناقض نسخ می گردد.

موضوع مهم دیگر این است که قانون ۲۴ مکرر در استانها شاید اجرا بشود؛ ولی در استان اصفهان سازمان حفاظت محیط زیست اجرا نکرد و شکایت شد به دیوان عدالت اداری و در آنجا سازمان محیط زیست را از این کار منع کردند. ولی باز در قالب حفاظت از حقوق بیت المال این قانون را اجرا نمی کنند .

مهندس قانع (نماینده وزارت صمت):

بعد از مزایده فقط برای محدوده هایی استعلام گرفته می شود که قبل از مزایده استعلام نداشته است. درست است محدوده هایی به مزایده گذاشته می شود که استعلامش گرفته شده باشد؛ ولی بعضی وقتها به دلیل کمبود زمان مزایده انجام می شود و استعلام آن برای بعد از مزایده می ماند .

دکتر شعبانی :

شرایط مزایده باید یکسان باشد برای رقابت باید موارد مزایده شفاف باشد از جمله موارد استعلام گرفته شده و نشده و اگر غیر از این باشد اساساً ایراد دارد .

مهندس قانع (نماینده وزارت صمت):

بر اساس بند «ش» ماده یک آیین نامه اجرائی محدوده های اکتشافی بلامعارض تکلیف شده است و واگذاری محدوده های مزایده ای شامل محدوده هایی است که باید بلامعارض باشد. تعداد خیلی از محدوده های قدیمی باقی مانده است که اجرای ماده ۲۴ برای اینها قبلاً انجام نشده است و مکرر به مزایده میاید و گرنه بعد از سال ۱۳۹۰ که قطعاً موافقت ها گرفته شده است و اگر محدوده ای موافقت منابع طبیعی نداشته باشد به مزایده نمی رود.

بسمه تعالی
 صورتجلسه
 کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

مهندس محمد دوست (رئیس مهندسی اکتشافات صنایع ملی مس) :

تا زمانی که فرایندهای استعلام مکانیزه نباشد بخش زیادی از انجام مشکلات حل نخواهد شد و تا زمانی که نقش عامل انسانی پررنگ باشد به دلایلی چون روابط، سلیقه، دانش و مسائل سیاسی و.. این مشکلات هست. در مواردی بوده که استعلام منابع طبیعی را گرفتیم و کارشناس آمده و مخالفت کرده و ما اعتراض کردیم و کارشناس دیگری آمده و گفته؛ چون همکارم مخالفت کرده من نظر همکارم را تأیید می‌کنم؛ بنابراین نقش عامل انسانی باید حداقل ممکن را داشته باشد .

در خصوص بند «ح» ماده ۲۴ گفته شد حوزه‌هایی دارای مواد پرتوزا بیش از حد مجاز و عدد و کمیتی را مشخص نکرده. حد مجاز نقطه مقابلی دارد که حد غیر مجاز است. بنابر این مطابق با واژه ای معدنی باید در این بند صحبت میشود مانند حد آستانه، حد زمینه، حد آنومالی یا حد غنی شدگی.

به طور مثال در هر گرانیتهی همیشه ۴۰ تا ۵۰ PPM اورانیوم هست و تمام محدوده هایی که پتانسیل کانی سازی دارند دگر سانی دارند و در اکثر آنها پتاسیم وجود دارد که عنصری پرتو زا است .

در تبصره ۲ گفته هر سال باید محدوده را اعلام کنند که بقیه استفاده کنند الان ۲۰ درصد کشور در حدود ۳۵۰ هزار کیلومتر محدوده در دست انرژی اتمی است.

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			
۲			

محل تشکیل جلسه: خانه معدن ایران موضوع جلسه: بررسی عملکرد اکتشافات معدنی کشور در سالی که گذشت و برنامه‌های اکتشافی سال جدید	ساعت شروع: ۱۴:۰۰ ساعت خاتمه: ۱۶:۰۰ تاریخ جلسه: ۱۶ اسفند ۱۴۰۲
حاضرین جلسه	
اعضا محترم کمیته	
شرح جلسه	
در ابتدای جلسه آقای مهندس کسبانی رئیس خانه معدن آذربایجان غربی توضیحاتی در خصوص وضعیت معدنکاری استان آذربایجان غربی ارائه نمودند و در ادامه آقای مهندس زینالی از ایمیدرو توضیحاتی در خصوص عملکرد اکتشافات ایمیدرو ارائه کردند و با اعضای کمیته در اینخصوص تبادل اطلاعات انجام گردید. ♦ دکتر شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران: همان‌طور که می‌دانیم اکتشافات معدنی پایه و اساس تأمین مواد اولیه صنایع کشور هستند؛ به همین دلیل نیاز به توجه بیشتر، برنامه‌ریزی دقیق‌تر و سرمایه‌گذاری متناسب داریم. ما در جلسات پایانی هر سال بحث و بررسی‌هایی در خصوص عملکرد کمیته و عملکرد اکتشافی کشور انجام می‌دهیم و حجم عملیات در زمینه اکتشاف چه در بخش دولتی و چه در بخش خصوصی را بررسی می‌کنیم، آمارها نشان می‌دهد که نه تنها مسائل و مشکلات معارضین در تمام زمینه‌ها از سازمان گرفته تا معارضین محلی و اشخاص کم نمی‌شود؛ بلکه بیشتر هم می‌شود. این مسئله نشان‌دهنده این است که ما عملاً با یک بی‌نظمی و بی‌برنامگی همراه هستیم که باعث شده فعالیت‌های اکتشافی خودمان نه تنها رونق نگیرد؛ بلکه سال‌به‌سال در حال افت است. در این باره یک بحث دیگر مطرح است که آیا متولی بخش معدن کشور نباید به این موضوع فکر کند که باید حمایت واقعی از فعالیت‌های اکتشافی انجام دهد؟ نه اینکه یک پروانه اکتشاف را که سال‌ها طول می‌کشد مجوزها و استعلام‌هایش گرفته شود را به دست مکتشف بدهیم و او را بین معارضین مختلف مخصوصاً معارضین محلی عملاً رها کنیم؛ باید به‌عنوان متولی بخش معدن کاری کنیم که مکتشف دغدغه‌اش صرفاً عملیات اکتشافی مهندسی شده باشد؛ نه مرتفع کردن حواشی. پیشنهاد می‌شود در سال جدید با ایجاد یک کارگروه رفع موانع اکتشافی و یا رفع موانع فعالیت‌های معدنی در خانه معدن ایران و یا جایی دیگر برای رفع موانع فعالیت‌های معدنی گامی برداریم که موظف شود در آن مدیران دستگاه‌های بخش دولتی و بخش خصوصی را داشته باشیم و یک ضمانت اجرایی برای تصمیمات آن را داشته باشیم؛ به‌عنوان مثال چطور یک سازمان مثل سازمان محیط‌زیست و سازمان منابع طبیعی برای خودشان نیروی ضابطین اجرایی داخلی دارند؟ آیا وقت آن نرسیده که چنین نیروهایی را برای بخش معدن ایجاد کنیم که قانون اجرا شود و موضوع معارضین محلی حل شود؟ لازم به ذکر است که به‌زودی فعالیت‌های اکتشافی ما به دلیل معارضین محلی به صفر می‌رسد. @iranminehouse_channel	

♦ آقای مهندس کسبانی رئیس خانه معدن استان آذربایجان غربی نیز گزارش مستندی از وضعیت بخش معدن استان آذربایجان غربی ارائه نمودند.

در این گزارش میزان وسعت درخواست طی سال گذشته از منابع طبیعی و وسعت مخالفت و موافقت آن اداره کل را بصورت نمودار درآمد و مشخص گردید که میزان وسعت موافقت شده حتی به ۱۶٪ بوده حتی به ۱٪ هم نمیرسد.

سپس عملکرد منابع طبیعی در قبال پروانه بهره بردارهاییکه قبلا صادر شده ، بطور مستند ارائه نمودند که مشخص شد علی رغم رأی دیوان عدالت اداری متاسفانه برای چندین بهره بردار شکایت و در محاکم قضایی پرونده تشکیل و این معادن درحاضر تعطیل می باشند.

در خصوص عملکرد منابع طبیعی در مورد درخواست های پروانه بهره برداری ، پروانه اکتشاف و مزایده که از طریق ماده ۲۴ واگذار شده موارد زیر مطرح نمودند:

- ۱ عدم رعایت تبصره ماده ۲۴
 - ۲ مخالف یا از کل محدوده بوده و یا موافقت بصورت هکتاری بوده است
 - ۳ درخصوص محدوده هاییکه ماده ۲۴ واگذار شده پس از مزایده بایستی مجدداً " استعلام گردد که این امر ضمن ایجاد مشکلات عدیده حقوقی یکی از عوامل بلامتکلیفی از محدوده ها باشد
 - ۴ محدوده های یک هکتاری در عمل با مشکلاتی مواجه بوده که این امر یا تشکیل پرونده در دادگاه و یا تعطیلی تا طرح گروه تأمل شده است .
 - ۵ موضوع محدوده های سه هکتاری نیز مشکلات و معضلات داشته و دارند .
- در خصوص رعایت تفاهمنامه نیز با ارائه مستند که سازمان بازرسی استان قبول نداشته و به منابع طبیعی دستور طرح پرونده هادر محاکم قضایی را داده که در این خصوص نیز چندین پرونده در محاکم قضایی بوده و معادن نیز تعطیل می باشند.
- در نهایت باعث بلوکه شدن بخشهای عظیمی از مناطق مستعد زمین شناسی از سوی منابع طبیعی شده است.
- در نهایت این امر باعث عدم کشف ذخایر بیشتر و نیز ایجاد معادن کوچک با محدوده های کم و در نتیجه از نظر تعداد بیشتر ولی ذخایر کم همواره کمتر و معادن را کد معدن بیستر شده و نیز یکی از عوامل عدم سرمایه گذاری و در ایجاد واحدهای فراوری و نیز یکی از مهمترین عوامل معارضین شده است.

در نهایت پیشنهادت زیر مطرح نمودند :

- ۱ حذف کمیته معدن در منابع طبیعی
- ۲ اجرای دقیق تفاهمنامه مثل سایر استانها
- ۳ اجرای ماده ۲۴ مکرر
- ۴ دفاع متولی در محاکم قضایی از مجوزهای صادر شده به خصوص پروانه بهره برداری
- ۵ مدنظر قراردادن قانون معادن از سوی قوه قضاییه
- ۶ رعایت مفاد تفاهمنامه از سوی دستگاه نظارتی (بازرسی)

ردیف	موضوع	مسئول اجرا/ پیگیری	مهلت
۱			

بسمه تعالی
صورتجلسه
کمیته اکتشاف خانه معدن ایران

			۲
--	--	--	---